

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Bilim Dalı
Müzik Bilimleri ve Teknolojisi Bilim Dalı

**EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK BAŞLANGIÇ SOLFEJ VE DİKTE
EĞİTİMİNE YÖNELİK BİR MODEL ÜZERİNE ARAŞTIRMA**

Ercan BAŞ

Danışman: Prof. Dr. Adnan Metin KARKIN

Doktora Tezi

Malatya, 2015

**EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK BAŞLANGIÇ SOLFEJ VE DİKTE
EĞİTİMİNE YÖNELİK BİR MODEL ÜZERİNE ARAŞTIRMA**

Ercan BAŞ

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Bilim Dalı

Müzik Bilimleri ve Teknolojisi Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Adnan Metin KARKIN

Doktora Tezi

Malatya, 2015

KABUL VE ONAY

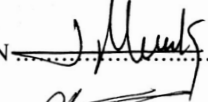
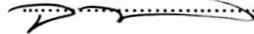
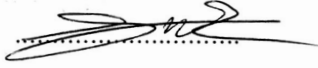
T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK BAŞLANGIÇ SOLFEJ VE
DİKTE EĞİTİMİNE YÖNELİK BİR MODEL ÜZERİNE ARAŞTIRMA
DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Adnan Metin KARKIN

HAZIRLAYAN
Ercan BAŞ

Bu çalışma jürimiz tarafından, 27.11.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda (oybirliği/ oyçokluğu) ile başarılı bulunarak Müzik Anabilim, Müzik Bilimleri ve Teknolojisi Bilim dalında doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

1. Başkan (Danışman): Prof. Dr. Adnan Metin KARKIN
2. Üye: Doç. Dr. Banu MUSTAN DÖNMEZ
3. Üye: Yard. Doç. Dr. Niyazi ÖZER
4. Üye: Yard. Doç. Dr. İsmail Hakkı GERÇEK
5. Üye: Yard. Doç. Dr. Barış TOPTAŞ

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet KARAGÖZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Sayın Prof. Dr. Adnan Metin KARKIN' ın danışmanlığında, doktora tezi olarak hazırladığım **“Ezgi Kalıpları Kullanılarak Başlangıç Solfej ve Dikte Eğitimine Yönelik Bir Model Üzerine Araştırma”** başlıklı bu çalışmanın tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece İnönü Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun ... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tarih ve İmza

Ercan BAŞ

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Yapılan bu çalışmanın tüm aşamalarında, bilgi ve deneyimlerini esirgmeden paylaşan, değerli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. A. Metin KARKIN' a, tez izleme aşamalarına katılan çok değerli Sayın jüri üyelerine, araştırma' nın yapıldığı Tokat Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi yöneticileri, müzik öğretmenleri, deney ve kontrol grubu öğrencilerine, ve son olarak aileme, sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

Ercan BAŞ
Malatya, 2015

ÖZET

Araştırma, müziksel işitme (kulak) eğitimindeki “müziksel okuma” ve “müziksel yazma” ile ilgili işitsel, algısal vb. sorunların çözümüne yöneliktir. Konusu *Ezgi Kalıpları Kullanılarak Başlangıç Solfej ve Dikte Eğitimine Yönelik Bir Model Üzerine Araştırma*’nın uygulanabilir olup olmadığı, deneysel bir çalışma ile araştırılmıştır.

Çalışma, Tokat Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Müzik Bölümü (1. sınıf) öğrencileri ile yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğrenciler başlangıç düzeyinde olmak üzere; deney grubu n=12 ve karşısında oluşturulan kontrol grubu n=12 ile toplam yirmi dört (24) kişidir. Ön test-son test kontrol gruplu “tam deneysel desen modeli” uygulanmıştır.

Araştırmada; farklı dönem, tür ve bestecilere ait müzik eserleri incelenerek, eserlerde sıklıkla kullanılan, karakteristik ezgi yapıları belirlenerek, işitme çalışmalarında kullanılmak üzere düzenlenip standart bir hale getirilmiş ve “Ezgi Kalıpları” olarak isimlendirilmiştir. Ezgi kalıpları sadece deney grubu öğrencilerine işitsel, görsel ve uygulamalı olarak öğretilmiştir. Çalışma süresi boyunca, deney grubu öğrencilerine öğrendikleri ezgi kalıplarından oluşturulan solfej ve dikteler yazdırılarak öğrenme süreci tamamlanmıştır. Diğer kontrol grubu öğrencileri ise normal eğitimine okuldaki müfredata göre normal eğitimlerine devam etmiş, ezgi kalıpları ile ilgili herhangi bir solfej veya dikte çalışması yapmamıştır. Deney grubunun başlangıçtaki başarısı ile ezgi kalıpları modeli uygulandıktan sonraki başarısı ve bununla birlikte kontrol grubu verileri ile karşılaştırılmıştır.

Sonuç olarak; başlangıçta ezgi kalıpları modeli ile solfej ve dikte yazmayı öğrenen deney grubu öğrencilerinin başarı düzeyleri, kontrol grubundaki öğrencilerine göre daha yüksek olduğu yapılan deneye göre belirlenmiştir. İşitme okuma ve yazma vb. çalışmalarında ezgi kalıpları kullanarak başlangıç solfej ve dikte eğitimine yönelik bir modelin müzik eğitiminde kullanılabileceği olumlu yönde katkı ve başarı sağlayabileceği saptanmıştır.

Ercan BAŞ
Malatya, 2015

Anahtar Sözcükler: Müzik, Müziksel İşitme, Solfej, Dikte, Ezgi Kalıpları.

ABSTRACT

Research, musical hearing (ear) in education ‘musical reading' and ‘writing a musical' related auditory, perceptual, etc. is directed to the solution of the problem. Subject *a model for research on training patterns using solfege and dictation melody start*’ s were investigated with an empirical study of whether it can be applied to.

Work, Tokat Anatolian Fine Arts and sports high school Department of music (1. class) reviewed with the students. The students who participated in the study at the beginning level including; experimental group, n=12 and generated in the face control group n=12 with a total of twenty-four (24) person. Pre-and post-test with control group “experimental design full model” was applied.

In the study, different era, genre, and composer to a piece of music belonging by examining the work used in the structures by determining the characteristic melody, hearing and became a standard used in the study to be prepared ‘Melody Patterns' it was called. Students in the experimental group only melody patterns, auditory, visual, and practical teaching. During the study period, the experimental group learned solfege and dictation of melodies created by the students in the learning process by the patterns printed has been completed. Other regular education students according to the school curriculum in the control Group, continued their normal training, solfege or rhythm patterns did not dictate any. With the initial success of the experimental group, melody patterns, the success of applying the model, however, the data were compared with a control group.

As a result, initially write the melody with solfege and dictation model of learning patterns of students in the experimental group to the achievement levels of students in the control group is higher than that determined by experiment. Hearing, reading, and writing, etc. start using solfege and dictation of melody patterns in the works that can be used in the training of a model for music education and success it is found that the positive contribution it can provide.

Ercan BAŞ

Malatya, 2015

Keywords: Music, Musical Hearing, Solfege, Dictation, Melody Patterns.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : BAŞ, Ercan.
Doğum Tarihi : 15.11.1971
Doğum Yeri : Çorum /Merkez

Eğitim Durumu

1987-1991 Çorum Atatürk Lisesi,
1991-1995 Gazi Üniversitesi-Lisans (Birincilik Derecesi),
1995-2000 Gazi Üniversitesi-Fen Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi-Yüksek Lisans

Görev Yerleri

1-Özel Bilgi Etlik Koleji, 1995, Ankara (3 Yıl)
2-Polatlı Lisesi, 1998, Ankara (1 Yıl)
3-Başöğretmen Atatürk İ.Ö.O., 1999, Çorum (1 Yıl)
4-Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Taşlıçiftlik Kampüsü, Tokat (2000 yılından itibaren.)

e-posta

ercan.bas@gop.edu.tr
ercanbas_1971@hotmail.com

İçindekiler

KABUL VE ONAY	ii
BİLDİRİM	iii
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖZGEÇMİŞ	vii
Şekil Listesi	xii
Tablo Listesi	xii
BÖLÜM I	1
1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Problem Cümlesi	3
1.2 Araştırmanın Alt Problemleri	3
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Araştırmanın Amacı	4
1.5 Sınırlılıklar	5
1.6 Hipotezler (Denenceler)	5
1.7 Tanımlar	6
1.8 Kısaltmalar	9
BÖLÜM II	11
2 KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
2.1 Eğitim ve Etkili Eğitim	11
2.2 Müzik Eğitimi	13
2.3 Yetenek, Üstün Yetenek ve Müzik Yeteneğinin Geliştirilmesi	19
2.3.1 Müziksel Teorisi, İşitme, Okuma ve Yazma Eğitimi (MİOY)	24
2.3.2 Solfej Eğitimi	25

2.3.3	Dikte Eğitimi	25
2.3.4	İşitme Eğitiminde Solfej ve Dikte Çalışmalarında Müzik Öğretim Materyali Olarak Ses ve Piyanonun Kullanılması	26
2.3.5	Başlangıç Müzik Eğitimi ve Çeşitli Müzik Öğretim Yöntemleri	27
2.3.6	Müziksel Farkındalık ve Zihinsel Tınlama	29
2.3.7	Müzikteki Süreklilik Ezgilerdeki Sonsuzluk	31
2.3.8	Bir Bütünün Parçalanması (Eserin Parçalarına Ayırılması) ve Parçaların Bütün Oluşturması (Parçalardan Yeni Eserler Oluşturulması) . .	33
3	MÜZİĞİN ÖNEMLİ BİR OLGUSU “EZGİ”	34
3.1	Ezgi Kalıpları	35
3.1.1	Ezgi Kalıplarının Ritmik Yapısı ve Özellikleri	36
3.1.2	Ezgi Kalıpları İle Ezgi-Solfej-Dikte Eğitimi	37
3.2	İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR	39
3.2.1	Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar	39
3.2.2	Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar	43
BÖLÜM III		44
4	ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	44
4.1	Araştırmanın Modeli	45
4.2	Veri Toplama Teknikleri	45
4.3	DENEY GRUBU VE KONTROL GRUBU ÖĞRENCİLERİ İLE YAPILAN ÇALIŞMALAR	48
5	BULGULAR VE YORUM	49
5.1	BULGULAR	49
5.1.1	Müzik Teorisi İşitme Okuma ve Yazma İle İlgili Bulgular	49
5.1.2	Ezgi Yapıları ve Müzik Eserlerinin Oluşması İle İlgili Bulgular	50
5.1.3	Müzik Eserlerinin Ezgi ve Ezgi Kalıpları Yönünden İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular	51
5.1.4	Yapılan İnceleme ve Analizler İle Eserler Üzerinde Belirlenen Ezgi Yapılarının Gösterilmesi	52
5.1.5	Ezgi Kalıplarının Solfej ve Müzik Eğitimi İçin Hazırlanması	62
5.2	Eserler İçerisindeki Kullanılan Ezgi Kalıplarını Belirleme	63
5.2.1	Ezgi Kalıpları	64

5.2.2	Çalışma Gruplarının Oluşturulması	66
5.2.3	Çalışma Grubu Öğrencilerinin Çalışmaya Hazırlanması	68
5.3	ÖNTEST VE SONUÇLARI	69
5.3.1	Hazır Bulunuşluk Ve Düzey Belirlemek İçin Yapılan Öntest İle ilgili Tablo ve Veriler	69
5.3.2	Çalışma Grubu Öğrencilerinin Hazır Bulunuşlukları İle İlgili Elde Edilen Genel Bilgiler	87
5.3.3	Deney Grubu İle Yapılan (Ezgi Kalıpları Modeli İle İlgili) Çalışmalar Ve Sonuçları	88
5.3.4	Deney Grubu Öğrencilerinin Deney Çalışmalarında Sorulan Dikte- lerdeki Başarıları	88
5.3.5	Sontest Sonuçları	91
5.4	YORUMLAR	95
6	SONUÇ VE ÖNERİLER	97
6.1	SONUÇLAR	97
6.1.1	Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	102
6.1.2	İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	103
6.1.3	Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	103
6.1.4	Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	104
6.1.5	Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	104
6.1.6	Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	105
6.1.7	Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	105
6.1.8	Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	106
6.1.9	Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	109
6.1.10	Onuncu Alt Probleme İlişkin Sonuçlar	110
6.2	ÖNERİLER	113
BÖLÜM VI		117
7	EKLER	117
7.1	Araştırma İzni Yazısı Sayfaları	118
7.2	Çalışmalarda Kullanmak İçin Boş Dikte Cevaplama Kağıdı	121
7.3	Öntest Diktesi	122
7.4	Deney Grubu Çalışmalarında Kullanılan Dizekli Dikte Çalışma Kağıdı	123

7.5	Ezgi Kalıpları İle Oluşturulmuş Deney Grubu Dikteleri	124
7.6	Sontest MİOY Sınavı	125
7.7	Sontest Diktesi	126
7.8	Çalışmalarda Kullanılan İnici ve Çıkıcı Ezgi Kalıpları	127
7.9	Diğer Ezgi Kalıpları	128
7.10	Başlangıç Nota Öğretiminde Göz Alışkanlığı İçin Hazırlanan Çalışma Sayfası	131
7.11	Başlangıç Dikte ve Solfej Etkinliklerine Yönelik Hazırlanan Örnek Ritim- Tartım Çalışma Sayfası	132
7.12	Ritim Diktesine (Tartım Yazma) Yönelik Hazırlanan Örnek Çalışma Sayfası .	133
7.13	İçerisinde Bazı Ezgi Kalıpları Olan Çeşitli Türlerdeki Eserlere Ait Örnekler .	134
7.13.1	Eğitim Müziği Okul Şarkıları Örnekleri	134
7.13.2	İçerisinde Ezgi kalıplarının Kullanıldığı Örnek Bir Okul Eğitim Mü- ziği Şarkı Bestesi “Okul Açıldı”	136
7.13.3	İçerisinde Ezgi kalıplarının Kullanıldığı Örnek Bir Eğitim Müziği Okul Şarkısı “Masal”	136
7.13.4	Yabancı Halk Şarkısına Örnek (Şili Şarkısı) “Pavo, Pavo”	137
7.13.5	Yabancı Halk Şarkısına Örnek “Song Of Swedish Patriots”	138
7.13.6	Geleneksel Türk Sanat Müziği Eseri “Çargah Peşrevi” (Orjinal Nota)	139
7.13.7	Geleneksel Türk Sanat Müziği Hicaz Eseri “Şu Gelen Atlı Mıdır?” (Orjinal Nota)	140
7.13.8	Geleneksel Türk Sanat Müziği Uşşak Eseri “Ah Bu Gönül Şarkıları” (Orjinal Nota)	141
7.13.9	Geleneksel Türk Sanat Müziği Buselik Eseri “Bir Pür Cefa Hoş Dil- berdir” (Orjinal Nota)	142
7.13.10	Geleneksel Türk Sanat Müziği Eseri “İki Dilber” (Orjinal Nota) . . .	143
7.13.11	Geleneksel Türk Sanat Müziği Eseri “Atatürk Marşı” (Orjinal Nota) .	144
7.13.12	Geleneksel Türk Sanat Müziği Eseri “Çargah İlahi” (Orjinal Nota) . .	145
7.13.13	Geleneksel Türk Halk Müziği Türküsü “Sevdiğime Varamadım” (Or- jinal Nota)	146
7.13.14	Geleneksel Türk Halk Müziği Türküsü “Harman Yeri Yaş Yeri” (Or- jinal Nota)	147
7.13.15	Geleneksel Türk Halk Müziği Türküsü “Beyaz Geyme Toz Olur” (Orjinal Nota)	148
7.13.16	Jazz Müziğine Ait Örnek Eser “Boogie No.1” (Orjinal Nota)	149
7.13.17	Çalgı Müziğine Ait Örnek Eser “The Star-Spangled Banner” (Nota) .	150

7.13.18 İki Çalgı Müziğine Ait Örnek Eser “Sonata Gm Op. 2, III, Allegro” (Nota)	151
7.14 Ezgi Kalıpları İle Hazırlanmış Çeşitli Düzeylerde Ezgi-Solfej-Bona Veya Dikte İçin Örnekler (10 sayfa)	152
7.15 Müzik Programı İle Hazırlanabilir Açık MIDI dosyası Örneği (MIDI dosya- sının açık hali)	163
7.16 Çalışmada Analiz Yapılarak Bir Kısımına Veya Tamamına Yer Verilen Eser- Nota Bilgileri Listesi	164

Şekil Listesi

Şekil 2.1 - The History of Education (Early Civilizations), Eğitimin Tarihi (İlk- Erken Medeniyetler)	11
Şekil 2.2 - Eski Çağlardan Bir Anlatım.	13
Şekil 2.3 - Eski Çağlardan Bir Müzik Okulu.	14
Şekil 2.4 - Eski Çağlarda Enstüman Çalan Müzisyenler.	14
Şekil 2.5 - Ülkemizde Cumhuriyet Kurulduktan Sonra Verilen Müzik Eğitime Örnek “Mandolin Korosu”	15
Şekil 2.6 - Cumhuriyet Döneminde Müzik. Beşikdüzü Köy Enstitüsü Konser Ön- cesi. Müzik Öğretmeni Mehmet Ali Kamacıoğlu.	15
Şekil 2.7 - Yeteneği Oluşturan Temel Özelliklerin Şeması.	19
Şekil 2.8 - Müzikte Ritmik-Ezgisel Çeşitleme, Alternatif Ezgilerin Üretilmesi . .	31
Şekil 3.1 - Örnek Ezgi: “Cantus Firmus”	34
Şekil 3.2 - Ezgi Kalıbı (a) (Pattern).	35
Şekil 3.3 - Ezgi Kalıbı (b) (Pattern).	35
Şekil 5.1 - Dizek Üzerinde Bazı Sesler (Notalar)	50
Şekil 5.2 - Örnek Ezgi Kalıbı “Çıkıcı Temel Arpej”	50
Şekil 5.3 - Örnek Eser “Sonata in C Majör, for Piano Solo (W.A. Mozart)”	50
Şekil 5.4 - Müzik Eseri İncelemesi İle Rastlanan Melodik Unsurlara Örnek: Çı- kıcı Beş Adım Ezgi Yürüyüşü ve İnici Arpej)	51
Şekil 5.5 - Biçim Açısından Örnek Şarkı, “Kayıkçı”	51
Şekil 5.6 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	52
Şekil 5.7 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	53
Şekil 5.8 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	53
Şekil 5.9 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	54

Şekil 5.10 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	54
Şekil 5.11 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	55
Şekil 5.12 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	56
Şekil 5.13 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	57
Şekil 5.14 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	57
Şekil 5.15 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	58
Şekil 5.16 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi	59
Şekil 5.17 - Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi “Neşeye Şarkı”	60
Şekil 5.18 - Ezgi Kalıpları Bakımından Geleneksel bir THM Eseri Analizi, “Bin- göl Dört Dağ İçinde”	60
Şekil 5.19 - Ezgi Kalıpları Bakımından Bir Geleneksel Bir TSM Eseri Analizi “Yine Bir Gülnihal”	61
Şekil 5.20 - 1. Ezgi Kalıbı	64
Şekil 5.21 - 2. Ezgi Kalıbı	64
Şekil 5.22 - 3. Ezgi Kalıbı	64
Şekil 5.23 - 4. Ezgi Kalıbı	64
Şekil 5.24 - 5. Ezgi Kalıbı	65
Şekil 5.25 - 6. Ezgi Kalıbı	65
Şekil 5.26 - 7. Ezgi Kalıbı	65
Şekil 5.27 - 8. Ezgi Kalıbı	65
Şekil 5.28 - Öğrenci Sayıları Grafiği	67
Şekil 5.29 - Öğrencilerin Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Genel Doğru Ölçü Yapabilme Grafiği	84
Şekil 5.30 - Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest Uygulamasında Yazdığı Dikteler- deki Bireysel -Doğru Ölçü- Grafiği	85
Şekil 5.31 - Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Uygulamasında Yazdığı Dikte- lerdeki Bireysel -Doğru Ölçü- Grafiği	85
Şekil 5.32 - Grupların Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Doğru Ölçü Yüzde Grafiği	86
Şekil 5.33 - Deney Grubu Öğrencilerinin Diktelerdeki Bireysel Doğru Ölçü Başarı Grafiği	90
Şekil 5.34 - Sontest Genel Müziksel İşitme Okuma Yazma (MİOY) Sınavı Grup- lara Göre Başarı Yüzdesi.	92
Şekil 5.35 - MİOY Sınavında Sorulan Sontest Diktesinin Başarı Yüzdesi.	93

Şekil 5.36 - Grupların Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Doğru Ölçü Yüzde Grafiği (Tekrar)	94
Şekil 6.1 - Son test diktesi doğru ölçü başarı grafiği.	99
Şekil 6.2 - Muammer SUN Solfej-1 Kitabından Örnek Bir Çalışma Sayfası.	106
Şekil 6.3 - Ülkü Özgür ve Salih Aydoğan Müziksel İşitme Okuma Birinci Kita- bından Başlangıca Yönelik Örnek Bir Çalışma Sayfası.	107
Şekil 6.4 - Jules Arnoud' un Yazmış Olduğu 1600 Exercices Gradues İsimli Dikte İçin Eserlerin Olduğu Yabancı Kaynaktaki Başlangıç Solfej Öğretimine Yö- nelik Örnek Bir Çalışma Sayfası	108
Şekil 6.5 - Öğrencilerin Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Genel Doğru Ölçü Yapabilme Grafiği	110
Şekil 6.6 - Grupların Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Doğru Ölçü Yüzde Grafiği (Tekrar)	112
Şekil 6.7 - MİOY Sınavında Sorulan Sontest Diktesinin Başarı Yüzdesi. (Tekrar)	112
Şekil 7.1 - İzin Belgesi-1	118
Şekil 7.2 - İzin Belgesi-2	119
Şekil 7.3 - Öğrencilerin Müziksel Geçmişini, Hazır Bulunuşluklarını ve Diğer Sosyal Verileri İçin Uygulanan Öntest Sayfası.	120
Şekil 7.4 - Öntest ve Sontest İçin 8 Ölçülük Dizekli Boş Cevaplama Kağıdı.	121
Şekil 7.5 - Öntest Diktesi.	122
Şekil 7.6 - Deney Grubu Öğrencilerine Çalışmalarda Sorulan Dikteleri Yazmak İçin Kullanılan Dizekli Cevaplama Kağıdı.	123
Şekil 7.7 - Deney Grubu Öğrencilerine Çalışmalarda Sorulan ve Ezgi kalıpları İle Oluşturulmuş Dikteler.	124
Şekil 7.8 - Sontest MİOY Sınavı Boş Cevap Kağıdı.	125
Şekil 7.9 - Çalışma Sonunda Tüm öğrencilere Sorulan Sontest Diktesi.	126
Şekil 7.10 - Deney Grubu Öğrencilere Öğretilen ve Diğer Aşamalarda Kullanılan İnisi-Çıkıcı Ezgi Kalıpları.	127
Şekil 7.11 - Diğer Ezgi Kalıplarına Örnekler. (1)	128
Şekil 7.12 - Diğer Ezgi Kalıplarına Örnekler. (2)	129
Şekil 7.13 - Diğer Ezgi Kalıplarına Örnekler. (3)	130
Şekil 7.14 - Başlangıç Nota Öğretiminde (Ezgi-Solfej-Dikte-Bona İçin) Göz Alış- kanlığı İçin Hazırlanan Çalışma Sayfası	131
Şekil 7.15 - Örnek Boş Ritim-Tartım Çalışma Sayfası	132
Şekil 7.16 - Örnek Ritim-Tartım Yazma Çalışma Sayfası	133

Şekil 7.17 - Eğitim Müziğine Örnek Okul Şarkısı: “Cumhuriyet”	134
Şekil 7.18 - Eğitim Müziğine Örnek Okul Şarkısı ve Tekerleme: “Yağmur Yağıyor”	135
Şekil 7.19 - Eğitim Müziğine Örnek (Fa Majör Tonunda Ezgi Kalıbına Örnek) Okul Şarkısı: “Havada Bir Top Olsam”	135
Şekil 7.20 - Eğitim Müziğine Örnek Okul Şarkısı: “Avcı”	135
Şekil 7.21 - Ezgi kalıpları ile oluşturulmuş Eğitim Müziği Okul Şarkısı (Beste):“Okul Açıldı”	136
Şekil 7.22 - Ezgi kalıpları ile oluşturulmuş Eğitim Müziği Okul Şarkısı:“Masal” . .	136
Şekil 7.23 - Yabancı Halk Şarkısına Örnek: “Pavo, Pavo” (Şili Şarkısı)	137
Şekil 7.24 - Yabancı Halk Şarkısına Örnek: “Song Of Swedish Patriots”	138
Şekil 7.25 - Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Eserlerine Örnek: “Çargah Peşrevi” (Orjinal nota)	139
Şekil 7.26 - Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Hicaz Eserlerine Ör- nek: “Şu Gelen Atlı mıdır?” (Orjinal nota)	140
Şekil 7.27 - Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Hicaz Eserlerine Ör- nek: “Ah Bu Gönül Şarkıları” (Orjinal nota)	141
Şekil 7.28 - Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Hicaz Eserlerine Ör- nek: “Bir Pür Cefa Hoş Dilberdir” (Orjinal nota)	142
Şekil 7.29 - Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Eserlerine Örnek: “İki Dilber” Şarkısı (Orjinal nota)	143
Şekil 7.30 - Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Eserlerine Örnek: “Atatürk Marşı” (Orjinal nota)	144
Şekil 7.31 - Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Eserlerine Örnek: “Çargah İlahi” (Orjinal nota)	145
Şekil 7.32 - Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel THM Eserlerine Örnek: “Sevdiğime Varamadım” Türküsü (Orjinal nota)	146
Şekil 7.33 - Bazı Ezgi Kalıplarının olduğu Geleneksel THM Eserlerine Örnek: “Harman Yeri Yaş Yeri” Türküsü (Orjinal nota)	147
Şekil 7.34 - Bazı Ezgi Kalıplarının olduğu Geleneksel THM Eserlerine Örnek: “Beyaz Geyme Toz Olur” Türküsü (Orjinal nota)	148
Şekil 7.35 - İçerisinde Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Jazz Müziğine Ait Örnek: “Boogie No.1” (Orjinal nota) (Müzik:Gerald Martin)	149
Şekil 7.36 - İçerisinde Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Çalgı (Keman) Müziğine Ait Örnek Eser: “The Star-Spangled Banner”	150

Şekil 7.37 - İçerisinde Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu İki Çalgı (Flüt ve Bassoon)	
Müziğine Ait Örnek Eser: “Sonata Gm Op.2, III, Allegro”	151
Şekil 7.38 - Örnek Ezgi Uygulamaları (1-10)	153
Şekil 7.39 - Örnek Ezgi Uygulamaları (11-20)	154
Şekil 7.40 - Örnek Ezgi Uygulamaları (21-30)	155
Şekil 7.41 - Örnek Ezgi Uygulamaları (31-40)	156
Şekil 7.42 - Örnek Ezgi Uygulamaları (41-50)	157
Şekil 7.43 - Örnek Ezgi Uygulamaları (51-60)	158
Şekil 7.44 - Örnek Ezgi Uygulamaları (61-70)	159
Şekil 7.45 - Örnek Ezgi Uygulamaları (71-80)	160
Şekil 7.46 - Örnek Ezgi Uygulamaları (81-90)	161
Şekil 7.47 - Örnek Ezgi Uygulamaları (91-100)	162
Şekil 7.48 - Bireysel Dikte Çalışabilmek için (Bilgisayar ve Müzik Programı İle)	
Hazırlanabilir Açık Midi Dosyası Örneği.	163

Tablo Listesi

Tablo 2.1	- Rakamlarla Nasıl Sonsuz Sayıda Sayılar Oluşur? (a)	32
Tablo 2.2	- Rakamlarla Nasıl Sonsuz Sayıda Sayılar Oluşur? (b)	32
Tablo 2.3	- Belirli Sayıdaki Notalarla Nasıl Sonsuz Sayıda “Eser” oluşur?	32
Tablo 4.1	- Örnek Çetele Tablosu (1)	46
Tablo 4.2	- Bireysel Değerlendirme Ölçeği Örnek Çetele Tablosu (2)	46
Tablo 4.3	- Toplu Değerlendirme Ölçeği Örnek Çetele Tablosu (3)	47
Tablo 5.1	- Deney Grubu Öğrencileri Sayısal verileri.	66
Tablo 5.2	- Kontrol Grubu Öğrencileri Sayısal Verileri.	66
Tablo 5.3	- Tüm Çalışma Grubu Öğrencilerinin Sayısal Verileri.	67
Tablo 5.4	- Çalışma Grubundaki Tüm Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sayı Ve- rileri.	67
Tablo 5.5	- 1. Öntest Sorusu Cevapları	70
Tablo 5.6	- 2. Öntest Sorusu Cevapları	70
Tablo 5.7	- 3. Öntest Sorusu Cevapları	71
Tablo 5.8	- 4. Öntest Sorusu Cevapları	71
Tablo 5.9	- 5. Öntest Sorusu Cevapları	72
Tablo 5.10	- 6. Öntest Sorusu Cevapları	72
Tablo 5.11	- 7. Öntest Sorusu Cevapları	73
Tablo 5.12	- 8. Öntest Sorusu Cevapları	74
Tablo 5.13	- 9. Öntest Sorusu Cevapları	75
Tablo 5.14	- 10. Öntest Sorusu Cevapları	75
Tablo 5.15	- 11. Öntest Sorusu Cevapları	76
Tablo 5.16	- 12. Öntest Sorusu Cevapları	77
Tablo 5.17	- 13. Öntest Sorusu Cevapları	77
Tablo 5.18	- 14. Öntest Sorusu Cevapları	78
Tablo 5.19	- 15. Öntest Sorusu Cevapları	78
Tablo 5.20	- 16. Öntest Sorusu Cevapları	79
Tablo 5.21	- 17. Öntest Sorusu Cevapları	79
Tablo 5.22	- 18. Öntest Sorusu Cevapları	80
Tablo 5.23	- 19. Öntest Sorusu Cevapları	80
Tablo 5.24	- 20. Öntest Sorusu Cevapları	81
Tablo 5.25	- 21. Öntest Sorusu Cevapları	81
Tablo 5.26	- 22. Öntest Sorusu Cevapları	82

Tablo 5.27 - 23. Öntest Sorusu Cevapları	82
Tablo 5.28 - 24. Öntest Sorusu Cevapları	83
Tablo 5.29 - Öntest Genel Doğru Ölçü Yapabilme Çetele Tablosu	83
Tablo 5.30 - Bireysel Dikte/Solfej Değerlendirme Sayısal Verileri Tablosu	84
Tablo 5.31 - Deney Grubu Çalışmalarında (derslerde) Sorulan Ve Öğrencinin Yaz- dığı Diktelerdeki Doğru Yaptığı Ölçülerin Çetele Tablosu (a)	89
Tablo 5.32 - Deney Grubu Çalışmalarında (derslerde) Sorulan Ve Öğrencinin Yaz- dığı Diktelerdeki Doğru Yaptığı Ölçülerin Sayısal Tablosu (b)	89
Tablo 5.33 - Çalışma gruplarına uygulanan işitme sınavı toplam puanları.	91
Tablo 5.34 - Sontest Diktesi Gruplara Göre Sayısal Değerlendirme Verileri.	93
Tablo 6.1 - Sontest Kapsamında MİÖY Sınavı Puanları ve Dikte Puanları.	98
Tablo 6.2 - Sontest uygulamasında yapılan MİÖY sınavında, öğrencilerin aldık- ları puanların toplamı.	99
Tablo 6.3 - Sontest MİÖY Sınavı ve Dikte Başarı Verileri.	100
Tablo 6.4 - Sontest Kapsamında Yapılan MİÖY Sınavı Toplam Puanlar Farkı Ve- rileri	100
Tablo 6.5 - Sontest Diktesi Verileri	111

BÖLÜM I

1 GİRİŞ

Müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin birer parçası olan solfej ve dikte alanında kullanabilecek ve bu alanlardaki başarıyı en kısa sürede yükseltebilecek özgün bir model geliştirilmek istenmiştir.

Bilimsel yöntemler belli başlı plan, teknik bilgi ve deneyimler sonucunda ancak oluşabilir. Müzik, bilim dallarının içinde insan için önemli bir yere sahiptir. Müzik; Evrensel, kuramsal, işitsel, sanatsal, kavramsal, eğitsel, zihinsel, doyumsal, dinsel, ekonomik, etnik ve teknolojik vb. yönleri ile insanları, toplumları çevreleyen ve düzenleyen sonsuz bir nimettir.

“Müzik bilimi, geniş anlamıyla müzikle ilgili her türlü bilgi alanını bilimsel yöntemlerle sistematik olarak diğer disiplinlerden de yararlanarak inceleyen, araştıran bir bilim dalıdır. Diğer bir tanıma göre ise, “Müzik alanında var olan kuramların (yapılan bilimsel araştırmalar ve deneysel çalışmalar sonucunda doğruya en yakın olduğu kabul edilen varsayımlar) geliştirilmesi, ya da tamamen yok edilerek yerlerine yenilerinin konulmasına yönelik, yapılan bilimsel araştırmalar, deneysel çalışmalar ve bunların belgelenmesidir” (Karkın, 2011).

Müzik eğitimcisinin kullandığı yöntem, yol, kaynak, dersi işleme vb. yaklaşımlar ne kadar etkili olursa, müzik eğitimine yeni başlayan birey/ler için de öğrenme süreci rahat olur. Her alanda olduğu gibi başlangıçta verilen temel müzik eğitimi önemlidir. Başlangıç temel eğitiminin doğru, etkili, özendirici ve düzenli verilmesi ile, ileri düzeylerde karşılaşılan başarısızlık, zorlanma, mutsuzluk veya düzeltilemeyen hataları baştan olumlu bir şekilde düzelebilir.

Müzik eğitimi aynı zamanda bir beceri eğitimidir. Müzik öğrenmede ve müzik eğitiminde özellikle müziksel teorisi işitme, okuma ve yazma eğitiminin önemi büyüktür. Çünkü diğer müziksel alanlar ile (teori, armoni, çalgı, ses eğitimi, bestecilik vb.) doğrudan ilişkilidir. Bu vb. derslerde öğrenciler becerikli ve başarılı olmak durumundadır. Bu yüzden başlangıçtaki eğitimin de temellerinin sağlam olmalıdır.

“Bilgi, doğası incelenmeden kullanılabilecek hazır bir araç olarak düşünülemez” (Uçkun, Demir ve Yüksel, 2013).

Bir bilginin nasıl meydana geldiğini, hangi süreçlerden geçtiğini, doğruluğunu ve kullanılabilirliğini çok iyi analiz etmek gerekir. Müzik eserleri incelenip analiz edildiğinde çeşitli şekiller-işaretler, ses (nota), süre (uzunluk), ritmik ve tartımsal öğeler, ezgisel yapılar (göze, motif, cümle vb.), tür, tarz vb. önemli yapı taşlarını görürüz.

Bir bestecinin türü ne olursa olsun eserinde kendi fikir ve düşüncelerini, dönemin özelliklerini, tarzını ve deyişini ¹ yansıtır. Bestesinde çeşitli yapıları (çıkıcı-inici-yatay veya dikey tersi-akor-arpej-dizi-müziksel aralık, derece-aynalama vb.) kullandığı görülebilir. Aslında bilinen bu yapılar bize bir çıkış noktası oluşturabilir. Eserlerde sıkça rastladığımız bu yapılar materyal olarak solfej ve dikte eğitiminde kullanılabilir. Düzenli çalışmalar ile zaman içinde ne kadar çok yapı öğrenilirse, işitsel olarak farkındalık artabilir. Duyma sorunlarına çözüm olabilir.

Müziksel işitme ile ilgili sorunlar; düzeye uygun, doğru, metodik teknikler ile, zaman içinde, birikim ve deneyimler ile daha kolay aşılabılır.

¹“Deyiş: sanatçının düşüncesine bastığı damgadır. Eser teknik bakımdan meydana çıktıktan sonra deyiş yaratıcının kişiliğine göre eserin özgün olup olmadığını sağlayan şeydir. Bir eser deyiş yoluyla yaşar. Ona belirli bir yüz veren, yaratıcısı tanımlamaya yardım eden, deyiştir.” (Hodeir, 2003:14)

1.1 ARAŞTIRMANIN PROBLEM CÜMLESİ

Araştırmanın konusu “Ezgi Kalıpları Kullanılarak Başlangıç Solfej ve Dikte Eğitimine Yönelik Bir Model” kullanılabilir mi?

1.2 ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİ

1. Müzik eğitimine yeni başlayan bireylerdeki karşılaşılan hazır bulunuşluklar ve düzeyleri ile ilgili sorunlar nelerdir?
2. Solfej ve dikte eğitim sürecinde karşılaşılan müziksel hazır bulunuşlukla ilgili, sorunlar nelerdir?
3. Müzik ile uğraşan, eğitimini alan bireylerin özellikle solfej ve dikte alanında bireysel başarıları istenilen düzeyde midir?
4. Çalışma’nın solfej ve dikte eğitim sürecinde genellikle karşılaşılan, yöntemsel ve teknik sorunlar nelerdir?
5. Müziksel işitme, solfej ve dikte alanlarındaki başarı, genel müziksel başarılarını etkileyen bir faktör müdür?
6. Müziksel işitme, solfej ve dikte alanındaki başarısızlık veya yetersizlik varsa bu durum müziksel yönleri ile birlikte diğer yönlerini (sağlık, mutluluk, psikoloji vb.) nasıl etkiler?
7. Müzik ile uğraşan, eğitimini alan bireyler önceden bilmediği bir solfej veya dikte ile karşılaştığı zaman tam bir şekilde performans gösterebilmekte midir?
8. Başlangıç müzik eğitiminde özellikle solfej ve dikte gibi zihinsel aktivitelerin yoğun olduğu ve müziksel yaşantısının temelini oluşturan, işitme alanlarındaki sorunları çözmeye yönelik herhangi bir çalışma var mı?
9. Öğrencilerin kitaplarındaki solfejleri defalarca çalarak-okuyarak ezberlemesi her zaman doğru bir yöntem midir?
10. Ezgi kalıpları kullanılarak başlangıç solfej ve dikte eğitimine yönelik uygulanan ön-test ve son-test sonuçlarına göre son-test lehine anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

- Araştırma, bireylerin müzik alanında daha etkili ve donanımlı yetişmesine katkı sağlaması açısından önemlidir.
- Müzik eğitimcilerinin ve özellikle işitme eğitimcilerinin solfej ve dikte konularında daha etkili olması için önemlidir.
- Çalışmanın; Müziksel işitme eğitiminde “Ezgi Kalıpları Kullanılarak Başlangıç Solfej ve Dikte Eğitimine Yönelik Bir Model’in önceden kullanılmamış olması açısından önemlidir.
- İşitme eğitimindeki diğer yöntem, teknik, materyal, araştırma, kaynak vb. ek olması ile “Müzik Eğitimi ve Kültürüne” sağlayacağı katkı bakımından önemlidir.

1.4 ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma ile genel olarak; müzik eğitimine başlayan bireylerin, işitme çalışmalarına yönelik bir farkındalık yaratmak ve işitsel sorunları çözmeyi amaçlamaktadır.

Nota öğretimi, nota okuma (solfej), nota yazma (dikte) ile ilgili çalışmalara katkıda bulunması, Öğrencilerin genel performans ve başarıya etki sağlaması amaçlanmaktadır.

Buna istinaden bilinçli ve başarılı öğrenciler yetiştirmek için;

- Müziksel okuma (solfej) ve yazma ile ilgili; çalışma düzeni, bilinci, yöntemi ve tekniği geliştirmek,
- İşitme eğitiminde öğrencilerin algısını açarak farkındalığı, motivasyonu, eğlenceyi ve etkili öğrenmeyi sağlamak. Bu sayede, solfej ve dikte alanındaki başarısı veya genel yeterliliğini geliştirerek, kişinin kendine güvenmesini, kendini başarılı ve yetenekli hissetmesini sağlamak,
- Bireysel dikte çalışabilmek. Bu çalışmaya yönelik MIDI² bankası oluşturarak teknolojiden yararlanmak, bu sayede okul dışında, evde vb. çalışma imkanı sağlayarak, bireylere kendi kendine çalışma olanağı sağlamak. Cevap anahtarı ile kontrol imkanı olduğundan zamandan tasarruf kazanmak.

²MIDI: Müzik Enstrümanları Dijital Arabirimi (Bknz: Tanımlar: MIDI).

1.5 SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

1. Başlangıç solfej ve dikte eğitimi ve ilgili konular ile,
2. İşitme eğitiminde kullanılmak üzere oluşturulan inici sekiz (8), çıkıcı (8) olmak üzere toplam onaltı (16) adet ezgi kalıbı (müzik eserlerinin içerisinde geçen ve sıklıkla karşılaşılan ezgi yapıları) ile,
3. Öğrencilere sorulan dikte ve solfejler ile,
4. 2014-2015 eğitim-öğretim yılı dönemleri ile,
5. Tokat İli Milli Eğitim Müdürlüğü Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi (AGSL) Müzik Bölümü 1. Sınıf (9M) sınıfında ilk defa gelen ve sınıf tekrarından oluşan toplam 24 öğrenci ile oluşturulan araştırma grupları ile,
6. Sekiz hafta ve haftada iki ders saati uygulanacak olan deney süreciyle sınırlıdır.

1.6 HİPOTEZLER (DENENCELER)

H0. Yapılan ön test-son test başarı testi sonucunda son test lehine anlamlı farklılık yoktur.

H1. Yapılan ön test-son test başarı testi sonucunda son test lehine anlamlı farklılık vardır.

1.7 TANIMLAR

- **Bona:** Notaları adları ve süreleriyle, tek düze veya konuşma tonu ile (seslerin doğru olması gözetmeksizin) okunması. Bona okumada; nota ismi, tartımı ve okuma hızı önemlidir. Genellikle geniş aralıklardan oluşan ve/ya yoğun notasyonu olan çalgısal eserleri deşifre ederken tercih edilir.
- **Cantus Firmus:** Karşı kontrpuan çizgisi oluşturabilmeniz için temel bir ezgidir. O açık bir yörüngesi olan tek sesli basit bir “melodi” dir. (Ogburn, 2011, Çeviri)
- **Deşifre:** 1- “Bir notayı ilk görüşte okuma (deşifre) ya da kulak eğitimi çalışmalarında kullanılan bir adlandırma sistemidir (Karolyi, 1999).” 2-Henüz çalışılmamış bir eseri ilk görüşte çalma yada okuma. (Say, 1985)
- **Ezgi Kalıpları:** Müzikte ezgisel motif-cümle vb. melodik yapılarda geçen, akılda kalıcı paket ezgilerdir. Genellikle aynı veya benzer şekillerde besteciler eserlerinde kullanılabilir. Bu ezgisel melodilerden yararlanılarak oluşturulan standartlaştırılmış uzunluklardaki ezgisel-ritmik kalıplar.
- **Fizyolojik İşitme:**“İşitsel korteks ses bilgileri, elektrik tepkileri olarak işlenmek üzere işitsel sinir boyunca geçerek işitsel korteks’e (temporal lop’ta) üretilir. Üç bölgesinden biri olan birinci işitme kortekste, farklı işitsel nöronları özel ses frekanslarına tepki verir. Bu nöronların bazıları frekans yerine yoğunluğa, diğerleri ise hayvan sesleri, çıtırtılar ve patlama sesleri gibi daha karmaşık seslere tepki verir. Birincil korteksin harmoni, ritim ve melodinin işlenmesinde üçüncül korteksin ise birçok sesin bütüncül bir izlenim vermek için entegre edilmesinde rol oynadığı düşünülmektedir” (Carter, 2013:66).
- **Fonomimi:** Solfej derslerinde öğretmenlerin, seslerin perde yükseliş ve alçalışlarını el işaretleri ile öğrencilere belletmesi. (Sözer, 2012)
- **Göreceli (Rölatif) İşitme:** Sesleri daha önce bilinen bir sesle karşılaştırarak tanıma. (Sevgi, 1982:5).
- **Görecesiz (Absolute) İşitme:** Sesleri birbirleriyle karşılaştırma gereği duymadan tanıma. (Sevgi, 1982:6).

- **Güdüleme (motivasyon):** Bir güdüyü harekete geçirerek canlıyı eyleme itme. Bir iş ve eyleme kalkışma ya da katılmayı ya da bir işlemde başarılı olmayı kolaylaştırıcı öğeler yoluyla sağlanan eğilim kazandırıcı, ödüllendirici, özendirici ve yönlendirici çaba. (TDK, Büyük Türkçe Sözlük)
- **Müzik Cümlesi:** Birbirini tamamlayan iki motiften oluşan ve aralarında çoğunlukla bir küçük durak bulunan bölümlerdir. Cümlelerin sona ermesi ya tam karar yada yarım karar ile yapılır. Bu tonlar esas tonda olduğu gibi, dominant yada paralel tonda da olabilir. (Sağır, 2004: 58)
- **Motif (Örgen):** 1-Harekete elverişli ve hareket eden anlamında Latince “Motivus” sözcüğünden gelir. Müzikte gelişmeye elverişli en küçük bir fikir, en küçük bir form ögesi ve yapıtı oluşturan en önemli temel taşıdır. (Cangal ve ERDENER: 1976), 2-Bestecinin ele aldığı yinelediği, geliştirdiği ezgicik. (Günaydın, G.,1988)
- **Müziksel Okuma (Solfej):** Notaları adları, değerleri ve nüanslarına göre okuyarak insan sesi ile seslendirme. “Solfej çalışmaları için hazırlanmış metodik kitapları nitelemek için de kullanılır. 17 yy. da Fransa’da hazırlanmıştır (Say, 2002:484).”
- **Müziksel Yazma (Dikte):** Müziği oluşturan her türlü öğenin yazılması, müziğin yazıya aktarılması.
- **Müziksel İşitme (Kulak) Eğitimi:** Müzik için gerekli her türlü bilgi ve beceriyi kazandıracak çeşitli gelişim evrelerini ve düzeylerini takip eden bireysel ve/veya toplu çalışmaların tümü. Müzik teorisi, işitme, okuma ve yazma çalışmaları; Genellikle müzik bilgileri, nota eğitimi, ritim (tartım), ses duyma, ezgi duyma, bona, solfej, dikte, seslendirme, nüans vb. müzik için gerekli teknik ve teorik tüm çalışmalardan oluşur.
- **Müzik Yeteneği:** Müziği anlamaya, öğrenmeye, öğretmeye, yapabilmeye yönelik içsel ve dışsal olmak üzere bedensel, zihinsel ve duygusal yeteneklerin tümü.
- **Solmization:** (Bknz:Solfej) Solmileme, Kilise şarkılarını ut (do), re, mi, fa, sol, la, si heceleri üzerine söylemek. Nota adlarından oluşan solmileme ilkelerini ortaçağda müzik kuramcısı Arezzo’lu Guido (995-1050) belirlemiştir (Say, 2002:484).
- **İşitme:** Titreşim ile oluşmuş belirli düzeydeki ses dalgalarının (seslerin) uygun hava ortamında işitme organına ulaşması sayesinde beyinde oluşan algı.

- **Opus:** “Yapıt” anlamında kullanılır. Bazı besteciler yapıtlarının besteleniş ya da yayınlanış sırasını belirtmek için OP. kısaltmasını ve yapıtın sırasını kullanırlar. (Yıldırım, Acar ve Uçurum:96)
- **Ölçü:** Bir eserin süre olarak birbirine eşit parçacıklara bölünmesine ölçü denir. Ölçüler eşit zaman kümeleridir ve müzik yazısında birbirinden *ölçü çizgileri* ile ayrılırlar. Ölçü çizgileri dizeğin çizgilerini dikey olarak kesen çizgilerdir. (Sağır, 2004: 14)
- **Tampere Sistem³:** 12 Eşit Aralık Yöntemi (Levent: 1995).
- **Transpoze** Aktarma, göçürme. (Günaydın,G., 1988) Bir tonun başka bir tona tüm aralıklar aynen korunarak dikey (yukarı) yada düşey (aşağı) olarak aktarılması.
- **Tını:** Sesin niteliği. (Say, 2002)
- **L^AT_EX:** Bir doküman (rapor, makale, mektup, kitap, tez vb.) hazırlama sistemidir. Dokümanlar bir L^AT_EX editörü paketinde ⁴ komutlarla yazarak nasıl görüneceği tanımlanır. (Bu tez L^AT_EX ile yazılmıştır.)
- **MIDI (Musical Instrument Digital Interface):** Elektronik müzik aletleri ve bilgisayarlar arasında gerçek zamanlı veri alış-verişini sağlayan, endüstri standardı haline gelmiş yaygın bir iletişim protokolü. MIDI protokolünde ses verisi değil, temel bazı değişkenlere ilişkin sayısal bilgiler aktarılır; nota bilgileri, enstrüman atamaları, tempo değeri gibi bilgiler bunlardan bazılarıdır. 1983 yılında temelleri atılan protokol daha sonra önemli derece bir değişikliğe uğramadı. Buna rağmen MIDI, müzik endüstrisinde yaygınlaşarak kullanımına devam edilmiş ve endüstri standardı haline gelmiş bir protokoldür. (< <http://tr.wikipedia.org/wiki/> >) (20.08.2015)
- **Nüans:** “Ayırtı (Say, 2002).”, Müziğe farklı etkiler katarak yorumlamak için kullanılan ve müziksel birer anlamı olan işaretler ile seslendirme şekilleri.

³Batıda Müzik sanatının Rönesansı, Görsel Sanatların kavuştuğu Rönesantan tam yüz yıl sonra, kendine özgü bir Rönesansa kavuşabilmiştir. Böyle bir Rönesans, yani yenilenerek yeniden doğuş, ünlü İtalyan bestecisi Giovanni Pierluigi Palestrina (1525-1594) ile başlamış, Johann Sebastian Bach (1685-1750) ile her türlü müziğin oluşumuna imkân veren Tampere Sistem’e kavuşmuş, Bach’ın bulup uyguladığı bu olağanüstü sistem, Batıda alabildiğine zengin ve geniş boyutlu bir müzik literatürünün meydana gelmesine imkân sağlamış ve gene bu sistem, modern ve çağdaş bestecilerin meydana getirdikleri eserlerin oluşumuna teknik imkânlarıyla yardımcı olmuş ve böylesine bir yardımı icra safhasında da onlardan esirgememiştir. Bach’lar, Haydn’lar, Mozart’lar, Beethoven’ler, Romantikler, Geç Romantikler ve çağdaş ekoller de gene Bach’ın Tampere Sistemi ile tüm dünyada tanınabilmişlerdir. (Memduh, C. Atar

⁴L^AT_EX kitaplık dosyalarından oluşan paketlerin tümü TeXlive olarak bilinir. Ve bu paketlerin boyutu yaklaşık olarak 1 GB civarındadır. Bu paketi kurmadan hiç bir şekilde L^AT_EX dosyası oluşturmaya başlayamazsınız. Bu temel paket arabanın motoru gibidir. L^AT_EX editörleri denilen küçük yazılımlar ise, L^AT_EX dosyalarını oluşturmada sizlere kolaylık sağlayan yazılımlardır (Acim, 2012).

- **Sekizli (oktav):**“1-Yanaşık sekiz sesin ardarda gelmesinden müteşekkil dizi do, re, mi, fa, sol, la, si, do gibi. 2-Böyle bir dizi parçasının iki ucu arasındaki aralık. (kalın do ile ince do arası gibi)” (Öztuna, 1976: 216).

1.8 KISALTMALAR

Akt.: Aktaran.

AGSL: Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi.

GSL: Güzel Sanatlar Lisesi.

A.O.: Aritmetik Ortalama.

Çev.: Çeviri.

D.Ö.S.: Doğru Ölçü Sayısı

H.: Hipotez.

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı.

MIDI: Musical Instrument Digital Interface (Elektronik Müzik Aletleri Arayüzü)

MİOY: Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma.

Rep.: Repertuvar.

P.: Puan.

T.D.K.: Türk Dil Kurumu.

THM: Türk Halk Müziği

TSM: Türk Sanat Müziği

TRT: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu.

Y.Ö.K.B./ (YÖK): Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı.

★ **Tablo içlerinde kullanılan çeşitli kısaltmalar:**

D.G.: Deney Grubu.

Ö.N.: Öğrenci Numarası

Ö.: Ölçü.

D.: Dikte.

(/): Öğrenci sayısını tanımlayan birey göstergesi. (Tutulan çetele ⁵,yi göstermek için.)

Top.: Toplam. Sınıfta olan, mevcut toplam öğrenci sayısı.

Yok.: Yoklama. Derse veya diktede yoklamada olmayan öğrenci (Nöbet veya devamsızlık).

Sın. Tek.: Sınıf Tekrarı.

P.: Puan.

S.P.: Sınav Puanı.

+ (artı): Çalışmada var.

- (eksi): Çalışmada yok.

⁵Çetele:İsim, rumca, 1-Çizilerek veya oyularak açılan kertik, 2-Ekmekçi, sütçü, vb. esnafın uzunlamasına ikiye bölüp üzerine kertikler çenterek hesap tuttukları ağaç dalı.(T.D.K.)

BÖLÜM II

2 KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 EĞİTİM VE ETKİLİ EĞİTİM

Yaklaşık M.Ö. 3100 yıllarında, Mısır ve Babil'in nehir vadisindeki karmaşık toplumlarda, bilgiyi nesilden nesil'e, kişiden kişiye iletmek çok zor olmuştur. Ticaretin yükselmesi, nüfusun çoğalması, kültür mirasının korunması, kayıtların tutulması, hükümet ve resmi din, yazının icadını beraberinde getirdi. (Guisepi, Çev.:Ercan BAŞ)

Şekil 2.1: The History of Education (Early Civilizations), Eğitimin Tarihi (İlk-Erken Medeniyetler)

Bu durumda, insanlık tarihinde çeşitli nedenlerden dolayı, düzenli ve eşit eğitim sistemlerine geçiş ihtiyacı olduğu anlaşılabılır.

Eğitim:Normal fakat istenmedik insan davranışını istendik yönde değiştirme yada insana yeni davranışlar kazandırma işinin en verimli ve nasıl yapılabileceği ile ilgili bütün bilgi, beceri ve uygulamaları kapsayacak bir disipline işidir. (Ertürk, 2013:9,10)

“Eğitim bireyleri ve toplumları biçimlendirmede, yönlendirmede ve geliştirmede en etkili süredir” (Uçan, 1994:14).

“Bir toplumu oluşturan bireylerin tümünün aldığı örgün temel eğitimin niteliği, nasıl bir toplum beklentisi içinde olunduğunu gösterir. Verilen genel eğitimin bir toplumun ulus olabilmesindeki payının da azımsanamayacağı söylenebilir” (Sevgi, 2003:65).

Eğitimde bir başka önemli konu da, güdülenme (motivasyon) çok önemlidir.

“Bir kuvvetin nesneyi harekete geçirmesi gibi güdülenme de kişiyi harekete geçirir. Öğrencilerin derslere daha çok dikkat ettikleri, ilgi duydukları, ödevlerini yaptıkları zaman ve sınavlar için çalıştıkları zaman, motive olduklarını (güdülendiklerini) söyleyebiliriz” (Küçükahmet, 2000:169).

Genel olarak başarı; plansız, sıkıcı (monoton, gereksiz-etkisiz) zaman kaybedici yöntem vb. çalışmalar veya olması gereken yapılmayan çalışmaları terk ederek, etkili eğitim-öğretim, araç-gereç, yöntem ve modelleri kullanılarak, kalıcı ve zevkli bir şekilde elde edilebilmelidir.

Genel olarak etkili eğitim; Planlı, tecrübeler dayalı, ortam ve bireyin şartlarını göz önünde bulunduran ve ihtiyaca en uygunu olabilir. Araştırmalar göz önünde bulundurarak eğitim bireyi, başarıyı, zamanı, olanakları, materyalleri vb. en iyi şekilde değerlendirilerek, motive edilmiş, çağdaş ve eğlenceli olabilir.

2.2 MÜZİK EĞİTİMİ

Müzik Eğitimi; müzik eğitimi ve öğretimi ile ilgili bir çalışma alanıdır. İnsanlık tarihinde ve geçmişten bu yana müzik; eğitim, kültür ve eğlence gibi önemli rollerin sahibidir.

Geçmişten kalan çeşitli tarihi eserleri incelediğimizde genellikle çalgılar, müzisyenlerin olduğu ortamlar ve yaşam tarzları göze çarpar. Müziğin tarihsel olarak en azından belli bir kısmını, geçmişten günümüze korunabilmiş duvar resimleri, heykel vb. kalıcı çalışmalardan anlayabiliyoruz. Görsel olarak fikir edinmek amacıyla uzak ve yakın geçmişimizdeki (müzik ve eğitimi ile ilgili) bazı resimlere yer verilmiştir.

Şekil 2.2: Eski Çağlardan Bir Anlatım.

Müzik sanatı günümüzdeki anlamından yoksundu ve eski Yunanlılar bu sanatı ilkel toplumlar gibi benimsemişlerdi. Müzik (Mousike) duygusal ve ruhsal bir genel eğitim sanatıydı, beden eğitiminin (Gymnopedie) yanındaydı, her ikisi de Yunan eğitiminin temelini oluşturuyordu. Platon müziğin bu önemini vurgulamış ve prensiplerin (Noumena) yalın doğa belirtisi (Fenomena) yanında müzikle soyutlanabileceğini söylemişti. Pitagoras (İ.Ö. 585-479) Yunan müzik kuramının kurucusudur ve bir kutu üzerine gerdiği tek bir telin (Monokord) titreşimiyle ses düzeninin temel aralıklarını saptamıştır. Mezopotamya ve Mısır'daki öğretmenlerinden edindiği bilgi sayesinde Pitagoras, kendisi ve öğrencileri müzik ve matematiğin beraberliğiyle Batı düşünce sistemi üzerinde derin etkiler yapan bir (Kozmologya) görüşünü savunmuşlardır. ([http : //gizliilimler.tr.gg](http://gizliilimler.tr.gg))

Musiki teorisinin ilk temellerini atmış olan Yunan filozofları⁶ bu sanatı *Doğulu ve Batılı* diye birbirinden farklı iki bölüme ayırmamışlardır. (Yekta, 1923:28)

⁶Yunan filozoflarına musikinin ilk nazariyecileri olarak bakmamız bugün elimizdeki en eski nazari eserlerin bu filozoflara ait olması dolayısıyladır.

Geçmişten geleceğe müzik, insanoğlunun sürekli ilgilendiği bir alan olmuştur.

Şekil 2.3 'de eski çağlardaki bir müzik okulundaki müzik eğitimini tasvir eden bir duvar resminde eğitmeni ile birlikte öğrenciler görülmektedir.

Şekil 2.3: Eski Çağlardan Bir Müzik Okulu.

Yine Şekil 2.4 'de eski çağlardaki çalgıları ve müzisyenleri tasvir eden bir duvar heykeli görülmektedir.

Şekil 2.4: Eski Çağlarda Enstüman Çalan Müzisyenler.

Ülkemizin yakın tarihinde de müzik eğitimi üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

Şekil 2.5 ve Şekil 2.6’ da yakın tarihimizdeki müzik eğitimi ile ilgili görsel örneklerde çalgı çalan öğrenciler görülmektedir.

[http : //punto – punto.blogspot.com.tr/2007_12_01_archive.html](http://punto-punto.blogspot.com.tr/2007_12_01_archive.html) (02.10.2015)

Şekil 2.5: Ülkemizde Cumhuriyet Kurulduktan Sonra Verilen Müzik Eğitime Örnek “Mandolin Korosu”

Şekil 2.6: Cumhuriyet Döneminde Müzik. Beşikdüzü Köy Enstitüsü Konser Öncesi. Müzik Öğretmeni Mehmet Ali Kamacıoğlu.

Ülkemizde Cumhuriyet dönemi öncesinde, müziğin kurumlaşması yönünde yapılan atılımlar, Cumhuriyet dönemi başlangıcında da, büyük önder Atatürk’ün desteği ve isteği ile hız kazanmış, konservatuvar ve Musiki Muallim Mektebi kurulmuştur. (Karkın, 2004:1)

Meslek olarak seçsin veya seçmesin müzikle uğraşmak isteyen bireylerin, bir şekilde eğitim sürecinden geçmesi gerekebilir. Müzik insan için önemlidir. İnsanlarda asırlardır müzik eğitime önem vermiştir.

Müzik eğitimi, müziğin eğitimi ve öğretimi ile ilgili bir alandır. Kapsadığı tüm öğrenme alanları da dahil olmak üzere psikomotor alan (gelişim becerileri, bilişsel alan (bilgi toplama), ve özellikle ve önemli yollar, duyuşsal alan (öğrencinin bir şeyler almak, içselleştirmek ve paylaşmanın ne olduğunu öğrenmesi), dahil olmak üzere müzik beğenisi ve duyarlılık. Müzik eğitimi ilkokul öncesinden lise sonrasına kadar bir çok ülkede yaygındır, çünkü müzik insan kültürü ve davranışının temel bir birleşeni olarak kabul edilir. Müzik dil gibi, insanları ayırt eden bir çeşit beceridir. (Yudkin, 2008).

Başka bir tanım ise;

“Müzik eğitimi, “bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme ve geliştirme” sürecidir.

Müzik eğitimi, aslında bir bütün olmakla birlikte, çeşitli kollar ve dallara ayrılır. Ancak, kolu/dalı, düzeyi, süresi, içeriği, yöntemi ve gerci ne olursa olsun müzik eğitimi, temelde genel, özengen ve mesleki olmak üzere üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleştirilir ve daha çok, yönelik olduğu amaca göre bir nitelik kazanır” (Uçan, 1994:36).

“Mesleki (örgün) müzik (sanat) eğitimi, alanın bütünü, bir kolunu, o bütün, kol yada dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme olasılığı bulunan yada öyle görülen, sanata belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın, işin yada mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar. Mesleki müzik (sanat) eğitimi, genellikle, örgün eğitim kurumlarında yada bu kurumlardakine benzer ortamlarda gerçekleşir. Hangi düzeyde olursa olsun mesleki sanat eğitimi, bu iş için yetiştirilmiş ehil ve yetkili kişilerce yürütülür. Mesleki müzik (sanat) eğitiminde sanatı bizzat yaparak yaşamının ötesinde, onu bilgili, bilinçli, düzenli-planlı-yöntemli, kurallı ve profesyonel anlamda yeterli olarak yaratan, yorumlayan, kuramla yan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı, bilimci, eğitimci, teknoloji yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda, bireyin ilgisi-isteği, yatkınlığı-yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişip doyum sağlaması değil, onun ötesinde, kolun/dalın, işin yada mesleğin gerektirdiği biçim, kapsam ve düzeyde hazırlanması, biçimlenmesi ve yetkinleşmesi esastır” (Uçan, 1994:71,72,73).

Müzik evrensel bir dildir. Alfabetesi vardır, seslendirilir, okunur ve yazılır. Müziksel olarak duygu ve düşünceleri ifade eder. Müzik doğuştan itibaren çevremizi sarar. Ana dilini doğduğundan beri öğrenmeye çalışan sağlıklı bir bebek, çeşitli seslere yönelir, ses çıkarır ve zamanla duyduğu sesleri taklit eder. Ancak, henüz yazamaz, okuyamaz ve konuşamaz. Müziğe yeni başlayanlar veya başlangıç seviyesinde olanlar için de, bu anlatılan benzetmeye uyabilir. Müziğin dilini öğrenen için de, öncelikle sesleri duyması, algılaması, doğru vermesi, oluşturabilmesi vb. önemlidir. Sesleri (notaları) öğrendikçe müziksel, okuma, yazma vb. faaliyetleri yapılabilir.

“Gerçekte müzik yeteneği de insanlarda, diğer tüm yeteneklerde olduğu gibi bulunur” (Göğüş, 2009:92).

İnsanların sahip olduğu yeteneklerden biri olan müzik yeteneği konusunda 20. yüzyılda yapılan araştırmalar, bu yeteneğin kaynağı, fonksiyonu ve gelişimi hakkında temel bilgiler sağlamıştır. Daha önce doğuştan getirilen bir özellik olduğu düşünülen müzik yeteneğinin, özellikle 20. yüzyılın ortalarında çevresel kaynaklı olduğunu destekleyen görüşler etkili olmaya başlamıştır. (Göğüş, 1999)

Bireylerin birbirinden farklı bedensel, zihinsel, davranışsal ve algısal vb. özellikleri vardır. Bu farklı özellikler, özellikle toplu halde müzik eğitimi alan bireylerin öğrenme hızını ve kapatisesini etkiler. Birlikte müzik yapabilmenin bir şartı da, bireylerin benzer bilgi ve beceri düzeylerinde olmasıdır.

Müziği okuyabilmek, yazabilmek, çalıp söyleyebilmek (seslendirebilmek), anlayabilmek, karşılaştırabilmek, yaratabilmek vb. müzik yapma ile ilgili bir durumun oluşabilmesi için zaman ile çalışma yöntemleri ve gerekli müziksel davranışların kazanılması gerekmektedir.

Müzik eğitimi aynı zamanda bir zevk eğitimidir. Müziklerde geçen ve gereken tüm duygular hakkında bilinç oluşmalıdır. Müzik aynı zamanda insanlar arasındaki sosyalleşmeyi sağladığı gibi sosyal öğrenme⁷ yoluyla da bir davranış biçimi geliştirilmiş olur.

Sosyal öğrenme kuramında gözlemlenen ve gözlemleyen kişiler vardır ve bu kişiler arasında etki-leşim yoluyla öğrenme olur. Gözlemlenen kişi yada kişilerin taşıdığı model yapı, gözlemleyen kişi yada kişilerce alınarak bilgiye dönüştürülür. Gözlemci görerek öğrendiği bilgiyi kendi davranış kalıpları içerisinde uygulamaya dönüştürdüğünde, gözlemlenerek öğrenilen bilgiyle ilgili yeni bir davranış biçimi geliştirmiş olur. (Erjem, Y. ve Çağlayandereli, M., 2006). (Akt.:Kurtuldu, 2009:350)

Müzik eğitimimin ne kadar önemli olduğunu şu cümleler yeterince anlatmaktadır. “Ünlü Macar müzik eğitimcisi Kodaly bir sözünde “Eskiden çocuğun müzik eğitimi, doğumundan dokuz ay önce başlamalı, diye düşünürdüm. Şimdi aynı düşüncede değilim. Çocukların müzik eğitimi annenin doğumundan dokuz ay önce başlamalı”⁸ diyerek daha iyi ve daha mutlu bir insan olmak için herkesin müzik eğitiminden geçmesi gerektiğini vurgulamıştır” (Akt:Öz, 2001:1004).

⁷Sosyal Öğrenme kuramına göre insan kendi tecrübelerinden değil, başkalarının bilgi ve tecrübelerinden faydalanarak, onları taklit ederek öğrenir.

⁸Doç. Filiz Kamacıoğlu, Eğitim Müziği ve Kodaly Metodu, 1. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, Trabzon, Nisan 1993.

“Müzik eğitiminde de bireye bir takım davranışların kazandırılması, yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu kasıtlı olarak bireyin bir süreç eğitiminden geçirilmesi demektir. Bu süreçten geçen insanın, geçmeyenden daha etkili ve verimli, daha başarılı ve mutlu olması beklenir” (Uçan,1994:23).

Eğitim sonunda insanlar daha mutlu oluyorsa, *eğitimin pozitif yönde etkisi olmuştur* denilebilir.

Eğitim ve öğretimin bireyde kazandıracağı her yöndeki amaç ve başarının devamlı pozitif olması için eğiticinin ve eğitilenin göstereceği çaba ve titiz çalışmalar sayesinde olacaktır.

Öğrenci nitelikleri ve öğretim hizmetlerinin niteliği gereken düzeye ulaşınca tam öğrenme gerçekleşmektedir. Tam öğrenme modelinin temel ilkeleri de şöyle sıralanabilir:

- 1-Öğrencilere planlı öğretim ve olumlu öğrenme koşulları sağlanmalı,
- 2-Yeterli zaman ayrılmalı,
- 3-İpucu, pekiştirme, dönüt ve düzeltme (öğrenciye hedef davranışları kazanıp kazanamadığını bildirme ve bunun sonucunda eksiklik ve yanlışlıkların belirlenmesi.)
- 4-Öğrenci katılımı sağlanmalı,
- 5-Tam öğrenme ölçütü belirlenmeli,
- 6-Bir ünite-konu öğrenilmeden diğerine geçilmemelidir.

Öğrenciler öğrenme sürecine etkin katıldıkları süre içinde daha kalıcı izli öğrenme yaşantılarına sahip olmaktadır. Eğitimcilere büyük görevler düşer. Öğretmenler, öğrencileri öğrenme sürecine etkin olarak katılmalarını sağlamak için farklı öğretme stratejileri, yöntemleri ve teknikleri kullanmaları gerekmektedir. Bunun içinde eğiticilerin bilgi ve becerinin yanı sıra zengin bir yöntem bilgisine sahip olması gerekli görülmektedir (Demirel,1994:36,37,38).

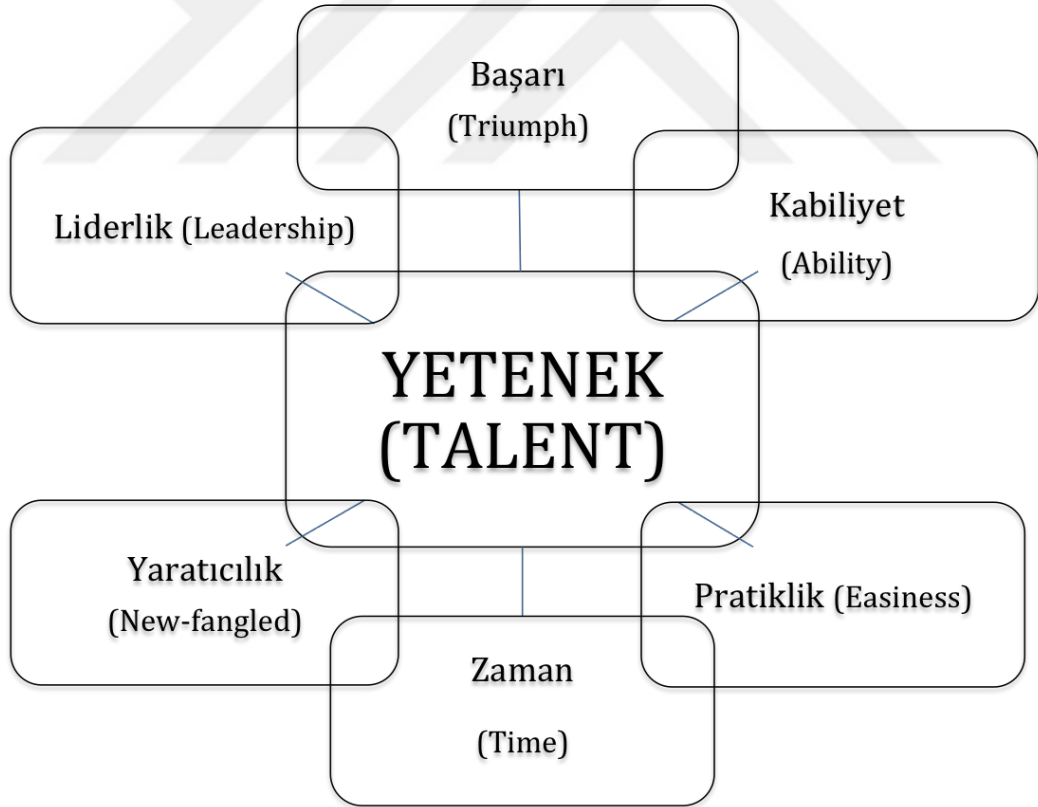
Müzik eğitiminde sağlanacak kalite ile; müziksel çevredeki bireyler ve onun etkisindeki toplumların modern, sosyal, çağdaş ve ruhsal-davranışsal vb. bakımlardan daha iyi bir yapıya bürünmesi sağlanabilir.

2.3 YETENEK, ÜSTÜN YETENEK VE MÜZİK YETENEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

“Yetenek bireyin belirli bir zaman dilimi içerisinde, işleri daha kolay ve yaratıcılığını katarak yapabilme ve başarıya ulaşmada etrafındaki bireyleri de harekete geçirebilme kabiliyetidir.” (Doğan, Selen; Demiral Özge, 2008:151)

Bir olayın gerçekleşebilmesi, gerçekleştirilebilmesi, yetenektir. Dilde genellikle -bilme/-ebilmek/abilmek vb. son takılarını alan kelimeler yetenek ile ilgilidir. ⁹ Bir diğer açıdan yetenek, kalıtsal ve doğuştan gelen özelliklerin etkili olduğu, ancak sonradan eğitim ve bireysel çaba ile geliştirilen bedensel, zihinsel ve özel sanatsal kazanımlar gibi kişisel ayırt edici özelliklerdir.

Yeteneği oluşturan bir çok faktör vardır. 2008 yılında çıkmış olan C.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 17, Sayı 3, S.151’ de gösterilen bir şemaya göre (Şekil:2.7) yeteneğin temel özellikleri şu şekildedir.

Şekil 2.7: Yeteneği Oluşturan Temel Özelliklerin Şeması.

⁹Not:Örneğin; Görebilmek, duyabilmek, konuşabilmek, tat alabilmek, yürüyebilmek, kolumuzu kaldırabilmek, ses çıkartabilmek, kalem tutabilmek, tutabilmek, yazı yazabilmek, düşünebilmek vb.

Yetenek, “bir şeyi öğrenebilme, belli bir becerinin veya bilginin öğretiminden yararlanabilme gücü” olarak tanımlanabilir. İnsan pek çok şeyi öğrenebilme ve yapabilme gücüne değişik düzeylerde sahip olarak dünyaya gelir. Buna “gizilgüç” (kapasite) deriz. Bu gizil güç, yaş ilerledikçe kullanılarak geliştirilir. Böylece insan yaşamının değişik dönemlerinde giderek daha karmaşık işleri daha iyi yapabilir hale gelir. Yani çevre ile etkileşimde bulundukça ve çok çeşitli öğrenme deneyimleri geliştirdikçe insan kapasitesini kullanmakta ve daha sonraki dönemlerde yeni şeyler öğrenmeye hazır olmaktadır.

İşte yetenek bir kimsenin belli bir yaşa kadar geliştirdiği kısmına bakarak onun daha sonra gireceği eğitim sürecinden ne ölçüde yararlanabileceği hakkında bir tahminde bulunmamıza olanak veren davranışlar bütünüdür.

Bir kimsenin yeteneği, o halde, onun kalıtım yolu ile getirdiği gizilgücü ile o güne kadar edindiği bilgi ve becerileri kapsamaktadır. Örneğin, henüz okula başlamamış 5 yaşındaki bir çocuk çarpım tablosunu bellemişse ve dört işlemle bazı aritmetik problemleri çözebiliyorsa, bu çocuk yaşının üzerinde bir matematik becerisi gösteriyor demektir. Bu çocuğun matematik ile ilgili konuları daha çabuk ve kolay öğrenebileceğini söyleyebiliriz. Hele bu çocuk, bu konuda hiçbir özel ilgi ve destek görmemişse, bu gücün yaratılışı ile ilgili olduğuna yani matematiksel düşünme kapasitesinin normalin üzerinde olduğuna hükmederiz. Ancak, bu yargıya varabilmek için çocuğun matematik alanında gösterdiği başarıyı yaşlılarının başarıları ile karşılaştırmamız gerekir. Ancak bundan sonra o kişinin üstün, geri veya “normal” olup olmadığına karar verebiliriz.

Öğrenme gücü “genel yetenek” olarak da bilinir ve bu konuda öğrenme için gerekli olan gücü ifade eder. Bazı insanlar kolay, basit işleri yapabilirken bazıları çok soyut veya çok karmaşık işlemi çabuk ve iyi bir şekilde yapabilmektedir ve “yetenek düzeyi” dediğimiz bu güç yönünden insanlar arasında farklar olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak insanlar yetenek düzeyi yönünden olduğu kadar yetenek türü bakımından da farklılık gösterirler.

- Akademik Yetenek: İlköğretimde, genel lisede ve üniversitelerde verilen eğitim, kelime, sayı, şekil gibi sembollerle ifade edilen soyut kavramların öğrenilmesini gerektirir. Böyle bir eğitimde başarılı olmak için gerekli yetenek türüne “akademik yetenek” denir. Akademik yetenek, soyut kavramla akıl yürütebilmek, kuramsal eğitim veren okullarda öğretilen bilgi ve becerileri öğrenebilmek için gerekli bir yetenektir, “zekâ” kavramı daha çok bu yeteneği ifade etmek için kullanılır. Akademik yetenek; sözel, sayısal, şekilsel yetenek olmak üzere 3 bölüme ayrılır.
 1. Sözel Yetenek: Bu yetenek, sözcükleri (kelimeleri) belleme, onları uygun yerlerde kullanma, sözcüklerle ifade edilen kavramları anlayabilme ve anlatabilme gücünü ifade eder. Okunan bir parçada ne anlatıldığını anlamak bu yetenekle ilgilidir. Sözel yeteneğin biri sözel akıcılık, diğeri sözel akıl yürütme olmak üzere iki alt bölümü vardır.
 2. Sözel Akıcılık: Zengin bir sözcük dağarcığına sahip olma, duygu ve düşünceleri çok değişik cümlelerle, akılcı bir üslupla açıklayabilme gücünü ifade eden bu yeteneği, çocukların yazdıkları mektuplarda, kompozisyonlarda görmek mümkündür. Yazarlar, hatipler, sunucular akıcı bir biçimde konuşabilme ve yazabilme yetenekleri çok gelişmiş kişilerdir. Akıcı bir şekilde konuşabilme yeteneği yazma yeteneği ile beraber görünebildiği gibi birinin diğerinden daha fazla gelişmiş olduğu durumlar da vardır.

3. Sözel Akıl Yürütme: Bu yetenek sözcüklerle ifade edilen kavramları öğrenebilme, yazılı metni veya konuşmayı anlayabilme, düşünceleri açık bir biçimde ifade edebilme gücünü ifade eder. Sözel yetenek aslında sözcüklerle ifade edilen kavramlar arasında benzerlikleri ve farklılıkları çözebilme gücüdür. Sosyal bilimlerle ilgili alanlarda çalışabilmek için bu yeteneğe daha çok ihtiyaç vardır.
- Sayısal Yetenek: Bu yetenek bilindiği gibi sayılar arasındaki ilişkiyi görebilme, sayılarla verilen problemleri çözebilme gücüdür. Bu yeteneğin de iki alt bölümü vardır.
 1. Hesaplama: Dört işlemle akıldan problem çözebilme, bir işlemdeki hatayı görebilme gücü olarak tanımlanabilen hesaplama yeteneği ticarette, muhasebecilikte gerekli olabilecek bir yetenektir.
 2. Sayısal Düşünme Yeteneği: Bu yetenek bir tür teorik ve sembolik düşünme gücü olup karmaşık ilişkileri görebilme, cebir problemlerini çözebilme gücü olarak tanımlanabilir. Sayısal yetenek matematik, istatistik gibi disiplinlerde, fizik, kimya gibi temel bilimlerde ve teknik alanlarda başarı için gerekli bir yetenektir.

Sözel ve sayısal düşünme yetenekleri arasında yüksek bir ilişki olup, her ikisi de kuramsal konularda düşünme gücünü temsil ederler.

- Şekilsel Düşünme Yeteneği: Bu yetenek, geometrik şekiller arasında ki ilişkiyi görebilme gücü olarak tanımlanır. Bunun da iki alt bölümü vardır.
 1. Şekil İlişkilerini Görebilme: Resimleri, geometrik şekilleri ayrıntıları ile algılama, şekiller arasındaki biçimi, büyüklük vb. yönlerden benzerlik ve farkları görebilme gücünü ifade eden bu yetenek teknik ve sanayi alanlarında başarı için gereklidir.
 2. Uzak İlişkilerini Görebilme: Bir cismin uzayda veya bir şeklin kâğıt üzerinde döndürüldüğü, kaydırıldığı zaman alacağı biçimi göz önünde canlandırma, bir şekli üç boyutlu görebilme, bir plana veya krokiye bakarak binayı canlandırabilme gücünü gösteren bu yetenek mimarlıkta, makine ve inşaat mühendisliğinde, teknik ve sanayi dallarında gereklidir.

Akademik yeteneğin öğelerini oluşturan bu yeteneklerden başka meslek seçiminde şu yeteneklerin de göz önüne alınmasında yarar vardır.

- Renk Algısı: Renkleri tanıma, aralarındaki küçük farkları görebilme, uyumlu renk bileşiklerini yapabilme yeteneği başta sanat dalları olmak üzere tıp, biyoloji, ziraat vb. alanlardaki çalışmalarda pilotluk, şoförlük gibi mesleklerde gerekli bir yetenektir.
- Bellek: İsimleri, numaraları, verilen bir yönergeyi çabucak belleme ve uzun zaman bellekte tutabilme gücü olan bellek tıp, hukuk, tarih gibi alanlarda, sekreterlik gibi işlerde gereklidir.
- Dikkat: Çevredeki olayları, eşyaları, ayrıntıları ile algılama, kısa sürede çok şey görebilme; bir yazıdaki hataları hemen görebilme gücü olarak tanımlanan dikkat her çalışma alanında gerekli bir yetenek ise de sekreterlik, veznedarlık gibi işler özellikle dikkate dayalıdır. Dikkati bu noktada uzun süre yoğunlaştırabilmek de özel bir dikkat türüdür ve astronomi, meteoroloji gibi alanlarda çalışmalar için çok gereklidir.
- Mekanik Yetenek: Bu yetenek bir alet veya makinenin işleyişini anlayabilme, alet ve makineleri şemasına bakarak kurabilme, işletebilme ve onarabilme gücü olup bütün teknik mesleklerde başarı için gereklidir.

- Parmak Becerisi: Parmakları hızlı bir biçimde kullanarak küçük şeyler üzerinde çalışabilme, ince işler yapabilme gücü teknik işlerde, el sanatlarında operatörlükte gerekli bir yetenektir.
- Göz-el İşbirliği: Gözü ve eli birbiriyle uyum halinde ve hızlı bir biçimde kullanabilme örneğin küçük bir delikten bir teli geçirebilme gücü olarak tanımlanan göz-el işbirliği her tür mekanik ve teknik işlerde, el sanatlarında gerekli bir yetenektir. Bu yeteneklerden başka hepimizin özel yetenekler olarak bildiği sanat yeteneklerinden de söz edebiliriz.
- Müzik Yeteneği: Sesleri ince frekansları ile algılayabilme, melodileri çabuk öğrenebilme, bir müzik aleti çalabilme, besteler yapabilme gücü
- Güzel Sanatlar Yeteneği: Resim, karikatür, heykel, el işleri gibi sanat ürünlerini üretebilme gücü
- Tiyatro Yeteneği: Bir olayı sahnede canlandırma, olaydaki kişileri canlandırma gücü
- Bedensel Yetenekler: Kas koordinasyonuna sahip olma, çeşitli spor dallarında dans, bale gibi etkinliklerde başarılı olma gücü (Kuzgun, 1997).

Yetenek kavramı içerisinde birde üstün yetenek vardır. “Ülkemizde üstün yetenekli birey, zekâ, yaratıcılık, sanat, spor, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarında akranlarına göre yüksek düzey performans gösteren birey olarak tanımlanmıştır” (MEB, 2009, **Akt.:** Ogurlu ve Çayır).

Önceden var olan normal düzeydeki yetenekler, bilinçli bir eğitim ile ne kadar üstün yetenek seviyelerine yaklaştırılırsa, yetenek gerektiren tüm işlerdeki başarıma gücünde, orantılı olarak artabilir.

“Müzik yeteneğini oluşturan tüm alt yetenekleri tek tek inceleyerek, onların özelliklerini ve öğretim, geliştirim için gerekli olan her çeşit materyali bulmak gerekmektedir.” (Günay, Edip; M.A. Özdemir, 2006:75)

Müzik yeteneği:“ Müziğe ileri derecede yatkınlık. Müziğin etkilerini yaşayarak müzikal anlatımları fiziksel ve estetik yapı değerleri yönünden değerlendirme gücü ve onu kullanma yetileri. Geniş anlamıyla müzik yeteneği üç ana türe ayrılır. Algılayıcı yetenek, seslendirici yetenek, yaratıcı yetenek. Algılayıcı yetenek daha çok “müziksever” tiplerde görülür, dıştan bakıldığında onlar edilgen görünürlükler, oysa eğilimlerinin derininde, eleştiriye kadar uzanan etkin bir yaklaşım vardır. Seslendirici yetenek çalıp söylemeyi yeğler; Yaratıcı yetenek ise genellikle doğaçlamacı ve besteci tiplerde görülür; onlar, daha iyi yartmak, daha iyi bireşimlere varmak için müziğe çözümleyici gözle bakarlar” (Say, 2002).

Müziksel yazma (dikte) ve müziksel okuma (solfej) performans etkinlikleri de; notaları isimlendirebilmek, seslendirebilmek, duyulan notanın ne olduğunu, değerini, süresini anlayabilmek vb. düzenli bir çalışma sonunda kazanılan-geliştirilen yeteneklerdir.

Eğitim/ler ve çalışma/lar ile var olan yetenek geliştirilebilir. Aksi halde sönük kalabilir. Örneğin, eğitim almadan Piyano üzerindeki seslere dokunulduğunda, çeşitli sesler, belli bir düzeyde kolay ezgiler oluşturulabilir. Ancak, Piyano için yazılmış herhangi bir eserin notasını okuyup çalabilme beklenemez, hatta hiç yetenek yok bile sanılabilir. Çünkü eğitici ile belirli bir program dahilinde, düzenli şekilde, çeşitli müziksel alanlardan ve bir süreçten geçilmemiştir.

“Her öğrenci, elde ettiği verilerden bir anlam yaratmak, bunu gözden geçirmek ve diğerleri için anlaşılır hâle getirmek üzere çaba gösterir. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde her öğrenci öğrenebilir olarak kabul edilir. Yetenek sınavını geçerek müzik bölümünde okumaya hak kazanmış bir öğrenci geliştirilebilir bir kulağa sahip demektir. İşitme duyarlılıkları ve algılama seviyeleri farklı olsa da GSS müzik alanını kazanan her öğrencinin müziksel işitme, okuma ve yazma becerileri kazanabileceği ve bu becerileri geliştirebileceği temel sayıltı olmalıdır” (MEB, 2009:5).

Müzik yapmada işitsel yönü güçlü olan öğrenciler daha başarılı olabilir. Bu nedenle, başarı elde etmek isteyen öğrencilerin işitme alanına özel ilgi göstermeleri ve işitsel yönlerini güçlendirmeleri ile sorunlar daha kısa sürede giderilebilir.

2.3.1 Müziksel Teorisi, İşitme, Okuma ve Yazma Eğitimi (MİOY)

Müzik eğitiminin amaçlarından biri, öğrenciyi, müziği-okur yazar hale getirmektir. Buradaki ‘okuma’ öğrencinin düzeyinde olan, onun gelişmesine yardımcı olabilecek, yazıya geçirilmiş müziği okuyup seslendirme; Solfej, vokalizasyon yapma, sözleriyle birlikte şarkıyı/türküyü seslendirme olarak anlaşılabılır. ‘Yazma’ ise; yine öğrencinin düzeyinde olan ve onun müziksel işitme yeteneğinin gelişmesine katkıda bulunabilecek olan müziği veya bir sesler topluluğunu müzik yazısına çevirme (dicte’e-dikte) olarak düşünülebilir (Günay, Edip ve Özdemir, M.A., 2006: 93).

Okullarında verilen müziksel işitme eğitiminin (kulak eğitimi) adı altındaki tüm derslerin en temel amaçlarından birisi de müzik yapmak için gerekli donanımı oluşturmaktır.

Geçmiş yıllardaki programlara dönüldüğünde, yani Musiki Muallim Mektebinden günümüze kadar olan müfredat programlarına bakıldığında bugünkü ismi ile yer alan Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersine; ‘Kulak Terbiyesi’, ‘Kulak Eğitimi’, ‘Kulak Eğitimi ve Solfej’, ‘Müziksel İşitme-Okuma ve Yazma Eğitimi’, ‘Müziksel İşitme-Okuma’, armoni dersine ise; ‘Teori’, ‘Müzik Teorisi’ (Armoni ve Kontrpuan), ‘Dikey ve Yatay Çokseslendirme’, ‘Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme’ isimleri verilerek değişik yaklaşımlarda bulunulduğu izlenmektedir. (Karkın, 2007: 412).

Müziksel teorisi, işitme, okuma ve yazma dersi¹⁰ ise, özellikle müzik eğitimi kurumlarında müzik alanı ile ilgili teorik, pratik gerekli tüm bilgilerin verildiği bir müziksel işitme/kulak eğitimidir. Ders olarak müzik ile ilgili eğitim veren kurumlarda okutulmaktadır.

“Müzik yazısı, teknikler ile yorumlara ilişkin semboller de soyut simgelerdir. Görenler onlardan anlam çıkarabilir” (Günay, Edip ve Özdemir, M.A., 2006: 69).

MİOY dersinin tanımında da belirtildiği gibi, müzik ile ilgili tüm gerekli bilgileri öğrenme, bu eğitim sonucunda elde edilir. Kulak eğitimi ve müziği öğrenme; dinlemek, okumak, yazmak, incelemek ve anlatmak vb. faaliyetleri sıkça yapmaktan geçer.

Müzik teorisi, işitme, okuma ve yazma dersleri aynı zamanda zihinsel ve bedensel aktivitelerin yoğun yapıldığı çeşitli çalışmaları içerir. Solfej ve dikte etkinlikleri, bireylere müziği öğretmek, eğitim aracı ve onların düzeylerini ölçmek için birer değerlendirme aracı olarak kullanılmaktadır. Örneğin; Müzik derslerinde yada müzik yetenek sınavlarında çeşitli düzeylerde teori, müziksel okuma ve yazma vb. başarılar bu yolla ölçülebilir.

¹⁰“Müzik Teorisi, İşitme Okuma ve Yazma I-II-III (4-2)5: Bu ders, müzikte kuramsal bilgileri, işitme eğitimi ve müzik biçimlerini kapsar. Ders öğretim elemanları bu içeriğin haftalık ders saatindeki yoğunluğunu belirler. Ders, Türk ve Batı Müziğinde armoni-Kontrpuan, müzikte stil, üslup ve tür, çeşitli yapıları ve eğitim-okul müzik örneklerini inceleme, analiz, araştırma, tek ve çok ses algılama, ritmik yapıları tanıma, nota çözümleme (deşifre) okuma ve yazma, müzik üretme tekniklerini kapsar ” (Y.Ö.K.B, 1998: 80).

2.3.2 Solfej Eğitimi

Nota işaretlerinin icadının ve kullanımının gerekliliği müziğin kâğıda alınıp aktarılabilme isteğiyle ortaya çıkmış; böylece nota isimleri ve tartım ögeleri müzik tarihindeki yerini almaya başlamıştır. Bu durum nota okumayı, öğretmeyi ve bu amaçla belli sistemler geliştirmeyi beraberinde getirir. (Öztürk, 2010:11)

“Okuma, okuyucunun metin karşısında yaptığı düşünsel bir etkinliktir. Okuma, bir metni duyu organlarımızla algılayıp anlamlandırma, kavrama ve yorumlamadır” (Akbayır, 2002:1).

Solfej okuma, müziksel seslerin (notaların) isimleriyle, süreleriyle, el vuruşlarıyla vb., nüans işaretleriyle vb., ton içindeki derecelendirmesi ve etkisel karakteri ile (yeden-dominant-tonik vb.), yatay ve dikey aralıkların dizi içindeki anlamlarını duyarak-bilerek bireysel ve toplu olarak okunduğu tonal, atonal veya makamsal vb. nota okuma çalışmalarının yapıldığı zihinsel-bedensel-müziksel bir aktivite dir.

Nota öğrenmenin veya okumanın diğer bir amacı da, notasyon-partisyon çözümleyebilmek içindir. “Bir partisyonu tanımaya çalışan kişi için en önemli gereksinim bilinçli bir şekilde geliştirilmiş bir işitsel canlandırma yetisidir; Bu nitelik, seslere sağır olmayan herkesten beklenebilir” (Karolyi, 1999:170).

2.3.3 Dikte Eğitimi

Müziksel seslerin (notaların) isimleriyle, süreleriyle, işaretleriyle, derece olarak ton içindeki aralık ve dizi içindeki anlamlarının duyularak-bilinerek bireysel ve toplu yazılan tek veya çok sesli tonal veya makamsal ezgi diktesi yazma çalışmalarının yapıldığı *nota yazma* eğitimidir. Aynı zamanda dikte; müzikte duyulması istenilen her müziksel iş için yapılabilir. Örneğin; çalınan-vurulan bir ölçünün, tartımların, çalınan dizinin, bir sesin diğerine göre aralık uzaklığının, aynı anda çalınan seslerin oluşturduğu aralığın-akorun, nüansın, formun (biçim) vb. yazılması gibi.

Çalışmada başlangıç düzeyine yönelik tek sesli dikte eğitimi verilecektir.

2.3.4 İşitme Eğitiminde Solfej ve Dikte Çalışmalarında Müzik Öğretim Materyali Olarak Ses ve Piyanonun Kullanılması

Solfej çalışmalarında sesimizi kullanırız. Aynı zamanda insan sesi bir öğretim materyali olabilmektedir. Eğitimciler sesi ile solfej pasajlarını örnek olarak seslendirebilir.

“Sesi oluşturan, insana en yakın olan ses kaynağı, insanın kendisinde olan 'ses çıkarma organı'dır. İnsan bu özel yapıli ses organı aracılığı ile konuşabilir, şarkı söyleyebilir, sanat yapabilir. O bir müzik yapma aracıdır. Eğitimde kullanıldığında ise, keman, piyano, blok flüt gibi, bir ders materyalidir” (Günay ve Özdemir, 2006:129).

Notaları (müzikal sesleri) oluşturabilmek için, kulağımız ile birlikte ve ses kaynağımızı da eğitmek için piyanodan yararlanırız.

Müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminde genellikle günümüz teknolojisi kullanım araç ve gereçlerinin yanında eğitimci tarafından öteden beri kullanılan en önemli yardımcı çalgı piyanodur.

“Piyano Türkiye’de müzik eğitimi veren kurumlarda yürütülen alan derslerinin hemen hemen hepsini besleyen, destekleyen, pekiştiren ve bu derslerin çalışılması aşamasında vazgeçilmez bir yardımcı pozisyonundadır. Yine piyano, solfej eğitiminden, armoni eğitimine, ses eğitiminden okul parçalarına dağarcık oluşturma ve bu parçaları eşliktendirmeye kadar birçok konuda en gerekli donanımların oluşturulmasında en temel ve en önemli yardımcı pozisyonundadır. (Pirgon, 2009:1; Akt.: Eroy, 2014)

Bununla birlikte Babacan (2009:1) Piyano’nun sabit perdeli olması ve ses sınırının geniş olması neticesinde müziksel işitme okuma, yazma, armoni, eşlik, eser analizi ve ses eğitiminde kolaylıkla kullanılabilen bir çalgı olduğunu savunmaktadır. Piyano hemen her derste, öğrencilerle ilgili müzikal ve estetik öğelerin anlatımında ve bu davranışların kazandırılmasında önemli bir yere sahiptir (Kurtuldu, 2007:11)”, (Akt.: Eroy, 2014:4)

Piyano, sahnede, eğitimde vb. kullanılan çok yönlü, etkili bir eşlik ve solo çalgısıdır. Araştırmada yapılan işitme çalışmalarında Piyanonun kullanılması tercih edilmiştir.

2.3.5 Başlangıç Müzik Eğitimi ve Çeşitli Müzik Öğretim Yöntemleri

Bu bölümde başlangıç müzik eğitimi ve çeşitli müzik öğretim yöntemlerine değinilecektir.

Başlangıç Müzik Eğitimi

“Müziğe çok küçük yaşlarda başladım!” cümlesini genellikle çok sık kullanılır. Müziğe başlangıç zamanının önemini ve ne zaman başlanması gerektiğini anlatır bize. Küçük yaşlarda bazı ip uçları veren yetenek gerektiren alanlarda (müzik, resim, spor, tiyatro vb.) yatkınlığın keşfedilmesi aile, öğretmen ve okul vb. yollarıyla gerçekleşir. Yetenekli olduğu keşfedilen birey için yönlendirmeye ihtiyaç duyulur. Müzikten anlayan veya uzman bir müzik öğretmeni ile tanıştırılır. Gerekli çalışmalar, testler vb. sonunda yapılacak işlem belirlenir. Bireyin fiziksel özelliklere ve istekleri doğrultusunda, şarkı söyleme, çalgı çalma yada müzik okulunda eğitim alınması için yönlendirilir.

Hangisi olursa olsun herhangi bir müzik eğitimine başladığı anda düzey belirlenir. Çünkü bireysel çalışmalar bile olsa eğitimciler öğrencinin başlangıç düzeyine göre yön çizerler. Toplu yapılan müzik eğitimlerinde ise farklı bilgi ve becerilere sahip öğrenciler olacağından ya tüm öğrenciler başlangıç düzey olarak kabul edilir, yada daha sonraki düzeylerde istenilen çalışmalar yapılır.

Müziğin her alanında başlangıç eğitimi olabilir. Örneğin ilk defa notaları öğrenen, ilk defa çalgı öğrenen, ilk defa müziksel dikte yapan yada öğrenen kişiler gibi.

Çalışmada başlangıç müzik eğitimi kavramı; yetenekli ama yapılacak çalışmalar hakkında bilgisi olmayan veya az bildiği kabul edilen öğrencilerin aldığı eğitim anlamında kullanılmıştır. Notaların seslerini, süreleri vb. öğrendikten sonra ilk defa solfej yapmayı veya dikte yazmayı öğrenen öğrenciler başlangıç düzeyindedir.

Müzik Öğretim Yöntemleri

Müziğin kullanım alanı, yazıya dökülmesiyle yaygınlaşmış, notanın kullanımı ile de öğretme ve yeni sistemler oluşturma süreci ortaya çıkmıştır. Müziksel işitme, okuma, yazma eğitimindeki soyutluğun mümkün olabildiğince somutlaştırılması için çeşitli yöntemler denenmiş, bu konuda belli ekoller oluşturulmuştur. Müzikteki öğrenme yöntemlerinde simge, şekil ve benzeri kolaylaştırıcı unsurlar ile birlikte seslerin uzunluk-kısalık ve incelik-kalınlık özelliğine ilişkin semboller kullanılmıştır.

Bu bölümde bilinen müzik öğretim yöntemleri hakkında bilgi verilecektir. Araştırma yoluyla özgün bir şekilde oluşturulacak ve uygulanacak olan *ezgi kalıpları* modelinin böylece önceden var olup olmadığını veya benzer bir yöntemin başlığı olup olmadığının incelenmesi yapılmış olacaktır.

- Devinmeli/Ritimlemeli/Doğaçlamalı Müzik Öğretim Yöntemi (Orff Yöntemi)
- Toplu Söylemeli Müzik Öğretim Yöntemi (Kodaly Yöntemi)
- Genel Notalamalı Müzik Öğretim Yöntemi
- Karma Notalamalı Müzik Öğretim Yöntemi
- Harflerle Müzik Öğretim Yöntemi
- Renklerle Müzik Öğretim Yöntemi
- Aralıklamalı Müzik Öğretim Yöntemi
- Grafik Notalamalı Müzik Öğretim Yöntemi
- Hecelerle ve Rakamlarla Müzik Öğretim Yöntemi
- Yetenek Geliştirmeli Müzik Öğretim Yöntemi (Suzuki Yöntemi)]
- Grafiklemeli Müzik Öğretim Yöntemi
- Karmalı Müzik Öğretim Yöntemi
- Devinmeli-Ritimlemeli Müzik Öğretim Yöntemi (Dalcroze Yöntemi)
- Beden Diliyle (mimiklemeli) Müzik Öğretim Yöntemi (Fonomimi)¹¹

¹¹Fonomimi:Sınıfta el işareti yolu ile solfej yaptırmak, bir tonaliteye alıştırmak, bu arada dikkati toplamak için kullanılan ve daha önce önemli bir hazırlık gerektirmediği için kullanışlı olduğunu söyleyebileceğimiz bir çalışma tekniğidir. (Günay ve Özdemir, 2006:185)

Müzik öğretim yöntemleri müzik öğretmenler tarafından bilinmelidir. Bilgiç, (2008:116-117) araştırmasında “Öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yeterli bilgisi olamayan müzik öğretmeni adaylarının mesleki yaşamlarında, planlama ve uygulamalarında zorluklar yaşayacaklarının da kaçınılmaz olacağı yargısına varılabilir.” demiştir.

2.3.6 Müziksel Farkındalık ve Zihinsel Tınlama

Müziksel farkındalık ve müziği zihinde oluşturma müzik ile ilgilenenler için çok önemlidir. Sürekli müzik dinleyenler ve müzisyenler, içten konuşmalarımız gibi içten (zihinden) ses çıkartmadan müziksel düşünebilir ve yapabilirler. Bestecilerin bu özelliği çok gelişmiştir. Zihinden geçen fikirler melodiler, ezgisel yapılar vb. notaya döküldüğünde müzik olabilirler.

Araştırmada özel oluşturulan ve materyal olarak kullanılan ezgi kalıplarını sürekli duyma, tekrarlama ve yazma işleri, beynimizin müzik merkezinin uyarılmasını ve ezgileri kalıcı şekilde hafızaya alması sağlayabilir.

Beynimizin çeşitli bölgelerindeki merkezlerde bir çok kimyasal ve elektriksel işlemler gerçekleştiği artık bilinmektedir. Beyin hücrelerine önceden kodlanan bilgiler ona bağlı yollar, (sinapslar ¹², sinirler ve kimyasal sıvılar organlara veya duyu organlarına taşınarak bir çok işlem gerçekleşir. Bilgiler ihtiyaç duyulduğu zaman çağrılmaktadır. Daha önceden fark ettiğimiz ve görsel, işitsel vb. tecrübeler, çalışmalar ile öğrenilerek depolanan bilgiler daha sonra kullanmak üzere bu yollardan geçerek işimize yaramaktadır.

İnsan bilgiyi algıladıktan, düşündükten ve ona bir anlam verdikten sonra hafızasına alabilir.

1980’lerden itibaren beynin yapısı ile ilgili yapılan çalışmalar, uzamsal yeteneğin doğasını açıklamaya çalışmıştır. Bu çalışmalar göre beyin iki yarı küreden oluşmaktadır. Sol yarı küre dilsel, matematiksel, mantıksal ve analitik düşünme ile ilgiliyken, sağ yarı küre uzamsal, görsel, müziksel ve bütünsel düşünme ile ilgilidir. Gardner (1983), zekanın biyolojik yapı ve kültürle ilişkisinin önemini vurgulayarak insanın sahip olduğu zeka çeşitlerinden birinin görsel-uzamsal zeka olduğunu belirtmiştir. Araştırmacı beynin sağ yarı küresinde tanımlanan görsel-uzamsal zekayı; görsel araştırma, fark etme, zihinsel benzeştirme, uzamsal akıl yürütme, zihinsel tasarımları gerçekleştirme, içsel ve dışsal benzetmeleri birleştirme yeteneği olarak tanımlamıştır. (Tekin, 2007;12).

¹²Sinaps: Nöronların (sinir hücrelerinin) diğer nöronlara ya da kas veya salgı bezleri gibi nöron olmayan hücrelere mesaj iletmesine olanak tanıyan özelleşmiş bağlantı noktaları (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Sinaps>).

Müziksel okuma sırasında notalama ile akıldaki simgeler-görüntü arasında etkileşim vardır ve depolanan simgeler görsel-devinimsel ve devinimsel-işitsel şeklinde psikolojik olarak karakterize edilebilir (Kinslow, 1995; Akt.: Babacan, 2010).

Müziğin aslında duyduğumuz hali dahil tümü soyuttur denilebilir. Müzik yazısı kağıt üzerinde görsel olsa bile soyuttur. Onu öğrenmek ve başarı elde edebilmek için somutlaştırılmış ve belirginleştirilmiş yöntem ve tekniklere ihtiyaç duyulabilir. Müzik eğitiminde, müzik öğretim yöntemleri bu belirginleştirme işini sağlamak için vardır. Duyulan soyut bir müziği veya kağıt üzerinde yazılı soyut bir müziği, doğru bir şekilde meydana getirmek (yani doğru solfej ve doğru dikte) için öncesi kazanımlara ihtiyaç duyulabilir.

Öğrenilen her türlü müziksel yapılar (ses-ritim-teori-teknik vb.) öncesinde farkındalığa katkı sağlayarak, kişinin müziği yapabilme gücünü artırabilir. Önceden doğru bir şekilde öğrendiği ve bildiği bir müziksel yapı ile karşılaşan kişi, bu yapıyı zihinde canlandırabilir ise (içsel tınlama), kişi tarafından bir somutlaştırılma yapılmış denebilir. Zihinde canlandırma düzenli çalışmalar ile davranış ve alışkanlık haline getirildiğinde, solfej ve dikte yapabilmeye başarı, artırılabilir.

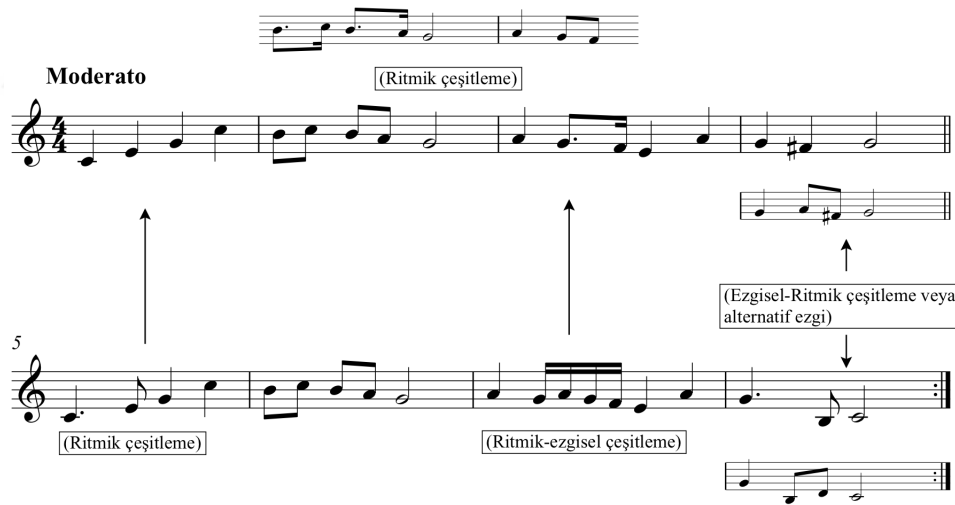
Araştırma, solfej ile dikte yapabilmeyi daha kolaylaştıracak, zihinsel farkındalık sağlayacak ve başarıyı artıracak bir model üzerine yoğunlaşmaktadır. Bunun için müziğin en önemli malzemelerinden olan ezgi ve özellikle kalıp ezgiler üzerinde durulmuştur. Çeşitli eserler incelenerek bu müzik yapı malzemeleri (ezgi kalıpları) farkındalık oluşturacak şekilde tanıtılarak, standart ezgi kalıpları haline getirilecektir. Oluşturulan bu kalıp ezgiler, metodik bir eğitimle öğretilecektir. Ezgi kalıplarının istenildiğinde veya duyulduğunda, solfej olarak söylenebilmesi ve notasının yazılabilmesi sağlandığında ise, solfej ve dikte yapma ile ilgili yapamama korkusu vb. sorunlar giderilebilir, başarı yükselebilir. Bu model, başlangıç müzik eğitiminde ve diğer seviyelerde de kullanılabilir.

2.3.7 Müzikteki Süreklilik Ezgilerdeki Sonsuzluk

Besteciler yüzyıllardır müzik üretmektedirler. Oluşan müzikler taklit veya aynısı olmaz. Taklit bile edilse o ezgi zaten olan bir ezgidir sadece transfer edilmiştir. Besteciler öğretmenin, arkadaşlarından, çağdaşlarından, çevreden vb. tarz olarak olumlu yada olumsuz bir şekilde etki altındadır. Ayrıca yaşantılar, duygu ve düşünceler, önemli olaylar, konular vb. bestecinin ilgisindedir. Müzikte kullanılan materyaller bir şekilde aynıdır: işaretler, sesler, süreler, ezgiler, tartımlar, nüanslar, kalıplar vb.

Bu belirli olan malzemeler ve yapı taşları bestecinin zihninden geçerek genel anlamda müzik ve özel anlamda ezgiler oluşur. Ezgi kalıplarından ve bu ezgi kalıplarının farklı çeşitleri yan yana getirilerek sonsuz şekilde eser üretmek mümkündür. Belli başlı ezgi yapıları çeşitli ritmik yapılar ile süslenerek benzer veya farklı alternatif melodiler ortaya çıkabilmektedir.

MÜZİKTE RİTMİK-EZGİSEL ÇEŞİTLEME ALTERNATİF EZGİ ÜRETİLMESİ

Şekil 2.8: Müzikte Ritmik-Ezgisel Çeşitleme, Alternatif Ezgilerin Üretilmesi

Bu konuyu daha iyi somutlaştırabilmek için sayılar ile bu konuya benzer bir örnek yapılabilir. Örneğin; sayısı belli olan *sınırlı rakamlar* kullanılarak *sonsuz sayıda sayılar* oluşturulabilir. Rakamlar sınırlıdır ancak, rakamların oluşturabileceği sayılar sonsuzdur. Kullanılan bir rakam sayı/ lar oluşturmak için defalarca kullanılabilir. (Rakamlar ezgi kalıplarına, oluşan sayıda müzik eserine benzetilebilir.)

Tablo 2.1 ve Tablo 2.2 de gösterilen bu küçük deneydeki sonuç; müzikteki sayısı belli

0-1-2-3-4-5-6-7-8-9	(rakamlar)
0-(1)-2-3-4-(5)-6-(7)-8-(9)	(rast gele seçilen rakamlar)
1975	(örnek sayı)

Tablo 2.1: Rakamlarla Nasıl Sonsuz Sayıda Sayılar Oluşur? (a)

Rakamlar→Rakamların yanyana gelmesi⇒SAYI

Tablo 2.2: Rakamlarla Nasıl Sonsuz Sayıda Sayılar Oluşur? (b)

notaların (Do-Re-Mi-Fa-Sol-La-Si) sayılarının sınırlı olması, bu sınırlı notalar ile çeşitli ezgi kalıplarının oluşması ve işte ezgi kalıplarından birbiri ardı sıra farklı gelmesi veya çaprazlanması vb. olasılığı ile sonsuz eser yada melodilerin oluşmasına uyarlandığında mümkün olabilir.

Notalar+Süre+Besteci→Ezgi Yapıları (Ezgi Kalıpları)⇒ESER

Tablo 2.3: Belirli Sayıdaki Notalarla Nasıl Sonsuz Sayıda “Eser” oluşur?

2.3.8 Bir Bütünün Parçalanması (Eserin Parçalarına Ayırılması) ve Parçaların Bütün Oluşturması (Parçalardan Yeni Eserler Oluşturulması)

“Damlaya damlaya göl olur” Atasözü, küçük parçalardan büyük bir bütün oluşabil-diği bize anlatır. Tersini olarak bir bütünün parçalarına ayırdığımızda da onun yapı taşlarına (malzemesine) ulaşabiliriz. Müzik eserleri de onu oluşturan yapı malzemelerinin bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. Müzik parçalardan oluşturulmuş bütündür.

Müziği öğretirken bu küçük malzemelerin öğretilmesi ile başlangıç eğitimine başlaya-biliriz. Özellikle solfej ve dikte öğretiminde kullanabiliriz. Çünkü solfej ve dikte parçalara ayrılabilen ezgilerden veya yapı malzemelerinden oluşabilir. Müzik eserleri ezgi kalıpların-dan oluşturulabilmektedir.

Büyük bilgiler, küçük bilgilerin birleşmesiyle ancak oluşabilir. O yüzden geçen zaman ve yaşananlar ile orantılı olarak yetişkin insanlarda, bütünü görme daha kolay olabilir. Bu yüzden çocuklar belli bir yaşa kadar çevresinde gördüğü görsel öğelerin bütününe göreme-yebilir.

Başlangıç solfej ve dikte eğitiminde verilen ezgilerin parçalara (yapı malzemelerine) ayrılmasıyla, onları algılamamız, duymamız ve analiz etmemiz kolaylaşabilir. Bu sayede soyut olan müzik, daha anlaşılır ve daha anlamlı hale gelebilir. Ayrıca, yaratıcılık bakımından bu yapı malzemeleri farklı şekillerde birleştirilerek yeni melodiler oluşturabilir.

“Bireyin karşılaştığı bir durumda hangi bilgiyi işlevsel olarak kullanarak kullanabileceğini bilmesini;diğer bir deyişle hangi durumda ne yapacağını bilmesini gerektirir” (Uçkun, De-mir, ve Yüksel, 2013: 20).

Bilmenin gerçekleşebilmesi için bir üst biliş¹³ olmalıdır. Bilmenin bilinmesi bir an-lamda üst bilişi tarif etmektedir. Aynı zamanda bilişsel farkındalık önemlidir.

Algılama ve farkındalık için, bazen bir bütünü parça haline getirmek, bazen de parça-ları birleşik halinde düşünmek gerekebilir.

¹³“Üst biliş (metacognition) terimi, genel olarak biliş hakkındaki bilişler veya öğrenme ve bilme hakkındaki bilgiler olarak ele alınabilecek ve bireyin kendi bilişsel süreçlerini fark etmesini, izlemesini, denetlemesini ve düzenlemesini, sağlayan işlemleri ifade etmesi için kullanılan bir terimdir” (Brown, 1987, Akt.: Uçkun, Demir, ve Yüksel: 21).

3 MÜZİĞİN ÖNEMLİ BİR OLGUSU “EZGİ”

Müziğin (ezginin) yüzyıllar öncesinde yazılmış bilinen örneklerine baktığımız zaman, karşımıza çıkan cantus firmus¹⁴ ları görebiliriz. (Şekil 3.1)

a cantus firmus ("fixed song") 'Mass'

Guillaume Dufay (1397-1474)
(composer of the early Renaissance.)

Şekil 3.1: Örnek Ezgi: “Cantus Firmus”

Müzik ezgi ile yaşar. “Ezgi, fiziksel olarak art arda gelen seslerden başka birşey değildir. Bu tanıma göre herhangi bir dizi bile bir ezgi olabilir” (Karolyi, 1999:65, Çev.: Nemutlu).

“Müzik eserinin temel unsurunun yüzyıllardır ezgi olduğu bilinir. Yani müzik eseri öncelikle ezgi ile var olur” (Yöre, 2012:27).

Dikte, solfej (deşifre, bona vb.) veya genel anlamda müziğin malzemesi ezgidir. Ezginin malzemesi ise nota, süre (tartım-ritim) ve diğer müziksel öğelerdir.

Müzikteki en önemli ögesi olan ezgi, tonsal ve ritmiksel (tartımsal) çeşitlilikten dolayı sayılamayan bir yapı oluşturabilir. Ancak, bu ritmiksel (tartımsal) çeşitlilikten gelen çokluktur. Bir müziği (ezgiyi) süslemeler veya ritmik yapılarla birbirine benzeyen veya çağrıştıran şekilde farklı farklı oluşturabiliriz. Çeşitli müzik eserleri incelendiğinde ezgilerin çıkıcı, inici olmak üzere, yanaşık veya aralık atlamalı şekillerde olduğu görülmektedir. Bestecilik bakımından anlaşılır, akılda kalıcı ve sağlam diyebileceğimiz bir ezgi, motif, cümle vb. ile anlamlı ve dengeli bir şekilde oluşturulabilir.

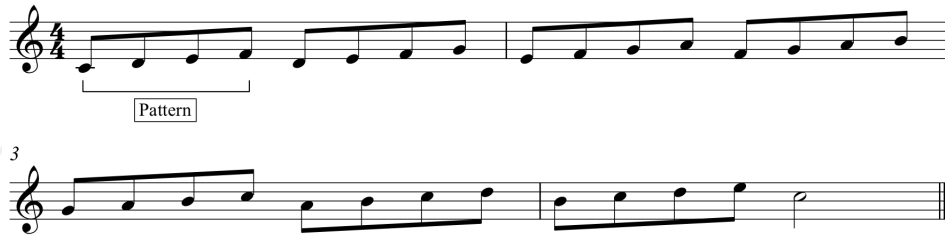
¹⁴In music, a cantus firmus ("fixed song") is a pre-existing melody forming the basis of a polyphonic composition. The earliest polyphonic compositions almost always involved a cantus firmus, typically a Gregorian chant, although the term itself was not used until the 14th century (https://en.wikipedia.org/wiki/Cantus_firmus).

3.1 EZGİ KALIPLARI

Ezgi kalıpları; belli uzunluklarda, kendinden büyük yapıları (müzik cümlelerini) dolayısıyla müziği oluşturan küçük yapılarıdır. Ezgiler; Sekvens (sequence)¹⁵, çıkıcı ve inici yapılar (dizi, arpej) vb. şekillerde karşımıza çıkabilir.

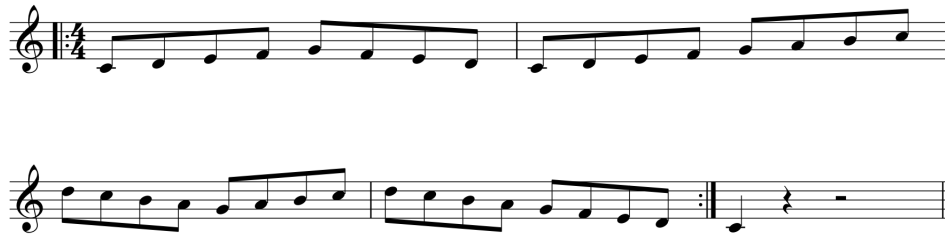
Ezgi kalıpları yabancı dilde/ kaynaklarda *pattern* diye tanımlanır. Bazı müzik türlerinde (örn. jazz) özel ezgi veya armoni kalıpları üzerine kurulu bir sistem ile müzikler oluşabilir.

Yabancı bir kaynaktan; “In music and jazz improvisation, a melodic pattern (or sequence) is a repetitive pattern that can be used with any scale. It is used primarily for use in solos because, when practiced enough, it can be extremely useful when improvising” diyerek müzikte ve jazz doğaçlamalarında melodi kalıpları yada sekvenslerin sıklıkla dizi yada kalıpların sololarda kullanıldığı ve geliştirildiğinde son derece yararlı olabileceğinden bahsediliyor. (< http://www.wikiwand.com/en/en/Melodic_pattern >)(12.10.2015)

Şekil 3.2: Ezgi Kalıbı (a) (Pattern).

Şekil 3.2’de gösterilen ve sekvens halinde sıralanan ezgi kalıbı (Pattern), Şekil 3.3’deki gibi bütün bir ezgi içinde kullanılabilir.

Şekil 3.3: Ezgi Kalıbı (b) (Pattern).

¹⁵Sekvens (sequence): Music a repetition of a phrase or melody at a higher or lower pitch. (Apple Dictionary, Sürüm 2.2.1 (171)). Müzikte melodi veya bir cümlenin çıkıcı yada inici aralıklarla tekrarlaması. (Çeviri)

3.1.1 Ezgi Kalıplarının Ritmik Yapısı ve Özellikleri

Sesler süreler ile birleştirildiğinde anlamlı yaratılar ortaya çıkabilir. tartım ve seslerin farklı olasılıklarla yanyana gelmesi sonucunda çeşitli ezgiler oluşturulabilir. Bu olasılıkların müzik olabilmesi için uyum, estetik, duygu ve anlamlılık vb. olgular ile üzerinde çalışılması gerekmektedir. Çünkü, tek başına sesler veya sürelendirilmiş bireysel sesler, evrende tek başına çok az şey ifade edebilir. Bir sesin diğer sese olan zaman olarak ve yükseklik olarak uzaklığından oluşan iki veya daha fazla ses arasında matematiksel bir denge de olmalıdır. Müziğin (ezginin) oluşması bu ve buna benzer koşullarda mümkün olabilir.

Ezgi kalıpları belirlenirken veya oluşturulurken, anlaşılır, akılda kalıcı, çok sık kullanılmış olması gibi özellikler dikkate alınabilir. Ezgi kalıplarının sesleri belirlidir. (örn: Do-Re-Mi) Ancak tartımsal olarak çeşitli şekillerde zenginlik gösterebilir. Ezgi kalıbı ses ve tartım olarak iyice öğrenildiği zaman tartımsal çeşitlilik sağlanabilir.

Ezgi kalıplarının öğretilmesi sırasında başlangıçta tartımlar (ritimler) ikinci planda kalabilir. Kalıbın ses ve tartım olarak ilk haliyle akılda tutulması ve öğrenilmesi önemlidir. Çünkü, ezgiler başlangıçta kalıp haline getirildiği için öğrenci seslendireceği yada duyup yazacağı ezginin seslerini, ritmik özelliğini ve görsel olarak şeklini önceden bilmektedir. Sürekli aynı ritimsel özelliklerde duyacağı için otomatikleşmiş bir duyum gerçekleşmekte ve bütünüyle notaları (sesleri) ve tartımları¹⁶ (süreleri) duymaktadır. Daha sonraki düzeylerde ritmik farklılıklar ve çeşitlilik sağlanabilir. Ezgi kalıplarının farklı çeşitleri, ritmik yapı ve tartımlarıyla kullanıldığı örnekler *ek'te* verilmiştir.

¹⁶“T.D.K. terim anketlerinde (1954), **Tartı**”, M.R. Gazimihal’in Musiki Sözlüğünde (1961) ise “**Tartım**” olarak RİTİM terimine karşılık olarak önerilen ve büyük bir çoğunluk tarafından benimsenip o tarihlerden beri “RİTİM” anlamında kullanılagelen “Tartım” teriminin Oransay tarafından “Ölçü” karşılığı kullanılmış olmasıdır... Yıllarca RİTİM anlamında kullanılagelmiş bir terimin ÖLÇÜ anlamında da kullanılmaya başlanması ciddi bir kavram kargaşasını da beraberinde getirmiş; aynı terime iki farklı anlam yüklemesi sonucu, kimin neyi kastettiği ya da anladığı bilinemez olmuştur. “**Tartım**” sözcüğü, taşıdığı anlam bakımından, aslında RİTİM katmanından daha çok ÖLÇÜ katmanına uygun düşmekle birlikte (çünkü ÖLÇÜ “ölçmek” ten, TARTIM da “tartmak”tan geliyor olması bakımından anlamdaştır) daha 50’li yıllardan başlayarak RİTİM anlamında kullanılageldiği için “ÖLÇÜ” anlamında kullanabilme sanışı kalmamıştı...” (Atalay,2015:3)

3.1.2 Ezgi Kalıpları İle Ezgi-Solfej-Dikte Eğitimi

Değerli müzik eğitimcisi Sayın Prof. Muammer SUN (2005) Solfej 2 kitabında “ kitabın amacı, solfej eğitimini, zevkli-sevilen-“çalış” demeden çalışılan, bir temel müzik eğitimi niteliğine dönüştürmektir.” ve “büyük bestecilerin en tanınmış ezgilerinden yararlanmak; kuramsal bilgileri eserler ile ilişki kurarak öğretmek kısacası, müzik bilgilerini müzik eserleri yoluyla öğretmek” diyerek bu konuda gelecek kuşaklara yol göstermiştir.

Solfej ve diktenin daha kolay öğretilmesi için, müziğin temel unsuru ezgi kavramından yola çıkılabilir. Çünkü, müzik, solfej ve dikte, aslında müziğin en belirgin olgularından biri olan ezgilerden oluşur. Çeşitli eserler içerisindeki akılda kalıcı ve karakteristik ezgilerden yola çıkılarak ezgi kalıpları oluşturulabilir. Solfej ve dikte alanında kullanılarak müzik öğretiminde kullanılabilir.

Geçmişten günümüze müzik eğitiminde bazı müzik öğretim yöntemleri uygulanmıştır ve uygulanmaktadır. Dünya çapında geçerliliği kanıtlanmış bu öğretim yöntemleri; müziği nota (ses), tartım-ritim, şarkı söyleme, dans etme, çalgı çalma vb. yollar ile öğretmek için çeşitli teknikler ile sunar. Bunlardan Dalcroze, Kodaly, Orff, Carabo-Cone, Suzuki yöntemleri en sık kullanılan yöntemlerdir. Küçük yaşlardan itibaren uygulanabilmektedir. Bilinen tüm yöntemlerin ortak bir yönü vardır müzik yeteneğini geliştirmek ve dolaylı yollardan kolayca müziği öğretebilmektir. Örneğin Kodaly sistemi; “Kodaly ses ve ezgi çalışmalarında İngiliz John Curwen’in sesleri gösteren el işaretleri (fonomimi) tekniği ile bir başka İngiliz müzik öğretme yöntemi olan tonik sol-fa ve hareketli do yöntemini kullanmıştır. Hareketlilikte yukarıda söz edildiği gibi majör temel ses daima do, minör temel ses de daima la okunur. Kodaly çalışmalarını oluştururken Macar halk müziği sisteminden yararlanmış ve verdiği ilk sesler sol-mi üçlüsü olmuştur. Daha sonra sırasıyla la, do, re ve fa, si yi vererek bir pentatonik do dizisini tamamlar. Pentatonik dizi ve ses çalışmaları Kodaly sisteminin temelini oluşturur. Çocukların söylediği Macar çocuk şarkılarından yola çıkan Kodaly müzik ve şarkı öğretimine motif ve kısa cümlelerle başlamış daha sonra şarkının bütününe ulaşmış böylece çocukların bir ezgi oluşumunun farkına varmalarını sağlamıştır. (Şentürk, 2013)

“Müzik çoklu-tip bir aktivitedir. Çünkü zekânın pek çok tipini içine alır. İşitsel, görsel ve devinimsel duyuları bir araya toplar ve kalıp hatırlama, hafıza ve seçici dinleme yetilerine yardımcı olur” (Çev.:Lammers, 2006: 8).

Müziksel aktivitelerde ve özellikle işitme, solfej- dikte alanında sadece belli başlı öğrencilerin yapabilmesi veya başarabilmesi, bu alanda yetersizlik olduğunu bize gösterebilir. Tüm öğrencilerin standart bir duyum seviyesine çıkması ve başarabilmesi için, başlangıçtan itibaren öğrenciye verilecek standart bir eğitimle mümkün olabilir.

Müzik alanında (işitme, çalgı, şan, koro, orkestra, armoni, besteleme, düzenleme, araştırma, derleme vb.) çalışmaların daha rahat ve bilinçli yapılabilmesi için, bireylerin yetenek, bilgi ve becerisinin evrensel düzeyde olması önemli olabilir.

Buna istinaden müzik eğitiminde var olanlara ek olarak geliştirilmesi gereken yeni teknikler, metotlar ve öğretim materyallerine ihtiyaç duyulabilir. Bu vb. düşüncelerden yola çıkılarak tez çalışmasında, işitme eğitiminde kullanılmak üzere oluşturulmuş bir model üzerine çalışılmıştır. Müzik eserlerinin içerisinde geçen ve sıklıkla karşılaşılan, göze-kulağa çarpan anlamlı ezgi yapıları belirlenerek, işitme eğitiminde kullanılmak üzere ezgi kalıpları modeli haline getirilmiştir. Bu ezgi kalıpları başlangıç solfej ve dikte eğitiminde kullanılmak üzere en yalın hali ile do majör tonunda,¹⁷ 2/4' ölçü rakamında ve 2 ölçüden oluşturulmuştur.

İlk başlarda özellikle birbirine ses ve ritim olarak benzemeyen ezgi kalıpları seçilmiştir. Ezgi kalıplarının herhangi bir öğretim sırası olmayabilir. Herhangi bir kalıptan başlanabilir. Görsel ve işitsel olarak öğrendikten sonra, düzenli olarak çalarak, söyleyerek ve duyularak tekrarlanması ve pekiştirilmesi gereklidir. (Öğrenilen ezgi kalıplarından oluşturulmuş solfej ve dikteler ile pekiştirilir.) Tüm öğrenciler ezgi kalıplarını Piyano veya ses yardımı olmadan seslendirilebilmeli, duyduğu zaman tanımalı, benzeri ile karşılaşıldığında ise, bilinen kalıp ile arasındaki farkı anlayabilecek hale gelmelidir.

Çalışmalarda öğrencilerin ezgi kalıpları ile ilgili yaptıkları hatalar anında düzeltilir. Ezgi kalıplarının akılda yanlış kalmasına izin verilmez. Çalışmalar sınırlandırılarak sadece önceden bildiği ve yeni öğrendiği ezgi kalıplarından oluşan solfej ve dikte örnekleri yapılır. Öğrencilerden başlangıçta ve ilerleyen öğrenme aşamalarında, sadece öğrenilen ezgi kalıplarının hatasız bilinmesi istenir.

Ezgi kalıpları modeliyle; başlangıç müzik eğitiminde genellikle öğrencilerin zorlandığı nota okuma (solfej) ve nota yazma (dikte) daha kolay öğrenilmekte veya çözümlenebilmektedir. Ayrıca, öğrenciye verilen eğitim ile zihinsel duyumu-gelişimi (işsel duyum) yeterince sağlanabilir. Öğrendiği ezgi kalıpları ile ezgi yapılarını hatasız bütünleştirmeyi alışkanlık haline getirdiğinde, bir çoğu için sorun olan ezgi hafızası olumlu yönde gelişebilir.

Yapılan araştırmalar “zayıf hafıza” diye bir şeyin olmadığını ancak “eğitimsiz hafıza” dan bahsedilebileceğini göstermektedir. Beynimizde çok mükemmel bir bilgisayar olduğu halde çoğumuzun ondan yeterince faydalanamadığı ilmi olarak kabul edilmektedir. (Duyar, 2001:14)

¹⁷Ezgi kalıpları eğitimi için, özellikle başlangıç ton do majör seçilmiştir. Ancak, istenilen ton ve makamlarda da ezgi kalıplarını oluşturmak mümkün olabilmektedir. Ayrıca farklı tonlardan da eserlere bakıldığında da ezgi kalıplar elde edilebilmektedir. Müziksel derece, duyuluş ve etki bakımından benzerdir.

3.2 İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR

3.2.1 Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar

Açılmış (2015) tarafından yazılan “Cumhuriyet Döneminde Yazılan Nota Okuma Kitaplarının Öğretim İlkeleri Açısından İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde cumhuriyet döneminde yazılan nota okuma kitaplarının öğretim ilkeleri ve içerikleri incelenmiş, araştırma betimsel bir çalışmadır. Araştırmada incelenen dört kitap, ülkemizdeki müzik eğitim kurumlarında temel nota okuma eğitiminde kullanılmaktadır. Kitaplar hedeflenen öğretim ilkelerinin kazandırılması doğrultusunda öncelikle temel müzik bilgilerinin öğrenilmesine yönelik içerik sunmaktadırlar. Bu bilgiler ışığında yazılan nota okuma alıştırmaları araştırmada incelenen kitapların bazılarında tonal, bazılarında ise makamsal ve/veya modal ses dizileriyle oluşturulmuştur. Nota okuma alıştırmalarında tercih edilen ses genişlikleri, nota uzunlukları, artikülasyon ve noktalama işaretleri, anahtarlar, tartım kalıpları, ölçü ve benzeri bütün donanımlar araştırmada incelenen kitaplarda benzer veya farklı şekilde kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kitapların öğretim ilkelerinde temel benzerlikler olmakla birlikte içerik ve öğretime yaklaşımları açısından bazı farklılıkların olduğu anlaşılmış, araştırmada bu benzerlik ve farklılıklara yer verilmiştir.

Eroy (2014) doktora tezinde “Türk Müziği Ezgilerinin Modern Armoniyle Düzenlenerek Piyano Eğitiminde Kullanılması” araştırmıştır. Türk müziği ezgileri ile oluşturulacak materyalin literatüre katılması yönünde çalışmalar yapmıştır. Piyano eğitimi gören öğrenciler için, modern armoni ile çok seslendirilen Türk müziği ezgilerinin, öğrenenlerin çalmadaki performanslarına olan etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda dokuz çalışmadan beş tanesinin yapılan ön-test son-test değerlendirmeleri sonrasında, son-test puanları lehine anlamlı bir artış olduğu görülmesine rağmen, diğer dört testte son-test lehine anlamlı farklılık ortaya çıkmadığı sonucuna varılmıştır.

Ece, ve Kaplan (2008) araştırma konusu “Müziksel Algılama (İşitme, Okuma, Yazma) Ses ve Çalgı Yeteneği Arasındaki İlişkilerin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” olan bir makale çalışması yapmıştır.

Makalede, müzikal yeteneğin kapsadığı başlıca alanlar olan müziksel algılama (işitme, okuma, yazma), ses ve çalgı yetenekleri arasındaki ilişkiler farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Müziksel işitme, Çalgı Alanı ve Ses Alanı sınavlarının sonuçları arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Yine aynı araştırmada değişken olarak belirlenen cinsiyete göre; adayların işitme puanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki saptanamazken, yine adayların ses puanları ile cinsiyetleri, çalgı puanları ile cinsiyetleri arasında erkek öğrenciler için anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Yine adayların işitme puanları ve çalgı puanları mezun oldukları okul türlerine göre farklılık göstermekteyken, adayların ses puanları ile mezun oldukları okullar arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Hidayetoğlu (1994) “Tek ve ift Sesli İmlalar” adlı kitabında çeşitli ton, ölçü rakamı ve düzeylerde tek ve çift sesli solfejler vardır. Konu anlatımı veya kuramsal bilgi anlatımı yoktur.

Karkın (2007) tarafından yazılan “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersinin Piyano Eğitimi zerindeki Etkileri, Karşılaşılan Sorunlar ve çözüm nerileri” isimli makalede, yıllarca müzik eğitimi bölümlerinde yer alan ders programlarının standartlaşması için çaba gösterildiği, çeşitli yayınlar yapıldığı ve sonuçta yeniden yapılanma ile bölümler arasında birlik beraberlik sağlandığından bahsedilmiştir. Gerçekleştirilen bu standart program amacına ulaşmada yeterli olmadığından söz etmiştir. Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi ğretim elemanları ile piyano eğitimi veren ğretim elemanlarının zaman zaman bir araya gelerek mevcut derslerin değerlendirilmesini yapması gerektiğinden ve ğretim yöntemleri hakkında bilgi alış verişinde bulunmaları gerektiğinden bahsetmiştir.

zaltunoğlu (2011) tarafından hazırlanan “Moveable-Do Metodunun Lisans ğrencilerinin Dikte Yazma Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi” adlı doktora tezinde, dikte eğitimini bağlı işitme becerisine sahip bireylere tonal hiyerarşıye dayanan aktarımlı sayı sistemiyle uygulamanın, lisans düzeyindeki öğrencilerin dikte yazma becerilerinin geliştirilmesine ne ölçüde etkili olduğu araştırılmıştır.

Özgür ve AYDOğAN (1999) tarafından hazırlanan “Müziksel İşitme Okuma Kuram I” (Birinci Kitap) isimli kitapta yirmi dokuz (29) ana başlıkta toplanmış müzik ile ilgili konular yer almaktadır. Seslerin ğretimi, ritim ğretimi, ikili üçlü gruplarla ritim çalışmaları, aralık ve akor bilgileri, solfej okuma parçaları, diğer kuramsal bilgiler ve ödevler yer almaktadır. Ayrıca benzer şekilde “Müziksel İşitme Okuma Eğitimi ve Kuram II” (ikinci Kitap), “Müziksel Yazma Eğitimi ve Ezgi Bankası”, (nc Kitap), “Müziksel Yazma Eğitimi ve Ezgi Bankası” (Dördüncü Kitap) kuramsal bilgilerin olduğu çalışmalar bulunmaktadır.

Öztürk ve Durak (2015) tarafından yapılan çalışmada “Güzel Sanatlar Lisesi Mezunlarının Müziksel İşitme Alanı Ön Öğrenme Durumlarının Değerlendirilmesi” (Abant İzzet Baysal Örneği) çalışmada müzik öğretmenliği eğitimi için etkili bir kaynak olan Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) mezunlarının müziksel işitme alanındaki ön öğrenme durumlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre; GSL mezunlarının temel müzik teorisi, müziksel yazma (dikte) ve müziksel okuma (deşifre) boyutlarında yeterli düzeyde ön öğrenmeye sahip olmadıkları, en düşük ön öğrenmenin müziksel yazma (dikte) alt boyutunda gerçekleştiği, makamsal bilgi ve becerilerle ilgili ön öğrenmelerin tonal bilgi ve becerilere göre üç boyutta yeterli düzeyde gerçekleşmediği belirlenmiştir.

“**Sevgi** (1982), Asistanlık tezi olarak hazırladığı “G.Y.Ö.O. Müzik Bölümü Müziksel İşitme Okuma Yazma Eğitimi I. ve II. Yarıyıllarında Kullanılan Yöntem, Kaynak, Araç-Gereçler Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmada Müziksel İşitme Okuma Yazma Eğitiminde yöntem, araç ve gereçlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ders sorumlusu öğretim elemanları ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda; sol anahtarının yanında fa anahtarının da kullanımının önemi belirtilmiş, ritim çalışmalarına dersin ayrı bir boyutu olarak yer verilmesi, re hüseyini dizisiyle öğretime başlanması, tonal ve makamsal müziğin birlikte kullanılması, müziksel işitme okuma yazma eğitiminde piyanonun yanında başka enstrümanlarında kullanımı önerilmiştir (Yazan, 2007:14).”

Sevgi (2000) tarafından hazırlanan “Çoksesli Dikte ve Okuma Parçaları” kitabında düzeylere göre iki ve üç sesli dikteler vardır. Kitabın başında yazarın işitme eğitimi ve çoksesli duymayı geliştirmeye yönelik çeşitli önerileri vardır. Öğrencilerin bazen işitme alanında umutsuzluğa kapıldığı, korkuya dönüşen şaşkınlıklar sonucunda ne yapması gerektiğini bilmeden boşuna zaman geçirdiklerine değinmiştir. Ayrıca çok sesli duymada başarıyı elde etmek için dikey dinleme alışkanlı kazanılması gerektiğini belirtmekte ve müzikle profesyonelce ilgilenen kişilerin, müziğin dikey dokusunu işitsel bakımdan yeterince çözmüş olmaları gerektiğini söylemiştir.

Sezerel (2006) yüksek lisans tezi çalışmasında “Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müziksel işitme okuma yazma’ Başarılarının İncelenmesi” konusunu araştırmıştır. Bazı öğrencilerin ve arkadaşlarının işitme okuma yazma derslerinde zorlandığını ve sıkıntı çektiğini gördükten sonra böyle bir çalışma yaptığı belirtmiştir. Yine Normal lise çıkışlı öğrencilerin Anadolu Güzel Sanatlar Müzik Bölümünden gelen öğrencilerden daha başarılı olduğunu gördüğünü söyleyerek bu yönde çalışmaya başladığını belirtmiştir. Avni Akyol Güzel Sanatlar Lisesi 9., 10. ve 11. sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada çeşitli

kuramsal bilgilerin yanında dikte yazma becerilerinde ölçüldüğü çeşitli sınavlar yaparak veriler elde etmiştir. Büyük sınıflardaki teorik bilgiler ve dikte yazma başarı oranı, alt sınıfların başarı oranına göre artış gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Sun (1994) tarafından hazırlanan “Solfej”, (Birinci Kitap) isimli kitapta başlangıçta seslerin işlevleri, ilişkileri, Tonal ve makamsal ezgiler üzerine detaylı bilgilendirici açıklamalar yer almaktadır. Diğer bölümlerde ise seslerin öğretimi ve kuramsal bilgiler, ölçülerin öğretimi ve kuramsal bilgiler açıkların (anahtarların) öğretimi ve son bölümde ise çok sesli alıştırımlar ve okuma parçaları yer almaktadır. Yine aynı yazarın “Solfej 2” kitabında da teorik bilgi ve anlatımların yanında, büyük bestecilerin eserlerinden seçilen en güzel ezgilerle solfej eğitimi planlanmıştır.

Yazan (2007) tarafından “Konservatuvar Şarkıcılık Yüksek Lisans Programlarında Solfej Eğitimde İzlenen Kaynak ve Yöntemlerin Analizi’ konulu yüksek lisans tez olarak hazırlanan çalışmada belirlenen kurumlarda, solfej eğitiminde izlenen kaynak ve yöntemler anket araştırması yöntemi ile analiz edilmeye çalışılmış elde edilen bulguların ışığında öneriler getirilmiştir. Elde edilen verilere göre “Öğretim elemanlarının % 80’inin, şan ve solfej derslerini ünite bazında eşgüdüm bulmadıkları tespit edilmiştir. Genellikle şan dersi müfredatlarında yer alan eserlerin, okuma parçalarından daha ileri seviyede olduğu belirlenmiş; Şan müfredatlarında, ritim, ölçü, vb. olarak teori dersinde henüz öğrenilmemiş, okuma parçalarında henüz yer almayan, düzeyi daha yüksek şan parçalarına da yer verildiği görülmüştür” sonucuna ulaşılmıştır.

Yener (2004) tarafından yapılan çalışma “Markov Tekniği¹⁸ ve Bilgisayar Destekli Analiz Yoluyla Geleneksel Türk Sanat Müziği Hicaz Şarkılarında Kalıplaşmış Ezgilerin Araştırılması” dır. İçerik olarak Geleneksel Türk Sanat Müziği’nde en çok kullanılan -1643-hicaz makamına ait elli şarkı seçilerek bilgisayar kullanılarak ve karakteristik yapısını oluşturan bir takım kalıplaşmış ezgilerin varlığı tespit edilmiş, hicaz makamındaki eserlerin içerisindeki en çok kullanılan 3,4,5,6,7 ve 8 notalık dizilimler sayılmış ve en fazla tekrarlayanlar tespit edilmiş ve örneklendirilmiştir. İncelenen elli şarkı üzerinde, sürekli birbirini hatırlatan kalıplaşmış ezgi tekrarları görülmektedir. Bu kalıplaşmış ezgilerin günümüz GTSM’ de etkisini sürdürmekte oldu çalışmada belirtilmiştir.

¹⁸Markov Tekniği: Rus matematikçi Andrei Andreevich Markov ’un adıyla Markov Zinciri adıyla anılan bu istatistiksel gösterim ve analiz tekniği, dil, edebiyat, iktisat gibi pekçok sahada kullanılmaya başlamıştır (Yener, 2004:83).

3.2.2 Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar

Gordon (2012) “Learning Sequence in Music” isimli çalışmasında çağdaş bir müzik öğrenme teorisini işlemektedir. Teknik çalışmalarda sekvensli yapıların kullanıldığında etkili olduğu ve müzik öğrenme de kullanılabileceğinden bahsedilmiştir.

Gorow (2006). Çalışma “Hearing and Writing Music: Professional Training for Today’s Musician” Çağımız müzisyenleri için profesyonel işitme ve yazma eğitimi hakkındadır.

Lavignac, Solfege Volume: “1A”, “2A”, “3A”, “2C”, etc. Müzik eğitiminde özellikle solfej çalışmalrında kullanılan evrensel boyutta kitaplardır. İçerisinde çeşitli bestecilere ait solfejler ton ve düzeye göre düzenlenmiştir. Bu kitaplar ses gruplarına, anahtarlara, çok sesli çalışmalara yönelik vb. farklı kategorilerde oluşturulmuştur. Konu anlatımı yoktur. Ancak solfejler belirli konu ve düzeye göre sıralandığından (ton, ölçü, aralık, tartım, armoni) vb.) eğitimci tarafından içinde geçen konu öğretim sırası olarak uygulanabilir.

Rueff, “250 Dictees Musicales Progressives A Une Voix En Deux Volumes”, (Alphonse Leduc Editions Musicales, 175, Rue Saint-Honore, Paris.) Bu kaynakta ise 250 adet tek sesli müziksel dikte bulunmaktadır. Konu anlatımı yoktur. Çeşitli ton ve düzeylerde dikte telerin olduğu ezgi bankası şeklindedir.

BÖLÜM III

4 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi, modeli, evren ve örneklem/çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesi ile ilgili konu başlıkları yer almaktadır.

Araştırmada yöntem deneyseldir. Toplam sekiz (8) hafta ve haftada iki (29 saat olmak üzere) aralıksız ve düzenli periyotlardan oluşan bir eğitim verilmiştir. Müziksel işitme okuma ve yazma dersi öğretim programı kontrol grubu ile müfredata göre geleneksel öğretime öğretmenleri ile devam edilmiştir. Ayrıca gruplar haftalık ders programına göre normal müzik eğitimlerine de öğretmenleri ile devam etmiştir. Sadece deney grubu öğrencilerine (12 kişi) araştırmacı tarafından önceden belirtildiği gibi (8 hafta, haftada 2 ders saati olmak üzere) çalışmalar yaptırılmıştır.

Başlangıç müzik eğitimi ve öğretimi içerisinde temel müziksel işitme okuma ve yazma eğitimi alan tüm bireyler *evreni* oluşturmaktadır. Tokat Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Müzik Bölümü 9. sınıf öğrencileri (Lise 1) araştırma grupları *örnekleme* oluşturmaktadır. Öğrencilerin denklikleri incelendikten ve belirlendikten sonra yansız atama yöntemiyle oluşturulmuştur.

Araştırmaya başlamadan önce öğrencilerin tümüne genel bilgileri ölçmek için hazırlanan bir öntest uygulanmıştır. Deney grubuna (kontrol grubu hariç) sekiz (8) haftalık çalışma ile verilen eğitim verilmiştir. Bu eğitim ile birlikte derslerde yazılı ve sözlü değerlendirmeler (dikte ve dikte) yapılmıştır. Çalışmanın en sonunda ise tüm öğrencilere ortak bir sontest uygulanmıştır. Çalışmalar sonucunda grupların başarılarını karşılaştırabilmek için sayısal veriler elde edilmiştir.

4.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Müziksel işitme okuma ve yazma eğitimine yönelik “Başlangıç Solfej ve Dikte Eğitime Yönelik Bir Model” üzerine çalışılmıştır.

Öğrencilerin öntest ile denklikleri belirlendikten sonra, yansız atama yöntemiyle deney (n=12) ve kontrol (n=12) grupları oluşturulmuştur. Çalışmaya toplam yirmidört (24) öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sorularını cevaplamak ve hipotezlerini test etmek amacıyla kullanılan tam deneysel modeli, desen ise “Deney ve kontrol grubu, öntest-sontest” olarak belirlenmiştir.

4.2 VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Araştırmada veri toplama aracı olarak hazırlanan “Performans Değerlendirme Ölçeği” kullanılmış sayısal veriler tablolar halinde gösterilmiştir.

İlk olarak; her iki gruba deney öncesi öntest yapılmıştır. Sonra; deney grubunun eğitime geçilmiştir. Eğitim süreci (8 hafta) bittikten sonra elde edilen veriler incelenerek işlenmiştir.

Deney ve kontrol gruplarından elde edilen sayısal veriler istatistik açıdan incelenmiş ve sonuçlar elde edilmiştir. Tablolarda öğrenci isimleri etik açıdan verilmemiş, öğrenci takibi öğrenci numaraları verilmiştir.

Özellikle ilk başta (öntest) ve en sonda (sontest) uygulanan müziksel dikte (yazma) puanlarının karşılaştırılması, araştırma için önemlidir.

Çalışma sonunda tüm öğrencilere farklı soru tipinde toplam 100 puan üzerinden genel bir müziksel işitme okuma yazma (MİOY) sınavı yapılmıştır. Bu sınavda sorulan diktenin sınav içindeki ağırlığı %8 oranındadır. (Uygulanan sınavın kağıdı eklerde verilmiştir.) Yapılan toplu MİOY sınavında, öğrencilerin almış olduğu puanlar tablo ve grafik ile gösterilecektir.

Öğrenci sayılarını gösteren bir çeşit çetele¹⁹ tutulmuştur. Birey göstergesi çetelesi (/) ve sayılar ile yapılmıştır. Ayrıca dikteler sekiz (8) ölçüden oluşmaktadır. Öğrencilerin yazmış oldukları diktelerdeki doğru ölçülerin sayılması için de çetele yöntemi tercih edilerek kullanılmıştır.

¹⁹Çetele(/): / şeklindeki çetele ile bir adet öğrenci sayısı ifade edilmiştir.

Bu bilgilere göre örneğin 2. dikteye katılmayan ve kaç adet doğru ölçü yazdığını ifade edilen öğrenci adedi (tablo 4.1’ de) şu şekilde gösterilmiştir:

D.G.	Yok.	0Ö.	1Ö.	2Ö.	3Ö.	4Ö.	5Ö.	6Ö.	7Ö.	8Ö.	Top.
D.1											
D.2	-//		/	/				/	/	///-//	10 kişi
D.3											
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Tablo 4.1: Örnek Çetele Tablosu (1)

2. dikte için örnek verilen bilgilere göre tabloyu açıklayacak olursak:

- Sınıfta iki kişi yoktur,
- İkinci Dikte;
1 kişi 1 ölçü,
1 kişi 2 ölçü,
1 kişi 6 ölçü,
1 kişi 7 ölçü ve
6 kişi 8 ölçü doğru yapmıştır.
- Sınıfta mevcut toplam 10 öğrenci bulunmaktadır.

Örneğin sadece A deney grubunun dikte sonuçlarını göstermek için bireysel öğrenci değerlendirme ölçeği (Tablo 4.2 ’de) şu şekilde dir.

Bireysel Dikte/Solfej Değerlendirmesi	
A Deney Grubu	
Öğrenci Numarası	Doğru yaptığı ölçü adedi
.	.
.	.
.	.

Tablo 4.2: Bireysel Değerlendirme Ölçeği Örnek Çetele Tablosu (2)

Genel başarıyı anlamak için iki takımın (grubun) toplam olarak kaç ölçü doğru yazdığına bakarak genel bir karşılaştırma yapılması ve grupsal bazda başarıma sonucunun irdelenmesini sağlayabilecek tablolar şu şekilde gösterilmiştir.

Tablo 4.3'te örnek olarak verilen toplu olarak yapılan değerlendirme ölçeği ise şu şekilde dir.

Toplu Dikte/Solfej Değerlendirme			
A Deney Grubu		B Kontrol Gurubu	
Öğr. No:	Doğru Ölçü Sayısı	Öğr. No:	Doğru Ölçü Sayısı
.	.	.	.
.	.	.	.
.	.	.	.
TOPLAM	...Ölçü	TOPLAM	...Ölçü

Tablo 4.3: Toplu Değerlendirme Ölçeği Örnek Çetele Tablosu (3)

Öğrencilere yazdırılan-sorulan diktelere verdiği cevaplar değerlendirilirken, hatasız yapılan ölçüler doğru olarak sayılmıştır.

Başarı karşılaştırmalarında kullanılan, önemli bir istatistiksel hesaplama olan *aritmetik ortalama (A.O.) hesaplama yöntemi* kullanılmıştır.

Öğrencilerin dikte puanlarının toplamının aritmetik ortalaması alınarak İstatistiksel hesaplama yapılmıştır.

Aritmetik ortalama (A.O.)²⁰;

$$A.O. = \frac{x_1 + \dots + x_n}{n}$$

diğer bir ifade ile;

Aritmetik Ortalama=Verilerin Toplamı÷Ortalamaya Giren Terim sayısı

formülü ile hesaplanmıştır.

Ayrıca deney ve kontrol grupları arasındaki puan farkı anlamlılığına bakılarak, betimsel ve çıkarımsal bir rapor haline getirilmiş tablo ve grafiklerle gösterilmiştir.

Öntest ve sontest ile ilgili veriler “Bulgular ve Sonuçlar” kısmında konu *Öntest Sonuçları* konu başlığı ile verilmiştir.

²⁰ Aritmetik Ortalama (A.O.):Tüm veri dizisinin toplanması ve bu toplamın veri sayısına bölünmesi ile elde edilen bir sayıdır.

4.3 DENEY GRUBU VE KONTROL GRUBU ÖĞRENCİLERİ İLE YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Çalışma, müzik eğitiminin ve müziksel işitme okuma ve yazma çalışmalarının birer parçası olan solfej ile dikte alanında yapılmaktadır. Bu yönde incelenen araştırmalarda, öğrencilerin işitme alanındaki özellikle solfej ve dikte yapabilme başarılarının düşük olduğu vurgulanmaktadır. Solfej ve dikte yapabilme başarısını artırabilmek için özel yöntemlere ihtiyaç duyulabilir. Buna göre araştırmada solfej ve dikte ile ilgili sorunları çözmeye yönelik tam deneysel bir çalışma yapılacaktır.

Öğrenciler yansız atama yöntemi ile deney ve kontrol grupları oluşturulacaktır. Öğrenci grupların başlangıçtaki bilgileri öntest ile elde edilecektir. Deney grubuna uygulanacak ezgi kalıpları modeli ile yapılacak çalışmalardan sonra öğrencilerin müziksel gelişimine ait tablolar oluşturulacaktır. Çalışmanın sonunda uygulanacak sontest ile deney ve kontrol grubu arasındaki başarı düzeyi karşılaştırılacaktır.

Gruplar kendi ders öğretmenleri ile okuldaki normal işitme eğitimi dersi müfredat programına devam edecektir. Başlangıç solfej eğitimi için önceden öğretmenleri tarafından belirlenmiş Muammer SUN Solfej-1 kitabı ve A. Lavignac 1-A kitabı takip edilmektedir.

Özgün bir yöntem geliştirebilmek için müzik eserleri (notalar) ezgi bakımından analiz yapılmış, belli başlı ezgisel yapı ve oluşumlar incelenerek belirlenmiştir. Eserlerde sıklıkla kullanılan, en çok göze-kulağa çarpan, akılda kalıcı ezgi yapıları belirlenerek, çalışmada kullanılmak üzere standart hale getirilerek ritimsel ve ezgisel olarak düzenlenmiştir. Bu standart yapılar aynı zamanda “Ezgi Kalıpları”²¹ olarak isimlendirilmiştir.

Kontrol gurubu hariç deney grubu öğrencilerine bu özel oluşturulan ezgi kalıpları öğretilecek, ezgi kalıpları ile oluşturulan dikte ve solfejler çalışılacaktır. Araştırma konusu ile ilgili kontrol grubuna yönelik herhangi bir eğitsel çalışma yapılmayacaktır. Deney ve kontrol gruplarının solfej ve dikte çalışmalarında elde edilen başarı karşılaştırılarak etkili ve kullanılabilir bir model olup olmadığı araştırılacaktır.

Derslerde konu anlatımı, örneklendirmeler ve soru-cevap şeklinde öğrenci ile toplu ve bire bir soru-cevap şeklinde yapılarak, her ders ezgi kalıpları ile ilgili yaklaşık iki-üç adet dikte yazdırılacaktır.

²¹Sadece deney grubuna öğretilen ezgi kalıpları başlangıç tonu olarak belirlenen do majör tonunda, ikişer ölçüden oluşan sekiz adet ezgi kalıbıdır. İnici-çıkıcı olarak bakıldığında ise toplam onaltı adettir. Bulgular bölümünde bireysel olarak nasıl oluşturulduğu gösterilmiş ve tümü eklerde verilmiştir.

5 BULGULAR VE YORUM

5.1 BULGULAR

Bu bölümde; araştırma nedeni olan müzik teorisi, işitme, okuma ve yazma eğitimi içerisindeki var olan sorunlar ve özellikle solfej ve dikte ile ilgili görülen sorunlar üzerinde durulmuştur. Bu sorunlara yönelik oluşturulan model ile ilgili çalışmalar yapılmıştır. Toplanan, incelenen, çözümlenen, değerlendirilen veriler (bulgular) tablo veya şekillerle gösterilerek yorumlanmıştır.

5.1.1 Müzik Teorisi İşitme Okuma ve Yazma İle İlgili Bulgular

Müzik teorisi, işitme, okuma ve yazma ile ilgili yapılan bir önemli araştırmanın sonucu şu şekilde'dir:

Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü'nde okuyan 12. Sınıf öğrencilerinin 9., 10., 11. ve 12. sınıf Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "Kazanımlara" ne derecede ulaştıkları incelenerek değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılmak üzere AGSL'lerde okutulan MİOY dersi öğretim programında yer alan kazanımlar soru şekline çevrilerek araştırmacı tarafından "Kazanım Testi" hazırlanmış ve örneklem gurubuna aşamalı olarak uygulanmıştır.

Araştırma sonunda elde edilen verilere göre; araştırmaya katılan örneklem gurubunun "Tonal Müzik" ve "Makamsal Müzik" ile ilgili ünitelerde büyük oranda başarısızlık gösterdiği ve bu konuların kazanımlarına ulaşamadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca "Akor", "Kadans", "Dizi", "Tonaliteye Yabancı Sesler" ile "Alterasyon, Modülasyon, Transpoze" ünitelerinde yer alan kazanımlara da büyük oranda ulaşamadıkları gözlemlenmiş, örneklem gurubunun müzik eğitiminin temeli olan teorik konularda yetersiz oldukları sonucuna varılmıştır (Deniz, 2009:ii).

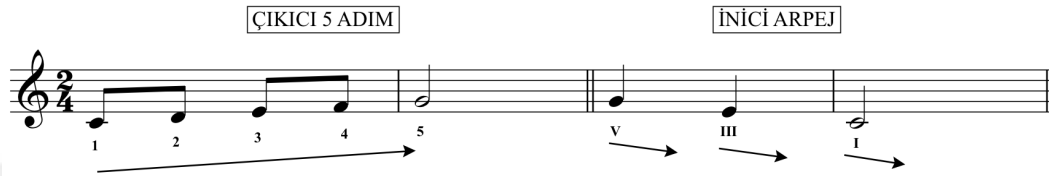
Araştırmanın konusunu ilgilendiren bir diğer önemli araştırma sonucu ise, şu şekilde'dir:

Avni Akyol Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin, müziksel işitme okuma yazma başarılarını belirlemek üzere uygulanan teori, dikte ve deşifre sınavlar sonucunda; temel müzik bilgileri açısından başarılı, müziksel işitme ve yazma açısından başarısız, müziksel okuma açısından başarısız oldukları görülmüştür (Sezerel, 2006: 5).

Araştırmalarda görüldüğü gibi, işitme ve okuma ve yazma alanlarında öğrencilerin genellikle başarısız olduğu, bu alanlarda yöntem ve tekniklere ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmada çözüm, müziğin kendi içinde aranmıştır.

5.1.3 Müzik Eserlerinin Ezgi ve Ezgi Kalıpları Yönünden İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular

Belli başlı müzikler (eserler) incelendiğinde, anlamlı bazı temel müziksel fikir, tema²² vb. yapı malzemesi veya diğer unsurları görebiliriz. Müziksel işitme, solfej ve dikte öğretimine yönelik var olan sorunları çözmek amacıyla müziğin kendi içindeki bu ezgisel veya diğer yapı malzemelerinden yararlanılabilir. Müziğin içinde var olan bu yapılar, standart ezgi kalıbı haline getirilerek çalışmada kullanılacaktır. (Örn.: Şekil 5.4)

Şekil 5.4: Müzik Eseri İncelemesi İle Rastlanan Melodik Unsurlara Örnek: Çıkıcı Beş Adım Ezgi Yürüyüşü ve İnici Arpej)

Diğer bir konu ise şudur: Müzik için yazılmış sayısız eser vardır. Çalışmada farklı formlardaki eserler incelenecektir. Ancak müzikte hacmi küçük olan eserler form açısından bakıldığında (Örn.: Şekil 5.5) oran olarak büyük eserlere benzetilebilir. Bu düşünce örnek olarak matematikteki oran orantı konusu düşünülebilir. $\frac{1}{2}$ ile $\frac{4}{8}$ ' in oranı aynıdır. Müzikte de aynı şekilde dört (4) ölçülük bir eserin motifsel oranı ile, sekiz (8) ölçülük bir eserin motifsel oranı benzer düşünülebilir. Boyut olarak çok büyük ve uzun eserleri incelemek yerine, oran olarak küçük öğrenmesi basit şarkıları biçimsel incelediğimizde de ezgisel yapılar (göze-motif-cümle vb.) kolayca dikkatimizi çekebilir. Bu yüzden eserlerin tamamının gösterilmesi yerine bir kısmı üzerinde çalışmalar yapılacaktır.

Şekil 5.5: Biçim Açısından Örnek Şarkı, “Kayıkçı”

²²Tema: “Konu’nun belli bir amaç doğrultusunda biçimlendirilmesidir. Sözelimi, ölümün fizyolojik olarak anlatılması konudur, ancak ölüm düşüncesinin bir yapıya dönüştürülmesi temadır” (Akbayır, 2002: 12).

²³Müziksel Tema: Konu; bir müzik eserinin ana düşüncesi (Say, 2002: 515).

5.1.4 Yapılan İnceleme ve Analizler İle Eserler Üzerinde Belirlenen Ezgi Yapılarının Gösterilmesi

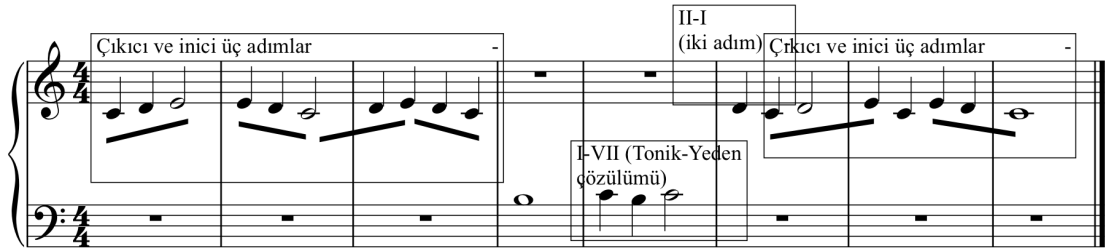
Bu bölümde, İncelenen eserlerdeki sıklıkla kullanılan, akılda kalıcı veya dikkat çekici, devamlı geçen çıkıcı ve inici, önemli görülen melodik-ritmik-armonik unsurlar üzerinde durulacaktır.

Araştırmada ezgi kalıpları modelini oluşturabilmek için öncelikle farklı tür, dönem ve bestecilere ait müziklerin notaları incelenmiştir. Eserlerin içinden özellikle “Do Majör” tonunda yazılmış müzik eserleri (nota-kitap vb.) belirlenerek sınıflandırılmıştır.

Eser incelemesinde ezgi kalıpları bakımından belirlenen yerler, nota üzerinde kesit halinde çerçeve veya işaretlenerek gösterilmiştir. Notanın kesiti üzerinde çerçeve içinde belirtilerek analizleri yapılmıştır. Nota üzerinde gösterilen ezgisel yapılar, aynı zamanda çalışmada kullanılacak olan ezgi kalıplarıdır.

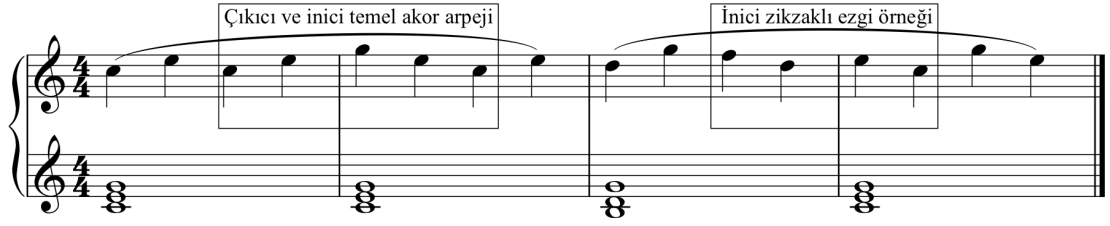
My Model Train

Denes Agay's Learnin to play piano
Book1 (Primier) Syf. 18

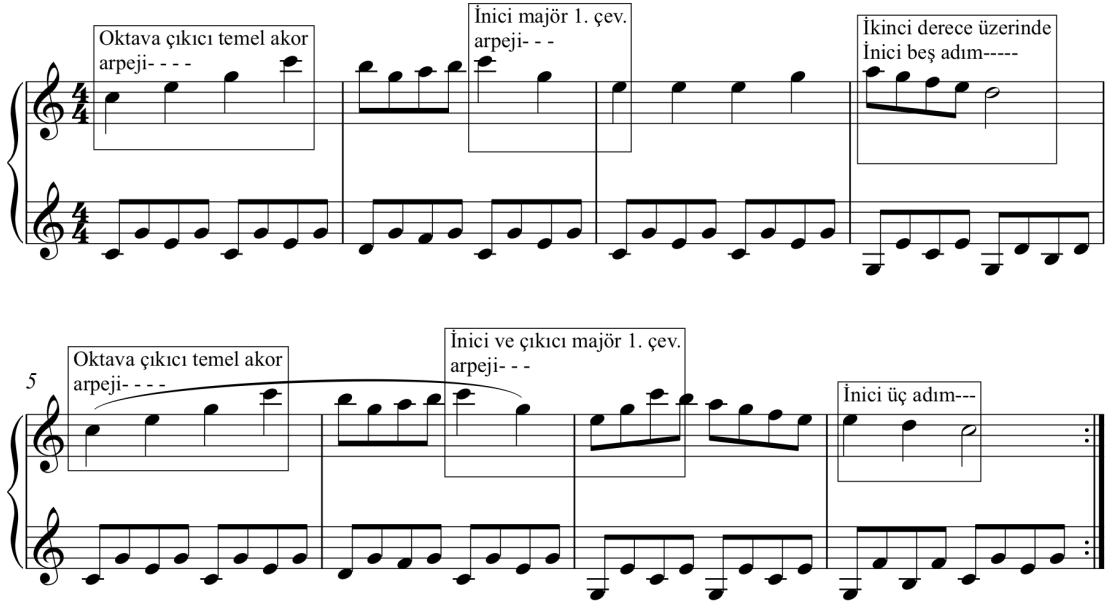
Şekil 5.6: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.6’ de Piyano başlangıç eğitiminde kullanılan eser bir incelenmiştir. Eser üzerindeki çerçeveler içinde gösterildiği çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar; iki-üç adım ezgi yürüyüşleri ve VII-I (yeden-tonik) çözülümüdür.

Şekil 5.7: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.7’ de bir bölümü verilen Piyano eseri (etüt) üzerindeki çerçeveler içinde gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar; temel arpejlerdir. Eserin sol eşliğinde ise durağan üç sesli akorlar vardır.

Şekil 5.8: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.8’ de yine bir Piyano eğitiminde kullanılan eser üzerinde çerçeveler içinde gösterildiği gibi; çıkıcı ve inici arpej, üç adım, beş adım ezgi yürüyüşleri ve sol el figürü olarak arpejler yer almaktadır.

I Fuga

J.S. Bach (1685-1750)

BWV 846-869

Well Tempered Clavier (Book)

Sayfa: 5

Andante ♩ = 66

mf

legatissimo con ferretta uguaglianza di suono

(a 4 voci)

mf marc.

Çıkıcı 4 ve 5 adım

İnici 3 adım

İnici 1 4 adım

İnici 4 adım

İnici 4 adım

a)

b)

Şekil 5.9: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.9’ da bir bölümü verilen Piyano eseri üzerindeki çerçeveler içinde gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar; üç adım, dört ve beş adım ezgi kalıplarıdır.

Aguanieve

Allegretto

Sağ elde inici, sol elde çıkıcı arpejlere örnek

BURGMULLER

25 Estudios Faciles Para Piano

Op.100, No:11, Syf.15

Şekil 5.10: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.10’ da bir bölümü verilen Piyano eseri üzerindeki çerçeveler içinde gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar; çıkıcı ve inici olmak üzere (do majör) çeşitli armonik konumlarda arpejlerdir.

PRELUDIO

Flauta an do,
Flauta en fa, Violin o Guitarra

HELMUT MÖNKEMEYER
Método Para Tocar
La Flauta Dulce Soprano o Tenor
No:139, Syf.44
Edición MOECK No:2064

The image displays a musical score for a piece titled 'PRELUDIO' by Helmut Mönkemeyer. The score is written for piano (Flauta an do, Flauta en fa, Violin o Guitarra) and is in 3/4 time. It consists of two systems of music, each with a treble and bass staff. The first system (measures 1-4) includes labels such as 'Oktava çıkıcı arpej- - -', 'Oktava inici arpej- - -', 'Beş adım-----', 'Tonik-Yeden gidişi yada yürüşü (I-VII)', 'Yeden-Tonik gidişi veya çözülümü (VII-I) -', 'Üç adım---', 'Çıkıcı arpej- - -', and 'Çıkıcı dört adım----'. The second system (measures 5-8) includes labels such as 'Dominant-Yeden-Tonik gidişi veya çözülümü (V-VII-I)', 'Çıkıcı arpej- - -', 'İnici arpej- - -', 'Oktava inici arpej- - -', 'Beş adım-----', 'Dört adım----', 'Üç adım---', and 'İki adım--'. The score is presented in a clear, professional layout with standard musical notation and Turkish annotations.

Şekil 5.11: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.11’ de bir bölümü verilen Piyano eseri üzerindeki çerçeveler içinde gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar; çeşitli armonik konumlarda üç ve dört sesli arpejler, iki, üç, dört ve beş adım ezgi yürüyüşleri, yeden-tonik ve dominant-yeden-tonik çözülümüdür.

SONATE C-DUR

(Flûte à bec, Piano, Piano Basse)

G.P. TELEMANN

Sayfa (Page):5,6

Ölçü (Bar):91-96

Vivace

The musical score is for measures 91-96 of the Sonata in C major. It is written for Flute and Piano. The tempo is marked 'Vivace'. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 3/4. The score is divided into two systems. The first system (measures 91-94) shows the Flute part with a melodic line and the Piano part with a harmonic accompaniment. The second system (measures 95-96) continues the melodic and harmonic development. Various patterns are labeled with boxes: 'İnici arpej' (measures 91-92), 'Çıkıcı beş adım' (measures 92-93), '1. Çevrim çıkıcı arpej' (measures 93-94), 'Dominant-Yeden Tonik Çözülümü' (measures 93-94), 'Dominant-Yeden-Dominant-Tonik Çözülümü' (measures 94-95), 'İnici oktav' (measures 95-96), 'Çıkıcı dört adım' (measures 95-96), 'Zikzaklı ezgi' (measures 95-96), 'Çıkıcı dört adımlar' (measures 95-96), 'Zikzaklı ezgi' (measures 95-96), '1. Çevrim arpeji' (measures 95-96), 'İnici oktav' (measures 95-96), 'II.ve VII. ve I. derece çözülümü' (measures 95-96), 'II.ve VII. ve I. derece çözülümü' (measures 95-96), 'Çıkıcı üç adım' (measures 95-96), 'Tonik-Yeden-Dominant-Tonik Çözülümü' (measures 95-96), 'Tonik-Yeden-Dominant-Tonik Çözülümü' (measures 95-96), 'Tonik-Yeden Çözülümü' (measures 95-96), and 'Çıkıcı üç adım' (measures 95-96).

Şekil 5.12: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.12’ de bir bölümü verilen Piyano ve Flüt için yazılmış eser üzerindeki çerçeveler içinde gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar inici-çıkıcı olmak üzere; çeşitli armonik konumlarda, üç sesli arpejler, iki, üç, dört, beş adım ve oktav ezgi yürüyüşleri, I-VII-I (tonik-yeden-tonik), VII-I (yeden-tonik) ve V-VII-I (dominant-yeden-tonik) vb. çözümleridir.

Double Tonguing

KÖHLER
25 Romantic Etudes Op.66
No.14 Syf. 14

Allegro moderato

tu-cu tu-cu tu-cu

Oktava Çıkıcı Arpej- - -

1. Çevrim Arpej- - -

Tonik Dominant gidişi (I-V)

1. Çevrim Arpej- - -

Şekil 5.13: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.13’ de bir bölümü verilen Flüt eseri üzerindeki çerçeveler içinde gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar; çeşitli armonik konumlarda üç, dört ve beş sesli arpejler ile tonik-dominant yürüyüşüdür.

SOLFÈGE

Solfège des Solfèges 2A, Singing Exercises
Danhauser. Lavignac.Lemoine
Editions Henry Lemoine
2A Piyano Eşlik Kitabı Sayfa 3.
(1den 6. ölçüye kadar)

Andantino ♩=92

İnce oktavdan inici 3 ve 4 adım

inici 5 adım yürüyüşü

İnce oktavdan inici 3 ve 4 adım

VII-II-I çözülümü

VII-I ve II-I çözülümü

inici 3-4-5 adım yürüyüşleri

inici 3 adım

Şekil 5.14: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.14’ de bir bölümü verilen Piyano eşlikli ve solfej eğitimi için yazılmış eser üzerindeki çerçeveler içinde gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar; üç, dört, beş adım ezgi yürüyüşleri, VII-II-I, (yeden-tonik üstü-tonik) VII-I (yeden-tonik) ve II-I (tonik üstü-tonik) çözülümüdür.

Solfège

Deux Croches pour un temps

Solfège des Solfeiges
Albert Lavignac
Volume 1 A
No:49
Sayfa:14-15

1. ölçü

Oktava çıkıcı 4 sesli temel arpej

4 adım ezgi yürüyüşü

3 adım ezgi yürüyüşü

çıkıcı 3 sesli temel arpej

I-VII yürüyüşü

VII-I çözülümü

çıkıcı 3 adım yürüyüşü

çıkıcı 4 adım yürüyüşü

42. ölçüsünden itibaren

3 adım ezgi yürüyüşü

VII-I çözülümü

3 adım ezgi yürüyüşü

VII-I çözülümü

II-VII=I Çözülümü

I-VII yürüyüşü

I-VII yürüyüşü

Şekil 5.15: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.15’ de bir bölümü verilen solfej parçasını üzerindeki belirteçlerle gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Bu yapılar;çeşitli armonik konumlarda üç ve dört sesli temel arpejler, üç, dört adım ezgi yürüyüşleri, VII=I (yeden=tonik çözülümü), I-VII (tonik-yeden) yürüyüşü, II-VII=I (tonik üstü-yeden-tonik) çözülümüdür.

Ezgi kalıpları elbetteki farklı tonlarda da oluşturulabilir. Derece ²⁴ duygusu ve duyum olarak kulağımızdaki etkisi aynıdır. (Örnek: Şekil 5.15)

Caro mio ben

Thou, all my bliss
Arietta
Guiseppe Giordani (Giordanello) (1744-1998)
Kitap (Book): 24 Italian Songs and Arias,
Med High Vol. 1722, Op.2,
Sayfa (Page):35
Ölçü (Bar):5-9

Larghetto ♩=60

Voice: **p** *inici dört adım* *inici dört adım* *inici üç adım* *I-VII, üç adım ve VII-I çözülümü*
Ca ro mi ben, cre di mi al men sen za di te lan gui sce il cor,

Piano: **p dolce** *çıkıcı üç adım* *inici dört adım* *inici üç adım* *I-VII yürüyüşü*
çıkıcı üç adım *çıkıcı üç adım* *inici üç adım* *Modülasyon yapılan tonda (Bb) VII-I çözülümü*

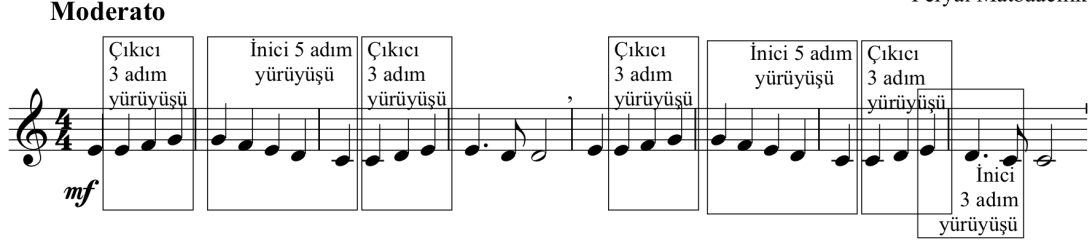
Şekil 5.16: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi

- Şekil 5.16’ da tonalitesi mi bemol majör olan Pişano eşlikli bir şarkıda, hem şan partiyonun da (solo) hemde Pişano eşliğinde inici-çıkıcı ezgi yapılarını (kalıpları) göre-biliriz.

²⁴Derece Kavramı: Müzikte herhangi bir ton içinde, tonun başlangıç sesine göre diğer notaların sıralanması. Genellikle Romen rakamı ile ifade edilir. Örn: Do majör tonunun kalından inceye doğru dereceleri: Kalın Do₁, Re(II), Mi(III), Fa(IV), Sol(V), La(VI), Si(VIII) ve İnce Do₂(I) dur.

NEŞEYE ŞARKI

Ezgi:Ludwig van Beethoven
Kaynak:İlköğretim Okulları İçin
Orff Çalgıları ve Blokflüt ile Müzik Eğitimi,
Yazar:Prof. Dr. Salih Akkaş, (2007)
Sayfa:73, Ankara.
ISBN: 978-975-9162-06-1
Feryal Matbaacılık

Şekil 5.17: Ezgi Kalıpları Bakımından Eser Analizi “Neşeye Şarkı”

- Şekil 5.17’ de L.V. Beethoven’ın ünlü 9. senfonisinde (basit ve uyarlanmış hali), ezgi kalıplarını (üç adım ve beş adımları) görebilmekteyiz.

Yerel müziklerimize (veya makamsal müziklere) baktığımızda yine aynı şekilde oluşan ezgi kalıpları örneklerini bulabiliriz. (Örn.:Şekil 5.18 ve Şekil 5.19)

BİNGÖL DÖRT DAĞ İÇİNDE

Türkü

Bin göl dört dağ i çin de de ri ley de ri ley des ta ne
Ya na rım yağ i çin de " " " " " " "
Kim Bin gö lü so rar sa " " " " " " "
Bir ta nem var i çin de " " " " " " "

Şekil 5.18: Ezgi Kalıpları Bakımından Geleneksel bir THM Eseri Analizi, “Bingöl Dört Dağ İçinde”

- Şekil 5.18’ de bir bölümü verilen THM Türküsünün notası üzerindeki çerçeveler ile gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Örn.:II-VII-I (tonik üstü-yeden-tonik) çözülümü.

YİNE BİR GÜL-NİHAL

Beste: İsmail Dede (Hammâmîzâde)
(Org. Ton-Makam: Sol Rast)
TRT Rep. No:11439

(Not: Transpoze yapılmıştır.)

The musical score is written in 3/4 time and consists of three staves. The first staff contains the lyrics 'Yi ne bir gül ni hal al dı şu gön lü mü' and features two melodic patterns labeled 'çıkıcı 4 adım' and 'çıkıcı 3 adım'. The second staff, starting at measure 11, contains the lyrics 'Sim ten gon ca fem bi be del ol gü zel zel.' and features two melodic patterns labeled 'çıkıcı 3 adım' and 'çıkıcı 4 adım'. The third staff, starting at measure 20, contains the lyrics 'A te şin rûh le ri, yak tı bu gön lü mü' and features four melodic patterns labeled 'inici 3 adım' and 'çıkıcı 3 adım'.

Şekil 5.19: Ezgi Kalıpları Bakımından Bir Geleneksel Bir TSM Eseri Analizi “Yine Bir Gülnihal”

- Şekil 5.19’da do majör tonuna transpoze yapılan ve bir bölümü verilen TSM Şarkısının notası üzerinde çerçeveler ile gösterildiği gibi, çeşitli çıkıcı ve inici ezgi yapıları (kalıplar) bulunmaktadır. Örn.: Üç adım ve dört adımlar.

Evrensel ve yerel müziklerden oluşan örneklerin sayısını çoğaltmak mümkündür.²⁵

İncelemeler ve analizler sonucunda;

Araştırma için gerekli olan ezgi yapıları ve benzer bu tür oluşumların devamlı olduğu, analizler sonucunda net bir şekilde anlaşılmıştır. Araştırmanın deney bölümünde solfej ve dikte öğretim materyali olarak eserlerde görülen ezgi kalıplarından yararlanılacaktır.

Başlangıç düzeyinde kullanılacak olan ezgi kalıpları eğitimi ile işitme, solfej ve dikte ile ilgili sorunlara çözüm olabileceği ve öğrencinin genel başarısına katkısı olabileceği öngörülmektedir.

²⁵Not: İncelenen ve analizleri yapılan eserler dışında da başka bazı eserler kontrol amaçlı incelenmiş ancak bu bölümde verilmemiştir. Diğer eser örnekleri eklerde verilmiştir.

5.1.5 Ezgi Kalıplarının Solfej ve Müzik Eğitimi İçin Hazırlanması

Bestecilerin eserlerinde sıklıklaça kullandığı ve göze çarpan, önemli melodik yapılar, temalar vb. araştırmamız için çok önemlidir. Okul öncesi veya başlangıç müzik eğitiminde kullanılan eğitim müziği okul şarkıları incelendiğinde de ezgilerin yapı taşları ve ezgi yapıları görülmektedir. (Ezgisel yapıların olduğu diğer örnekler eklerde verilmiştir.)

İncelemeler ve çalışmamız sonunda müziği oluşturan ve dikkatimizi çeken bu küçük yapıların varlığı somutlaştırılmış ve bilinmektedir. Bu yapıların müzik eserlerini oluşturabildiği detaylı incelenen örneklerde görülmüştür.

Bir öğrenme eyleminde, öğretene ve öğrenen için başlangıç çok önemlidir. Müzik öğrenmede de bu durum söz konusudur. Müziksel davranışlar; alışkanlıklar kazanılarak ve bol taklit yolu ile öğrenilebilir. Okul öncesinde eğitim veren ana okullarında veya kreşlerde çocuklar bu yöntemlerle (taklit ile) ezgileri ve şarkı söylemeyi öğrenebilirler. Başlangıç öğretilecek şarkıların seviyesi kolay olmalıdır. Çoğu zaman bir kaç nota ile sınırlandırılmış kolay melodiler ile şarkı söyleyip müzik yaparak yeteneklerini geliştirip ileri düzeylere hazırlık yapabilirler. Araştırma ile aynı zamanda sınırlandırılmış bir öğretim tekniği çalışması yapılmaktadır. Ezgi kalıpları belirli sayıdadır ve devamlı öğrencilere aynı şekilde sorulacaktır. İlerleyen düzeylerde ezgi kalıbı tartımsal veya ezgisel yönden değişikliğe uğrasa bile, çağrışım yapılarak benzerlikler veya farklılıklar çözümlenebilecektir.

Müziksel okuma (solfej) ve müziksel yazma (dikte) çalışmalarında kullanılan ezgiler aynı zamanda müziktir ve her biri bir müzik eseridir. Eserler içindeki ezgi yapılarından yola çıkılması fikri, müziksel işitme eğitiminde bu yapıları sınırlandırarak kullanabileceğimiz düşüncesini güçlendirmektedir.

Sınırlandırılmış ezgi kalıpları öğretimi yöntemi modeli ile oluşturulan farkındalık sayesinde, bilinçli düşünme, zihinsel gelişim ve bu sayede müziksel-işitsel başarı sağlanabilir.

Müzik eğitimi alan bireyler için çok önemli olan işitme alanı ile ilgili, solfej (müziksel okuma) ve dikte (müziksel yazma) sorunlarının olduğu yapılan araştırmalarla saptanmıştır. Bu sorunları çözmeye yönelik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Bu nedenlerle müzik eğitiminde, başlangıç düzeyinde, bireylerin işitme ile ilgili sorunlarına daha çabuk, kolay ve eğlenceli bir şekilde çözmeye katkıda bulunacağı düşünülen, özgün ezgi kalıpları modeli kullanılabilir.

5.2 ESERLER İÇERİSİNDEKİ KULLANILAN EZGİ KALIPLARINI BELİRLEME

Farklı dönemlere, bestecilere, ait ve farklı tarzlarda seçilen müzik eserleri incelendiğinde, her eserde oluşmuş benzer yapılar dikkatimizi çekmektedir. Bu çalışmada eserlerin içinde sıklıkla geçen, akılda kalıcı, benzer ezgi-melodi ve yapılar detaylı şekilde analiz edilerek standart ezgi kalıpları haline getirilmiştir.

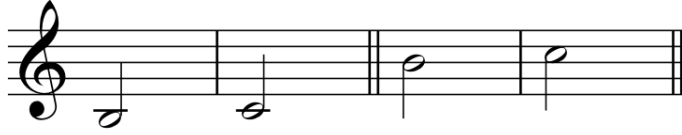
Belirlenen standart ezgi kalıpları majör tonda (do Majör), iki dördlük ölçü rakamında (2/4) ve iki ölçü uzunluğunda olacak şekilde sabitlenmiştir. Bu sayede ezgi yapıları olarak bilinen genel kavram içinden özel bir “Ezgi Kalıpları” bilgisi meydana getirilmiştir.

Çalışmada kullanılan ezgi Kalıpları ifade edilirken müziksel derecelerin gösterildiği büyük romen rakamları (I,II,III,IV,V,VI,VII), derece isimleriyle (tonik, tonik üstü, mediyant, dominant altı, dominant, dominant üstü, yeden), varsa müzik terminolojisinde bilinen ismi ile (çıkıcı temek arpej vb.) veya ezgi kalıbın en belirgin işlevsel özelliğine göre veya ilişkileri ile (durucu-yürüyücü, gerilim-çözülüm vb.) özgün şekilde adlandırılarak ifade edilecektir.

Solfej veya dikte eğitiminde kullanılacak bu özel yapılar (ezgi kalıpları) birer eğitim aracı materyali veya bilgisi olarak düşünülebilir.

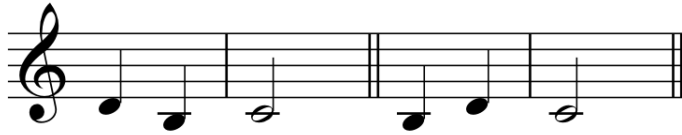
5.2.1 Ezgi Kalıpları

- 1. Ezgi Kalıbı (Şekil 5.20): Kalın ve ince bölgede VII.-I. dereceler (yeden-tonik) Çözülümü.

Şekil 5.20: 1. Ezgi Kalıbı

- 2. Ezgi Kalıbı (Şekil 5.21): II.-VII.-I. dereceler (Tonik Üstü-Yeden-Tonik) ve VII.-II.-I. dereceler (Yeden-Tonik Üstü-Tonik) çözülümü.

Şekil 5.21: 2. Ezgi Kalıbı

- 3. Ezgi Kalıbı (Şekil 5.22): İnici ve çıkıcı üç adım yürüyüşü.

Şekil 5.22: 3. Ezgi Kalıbı

- 4. Ezgi Kalıbı (Şekil 5.23): Bu ezgi kalıbı aslında 3. ezgi kalıbı ile benzer olan üç adım yürüyüşüdür. Ancak farklı bölgeden benzer bir kalıba örnek olması açısından kullanılmıştır. Ezgi kalıbı şu şekildedir.

Şekil 5.23: 4. Ezgi Kalıbı

- 5. Ezgi Kalıbı (Şekil 5.24): Çıkıcı ve inici dört adım yürüyüşü.

Şekil 5.24: 5. Ezgi Kalıbı

- 6. Ezgi Kalıbı (Şekil 5.25): Çıkıcı ve inici beş adım yürüyüşü.

Şekil 5.25: 6. Ezgi Kalıbı

- 7. Ezgi Kalıbı (Şekil 5.26): Üç sesli inici ve çıkıcı temel arpej.

Şekil 5.26: 7. Ezgi Kalıbı

- 8. Ezgi Kalıbı (Şekil 5.27): Dört sesli inici ve çıkıcı temel arpej.

Şekil 5.27: 8. Ezgi Kalıbı

Buraya kadar olan tüm çalışmada ezgi kalıpları do majör tonunda, 2/4lük ölçü içinde ve 2' şer ölçüden oluşacak şekilde standart hale getirildi. (Bu ezgi kalıpları dışında kalan diğer bazı ezgi kalıplarının listesi eklerde verilmiştir.)

5.2.2 Çalışma Gruplarının Oluşturulması

Çalışma yapılacak olan, Tokat Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'nin yönetici ve öğretmenleri ile görüşmeler yapılarak araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Görüşmelerden yapıldıktan sonra çalışma grupları oluşturulmuştur.

Araştırmanın çalışma grubu (n=24); aynı statüde, farklı il/ilçe bölgelerinden gelen sosyal özellikleri değişiklik gösteren ve okulun yapmış olduğu müzik özel yetenek sınavında başarılı olmuş kız ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Çalışma gruplarındaki öğrenciler, iki grup oluşturacak şekilde ve öntest yapılmadan önce yansız atama yöntemiyle seçilmiştir. Tokat Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Müzik Bölümüne yetenek sınavı ile giren ve yeni başlayan 1. sınıf öğrencileri örneklemini teşkil etmektedirler.

Deney grubu öğrenci sayıları talosu:

Deney Grubu Öğrencileri	
Cinsiyet	Sayı
Kız	3
Erkek	9
Toplam	12

Tablo 5.1: Deney Grubu Öğrencileri Sayısal verileri.

Tablo 5.1 'de görüldüğü gibi deney grubundaki kız öğrenci sayısı üç (3), erkek öğrenci sayısı dokuz (9) dur. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre daha azdır.

Kontrol grubu öğrenci sayıları tablosu ise şu şekildedir.

Kontrol Grubu Öğrencileri	
Cinsiyet	Sayı
Kız	5
Erkek	7
Toplam	12

Tablo 5.2: Kontrol Grubu Öğrencileri Sayısal Verileri.

Tablo 5.2'de görüldüğü gibi kontrol grubundaki kız öğrenci sayısı beş (5), erkek öğrenci sayısı yedi (7) dir. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre azdır.

Öğrenci Çalışma Grupları Öğrenci Sayıları			
Gruplar	Kız	Erkek	Toplamı
Deney Grubu	3	9	12
Kontrol Grubu	5	7	12
Genel Toplam			24

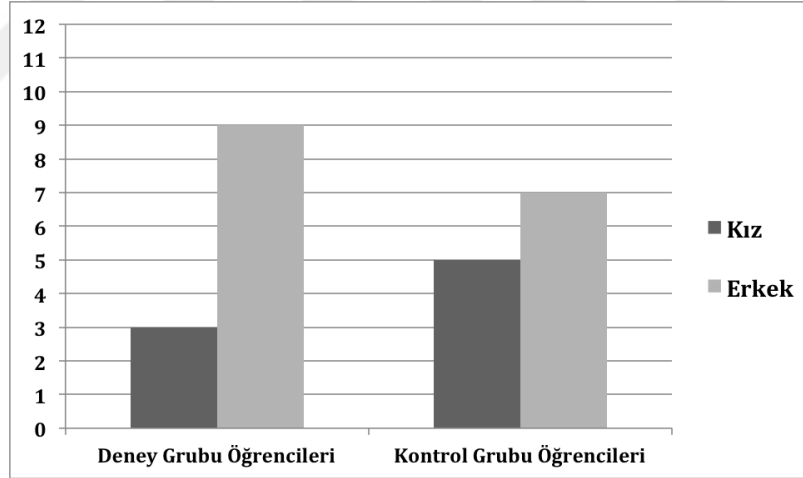
Tablo 5.3: Tüm Çalışma Grubu Öğrencilerinin Sayısal Verileri.

Tablo 5.3’de görüldüğü gibi deney ve kontrol gruplarının sayısı eşit olacak şekilde (12+12=24 öğrenciden) oluşturulmuştur.

Çalışma grubundaki tüm öğrencilerin cinsiyetlerine göre sayısı ise (Tablo 5.4’ de), şu şekildedir:

Tüm Çalışma Grubu Öğrencileri	
Cinsiyet	Sayı
Kız	8
Erkek	16
Toplam	24

Tablo 5.4: Çalışma Grubundaki Tüm Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sayı Verileri.

Şekil 5.28: Öğrenci Sayıları Grafiği

Tablo 5.4 ve Şekil 5.19’da görüldüğü gibi, deney grubunda kız öğrenciler kontrol grubuna göre iki (2) kişi azdır. Genel toplama bakıldığında ise, erkek öğrencilerin sayıları onaltı (16), kız öğrencilerin sayısı ise sekiz (8) dir. Buna göre erkek öğrenciler kız öğrencilerden iki (2) kat fazladır.

5.2.3 Çalışma Grubu Öğrencilerinin Çalışmaya Hazırlanması

Öğrencilerle ilk tanışmada; yapılacak çalışmanın önemi, amacı, hedefi, zamanı vb. detaylı şekilde anlatılmış, onların müzikal gelişimi için bu çalışmanın yapıldığı anlatılmıştır. Karşılıklı soru-cevap şeklinde bilgilendirme yapılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilere, müzik eğitiminde özellikle müziksel işitme eğitimi için önemli olan solfej ve dikte ile ilgili bir çalışma olduğu anlatılmıştır. Araştırma sonucunun geçerliliği ve doğruluğu için yapılan çalışmaların düzenli bir şekilde olacağı, devam ve devamsızlığın son derece önemli olduğu vurgulanmıştır.

Deney ve kontrol grubunun olacağı, bazı bilgilerin bir gruba öğretileceği, çeşitli çalışmaların yapılacağından, uygulanacak çeşitli değerlendirme veya testlerin olduğundan bahsedilmiştir. Bu yapılacak olan uygulamalarda, verilecek olan her türlü cevabın doğru, kendisine ait ve başkasına bakmadan vermeleri gerektiği (özellikle genel sonucu etkileyebileceği) hatırlatılmıştır.

Öğrencilerine çalışmaya katıldıkları için araştırmanın sonuçları ne olursa olsun bireysel gelişimlerine ve müzik eğitimine katkı sağlayacağı vurgulanarak gerekli ilgi ve motivasyonun oluşması sağlanmıştır.

5.3 ÖNTEST VE SONUÇLARI

Çalışma grupları (tüm öğrenciler) ile yapılan görüşme ve bilgilendirmelerden sonra, çalışma için bilgi edinme amacıyla önceden hazırlanan özgün bir öntest uygulaması yapılmış ve gerekli veriler toplanmıştır.

5.3.1 Hazır Bulunuşluk Ve Düzey Belirlemek İçin Yapılan Öntest İle ilgili Tablo ve Veriler

Bu çalışmada; öğrenci deney gruplarına ait temel bilgileri, düzeyleri, müziksel çevre ve hazır bulunuşlukları vb. belirlemek için yapılan öntest uygulamasının tüm sonuçları verilecektir.

Her soru tipi ve soru maddesine ait cevaplar çeteleler tutularak sayılacak, veriler tablolar halinde gösterilip yorumlanacaktır.

Öntest üç grup soru tipi ile yirmidört (24) ve bir (1) adet müziksel dikte sorusu olmak üzere toplam yirmibeş (25) adet maddeden oluşur. (Öntest'in tüm soruları ve dikte ekte verilmiştir.) Soru tipleri şunlardır:

- A-Okuduğu okula (AGSL) başlamadan önceki bilgiler ile ilgili sorular,
- B-Ders çalışma, başarı veya performansı ile ilgili sorular,
- C-Bazı temel müzik bilgileri ile ilgili sorular ve bir (1) adet do majör, 2/4'lük, Sekiz (8) ölçüden oluşan dikte.

Öntest'in son sorusu (25. soru) ise do majör tonunda 2/4 lük ölçü rakamında ve Sekiz (8) ölçüden oluşan bir müziksel diktedir. Sonuçları araştırma için çok önemlidir. (Tüm soruların toplu halde görüldüğü öntest örnek sayfası eklerde verilmiştir.)

A-Okuduğunuz okula başlamadan önce;

1-

Ailenizde veya yakın çevrenizde müzik ile ilgilenen var mı? Belirtiniz.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplamı
a) Annem	/	-	//	2
b) Babam	//	///	////-/	5
c) Ablam-Abim	////-/	////	////-////-//	10
d) Yakın Akraba	/	/	//	2
e) Yok	///	/	///	4

Tablo 5.5: 1. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.5’de 1. öntest sorusuna verilen cevaplarda toplam dört (4) öğrencinin yakın çevresinde müzik ile ilgilenen kimse yoktur. Diğer yirmi (20) öğrencinin ise yakın çevresinde müzik ile ilgilenen kimse vardır. Deney grubunun “müziksel etki çevresi yeterlidir”, denilebilir.

2-

...a)Giriş sınavı için müzik eğitimi aldım.

...b)Giriş sınavı için müzik eğitimi almadım.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Aldım	////-////-//	////-////-//	////-////-////-////-////	20
b) Almadım	//	//	///	4

Tablo 5.6: 2. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.6’da 2. öntest sorusuna verilen cevaplarda; yirmi (20) öğrenci giriş özel yetenek sınavı için eğitim almış, dört (4) öğrenci ise eğitim almadığını belirtmiştir. Hazır bulunuşluk açısından “öğrencilerin belli bir düzeyde müziksel alt yapısı vardır” denilebilir.

3-

...a) Nota-ritim-ses vb. ile ilgili bilgim vardı.

...b) Nota-ritim-ses vb. ile ilgili bilgim yoktu.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	etele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Nota bilgim vardı.	////-////-/	////-////-///	////-////-////-////-////	20
b) Nota bilgim yoktu.	///	/	///	4

Tablo 5.7: 3. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.7’de 3. öntest sorusuna verilen cevaplarda; yirmi (20) öğrenci, nota-ritim-ses vb. bildiğini, dört (4) öğrenci ise bilmediğini belirtmiştir. Öğrenciler çoğunlukla nota-ritim-ses vb. konularında “bilgilidir” denilebilir.

4-Okula girmeden önce enstrüman

...a) Biliyordum. Belirtiniz.....

...b) Bilmiyordum.

Çalgılar	Deney Grubu	Kontrol Grubu	etele Toplamı	Sayısal Toplam
Biliyordum	////-////-////	////-////	////-////-////-////-////	20
Bağlama	////-/	////-/	////-////-///	10
Ud	/	/	//	2
Keman	//	(Yok)	//	2
Flüt	(Yok)	/	/	1
Gitar	//	(Yok)	////-/	2
Piyano	//	(Yok)	//	2
Org	(Yok)	/	/	1
Bilmiyordum	(Yok)	///	///	4

Tablo 5.8: 4. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.8’de 4. öntest sorusuna verilen cevaplarda; yirmi (20) öğrenci enstrüman (algı) alabiliğini, dört (4) öğrenci ise bir enstrüman alamadığını belirtmiştir. En fazla bilinen enstrüman, bağlamadır. (10 kişi) Diğer algıları çalabilme oranı ise düşük ve birbirine yakındır. Öğrenciler “çoğunlukla çalgı almayı biliyorlar”, denilebilir.

5-Okul Tercihim ile ilgili;

- ...a)Çok istiyordum. (olumlu)
...b) Çevredekiler ses, çalgı vb. konularda yetenekli olduğumu düşünüyorlardı. (olumlu)
...c) Kendi isteğimle geldim, müziğe karşı yetenekli olduğumun farkındaydım. (olumlu)
...d) Ailemin isteği veya zorlaması ile geldim. (olumsuz)
...e) Hiç istemiyordum. (olumsuz)

Cevaplar	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Olumlu	////-////-//	////-///	////-////-////-////-//	17
b) Olumlu	//	///	////-//	5
c) Olumlu	////-////-//	////-////	////-////-////-////-//	17
d) Olumsuz	(Yok)	(Yok)		
e) Olumsuz	(Yok)	(Yok)		

Tablo 5.9: 5. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.9’da 5. öntest sorusuna verilen cevaplarda; tüm öğrenciler “okulu istekli olarak tercih etmişlerdir”, denilebilir.

B-Okuldaki ders çalışma, başarı veya performansınız ile ilgili;

6-Çalgı derslerinde;

- ...a) Çok çalışıyorum ama olmuyor. (olumsuz)
...b) Biraz zorlanıyorum ama, yapabiliyorum. (yarı olumlu/yarı olumsuz)
...c) Hiç çalışmıyorum ama, yapabiliyorum. (yarı olumlu/yarı olumsuz)
...d) Çok çalışıyorum, yapabiliyorum ve öğretmenim çalışmalarımı her zaman beğeniyor.(olumlu)

Cevaplar	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Olumsuz	///	/	///	4
b) Yarı Olumsuz/Yarı Olumlu	////-///	////-////-///	////-////-////-////-//	18
c) Yarı Olumlu/Yarı Olumsuz	/	/	//	2
d) Olumlu	////-//	(Yok)	////-//	5

Tablo 5.10: 6. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.10’ da 6. öntest sorusuna verilen cevaplarda; çalgı derslerinde genel başarısının düşük olduğu, derslerde zorlandıkları, ancak fazla çalışmadıkları, “çalışırlarsa yapabilir” şeklinde yorumlanabilir.

7-Müziksel İşitme-Okuma-Yazma Dersinde;

- ...a) Zorlanıyorum. (olumsuz)
 ...b) Solfej okuyorum ama zorlanıyorum. (yarı olumsuz)
 ...c) Notaların seslerini hiç bulamıyorum. (olumsuz)
 ...d) Ritimleri yapamıyorum zorlanıyorum. (olumsuz)
 ...e) Konular kolay zorlanmıyorum. (olumlu)
 f) Diğer(olumlu-olumsuz).....

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Olumsuz	////-/	////-//	////-////-///	11
b) Yarı Olumsuz	////-///	////-//	////-////-////-/	13
c) Olumsuz	/	/	//	2
d) Olumsuz	(Yok)	/	/	1
e) Olumlu	//	/	///	3
f) (Olumlu) Diğer	/	(yok)	/	1
f) (Olumsuz) Diğer	/	(yok)	/	1

Tablo 5.11: 7. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.11’ de 7. öntest sorusuna verilen cevaplarda; başlangıçta yeni almaya başladığı müziksel işitme, okuma ve yazma dersinde genel başarısının düşük olduğu, sesleri bulmada, ritimleri yapmada, solfej yapmada ve diğer konularda zorlanmaktadırlar, denilebilir.

8-Solfej Çalışmalarında;

- ...a) Ton dışına çıktığının veya solfeji doğru yapmadığının farkındayım.
 ...b) Nota isimlerini ve değerlerini karıştırıyorum. (olumsuz)
 ...c) Piyano eşliği olsa bile, öğretmenim hatalarımı söylüyor. (olumsuz)
 ...d) Ritimleri yapamıyorum, zorlanıyorum. (olumsuz)
 ...e) Öğretmenim hiç hata yapmadığımı söylüyor ve beni devamlı örnek gösteriyor. (olumlu)
 f) Diğer(olumlu-olumsuz).....

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Olumsuz	////	////	////-////	8
b) Olumsuz	//	///	////-/	5
c) Olumsuz	/	////-/	////-//	6
d) Olumsuz	////-////-///	////-///	////-////-////-////-//	18
e) Olumlu	/	(Yok)	/	1
f) Olumlu Diğer	(Yok)	(Yok)		
f) Olumsuz Diğer	(Yok)	(Yok)		

Tablo 5.12: 8. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.12’de 8. öntest sorusuna verilen cevaplarda; Solfej çalışmalarında ton dışına çıktığını söyleyen sekiz (8), nota isimlerini ve değerlerini karıştıran beş (5), Piyano eşliği olsada hata yaptığını söyleyen altı (6) ve ritimleri yapmakta zorlandığını söyleyen öğrencilerin sayısı onsekiz (18) kişidir. Sadece bir öğrenci hata yapmadığını ve öğretmeni tarafından ödüllendirildiğini söylüyor. “Öğrencilerin solfej konusunda ciddi sorunları var” denilebilir.

9-Müzik dersleri dışındaki diğer derslerde (Türkçe, Tarih, Fen, Matematik, İngilizce vb.);

- ...a) Ders, ödev, tekrar vb. yaparım yani çalışırım. (olumlu)
...b) Ders, ödev, tekrar vb. yapmam yani çalışmam. (olumsuz)
...c) Tüm derslerde başarılıyım. (olumlu)
...d) Bazı derslerde başarılıyım. (yarı olumlu)
...e) Tüm derslerde zorlanıyorum, zayıfım çok. (olumsuz)

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Olumlu	////-//	///	////-////-//	9
b) Olumsuz	/	/	//	2
c) Olumlu	/	/	//	2
d) Yarı Olumlu	////-//	////-////-//	////-////-////-///	15
e) Olumsuz	(Yok)	(Yok)	-	-

Tablo 5.13: 9. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.13’de 9. öntest sorusuna verilen cevaplarda; müzik dersi dışındaki derslerde dokuz (9) öğrenci, ödev yaptıklarını, iki (2) öğrenci ödev ve çalışma yapmadıklarını, iki (2) öğrenci çalıştıklarını, onbeş (15) öğrenci ise bazı derslerde başarılı olduklarını ifade etmişlerdir.

C-Bazı temel müzik bilgileri ile ilgili sorular;

- 10-a) Sol anahtarına göre alttan 3. aralıktaki nota hangisidir?
b) Sol anahtarına göre üstten 4. çizgideki nota hangisidir?

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Doğru Yapanlar (Do)	////-////-////	////-////-////	////-////-////-////-////-////	24
a) Yanlış Yapanlar	(Yok)	(Yok)	-	(Yok)
b) Doğru Yapanlar (Sol)	////-///	////-//	////-////-////	12
b) Yanlış Yapanlar	////-//	////-///	////-////-////	12

Tablo 5.14: 10. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.14’de 10. öntest sorusuna verilen cevaplarda; zihinsel işlem yapmasını gerektirecek şekilde sorulan ince do notasını tüm öğrenciler bilmiştir. Sol notasını ise 12 öğrenci bilmiş, 12 öğrenci ise bilememiştir. “Grupların seviyesi birbirine çok yakındır”, denilebilir.

11-a) Notanın sağında bulunan (uzatma noktası) notanın değerini ne kadar uzatır?

.....

b) 8'lik (yarım vuruş) nota değerini çiziniz

c) Noktalı dörtlük notayı çiziniz.

d) 2'lik notayı çiziniz

e) 3 vuruş nota değerini çiziniz

f) 4 vuruş nota değerini çiziniz

Cevaplar	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Doğru	////-////-///	////-////-///	////-////-////-////-////-//	22
a) Yanlış	/	/	//	2
b) Doğru	////-////-///	////-////-//	////-////-////-////-////-//	21
b) Yanlış	/	//	///	3
c) Doğru	////-////-///	////-///	////-////-////-////-//	18
c) Yanlış	/	////-//	////-//	6
d) Doğru	////-////-///	////-////-////	////-////-////-////-////-////	23
d) Yanlış	/	(Yok)	/	1
e) Doğru	////-////-////	////-////-//	////-////-////-////-////-//	22
e) Yanlış	(Yok)	//	//	2
f) Doğru	////-////-//	////-///	////-////-////-////-//	17
f) Yanlış	//	////-//	////-///	7

Tablo 5.15: 11. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.15' de 11. öntest sorusuna verilen cevaplarda; genellikle nota değerleri doğru bilinmiştir. Öğrenciler başlangıç düzeyinde oldukları için görmediği bazı nota değerleri olabilir. Nota değerleri ile ilgili doğru cevaplar, yanlışlara göre daha fazladır.

12-

a) 3/4'lük ölçüde kaç adet 8'lik nota vardır.....

b) 4/4'lük ölçüde kaç adet 2'lik nota vardır.....

Cevap	deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Doğru Cevap	////-//	/	////-///	7
a) Yanlış Cevap	////-////-////	////-////-///	////-///	17
b) Doğru Cevap	////-////-////	////-////	////-////-//	20
b) Yanlış Cevap	(Yok)	///	///	4

Tablo 5.16: 12. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.16' da 12. öntest sorusuna verilen cevaplarda; 3/4' lük ölçü rakamında ölçü değeri oluşturma-doldurma, yedi (7) öğrenci tarafından doğru, onyedici (17) öğrenci tarafından yanlış cevap verilmiştir. Yanlış cevaplar daha fazladır. 4/4'lük ölçü rakamında ölçü değeri oluşturma-doldurma ise, yirmi (20) öğrenci doğru, dört (4) öğrencide yanlış cevap vermiştir. Doğru cevaplar daha fazladır.

13-Tonalite, Majör, minör ve makamsal kavramlar nedir?

...Biliyorum.

...Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	////-////-///	//	////-////-////	13
b) Bilmiyorum	/	////-////-//	////-////-///	11

Tablo 5.17: 13. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.17' de 13. öntest sorusuna verilen cevaplarda; onüç (13) öğrenci Tonalite, Majör, minör, makamsal kavramları vb. bildiğini, onbir (11) öğrenci ise bilmediğini belirtmiştir. Bilenler bilmeyenlerden iki (2) kişi fazladır. Ancak, "bilme-bilmeme oranı arasında büyük bir fark yok ve birbirine yakındır", denilebilir.

14-Müziksel aralıkları (yatay-dikey) teorik olarak;
 ...Biliyorum.
 ...Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	////-////-////	////-////-/	////-////-////-////-////-/	21
b) Bilmiyorum	(Yok)	///	///	3

Tablo 5.18: 14. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.18’ de 14. öntest sorusuna verilen cevaplarda; yirmibir (21) öğrenci aralıkları bildiğini, sadece üç (3) öğrenci bilmediğini belirtmiştir. Aralıkları teorik bilenler-haberdar olanlar çoğunluktadır. “Bu konu teorik olarak bilinmektedir”, denilebilir.

15-Aralıkları seslendirmeyi (na-na şeklinde);
 ...Biliyorum.
 ...Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	////-////-////	////-////-///	////-////-////-////-////-///	23
b) Bilmiyorum	////-////-/	/	////-////-//	10

Tablo 5.19: 15. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.19’ da 15. öntest sorusuna verilen cevaplarda; yirmiüç (23) öğrenci çalınan-sorulan aralıkları na-na şeklinde seslendirmeyi bildiğini, sadece bir (1) öğrenci bildiğini belirtmiştir. Bilenler çoğunluktadır. “Bu konu iyi bilinmektedir”, denilebilir. Ancak, öğrencilerin aralıkları ve sesleri ne derece doğru verdikleri konusunda kesinlik yoktur.

16-Piyano ile çalınan-sorulan göreceli sesleri (notaları);
 ...Biliyorum.
 ...Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	//	//	////	4
b) Bilmiyorum	////-////-//	////-////-//	////-////-////-////-////	20

Tablo 5.20: 16. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.20’ de 16. öntest sorusuna verilen cevaplarda; yirmi (20) öğrenci piyano ile çalınan-sorulan göreceli sesleri bilemediğini, diğer dört (4) öğrenci ise bildiğini belirtmiştir. Bilenler dört (4) kişi olduğu için azınlıktadır. “Bu konu bilinmemektedir”, denilebilir.

17-Absolute veya mutlak işitme nedir?
 ...Biliyorum.
 ...Bilmiyorum.
 ...Absoluteyim.
 ...Absolute değilim.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	/	(yok)	/	1
b) Bilmiyorum	////-////-///	////-////-////	////-////-////-////-////-///	23
c) Absolute değilim.				
d) Absolute’yim.				

Tablo 5.21: 17. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.21’ de 17. öntest sorusuna verilen cevaplarda; yirmüç (23) öğrenci mutlak işitme (absolüte) konusunda bilgisinin olmadığını, sadece bir (1) öğrenci bildiğini belirtmiştir. Bilmeyenler çoğunluktadır. “Bu konu hiç bilinmemektedir”, denilebilir. Ayrıca, çalışma grubundaki öğrencilerden hiçbiri mutlak işitme yeteneğine sahip değildir.

18-Piyano ile çalınan-sorulan ezgileri notaları ve tartımları ile
 ...Biliyorum.
 ...Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	//	//	////	4
b) Bilmiyorum	////-////-//	////-////-//	////-////-////-////-////	20

Tablo 5.22: 18. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.22’ de 18. öntest sorusuna verilen cevaplarda; dört (4) öğrenci piyano ile çalınan-sorulan ezgileri bildiğini, diğer yirmi (20) öğrenci ise bilmediğini belirtmiştir. Bilenler dört (4) kişi olduğu için azınlıktadır. “Bu konu bilinmemektedir”, denilebilir.

19-Müzikte inici-çıkıcı **dizi** kavramı nedir?
 ...Biliyorum.
 ...Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	////-////	////-///	////-////-////-///	15
b) Bilmiyorum	////	////-/	////-////-/	9

Tablo 5.23: 19. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.23’ de 19. öntest sorusuna verilen cevaplarda; onbeş (15) öğrenci müzikte inici-çıkıcı **dizi** kavramını ile ilgili bilgisinin olduğunu, diğer dokuz (9) öğrenci ise bilmediğini belirtmiştir. Bilenler altı (6) kişi fazla olduğu için çoğunluktadır. “Bu konu az bilinmektedir”, denilebilir.

20-Müzikte inici-çıkıcı kavramı nedir?

...Biliyorum.

...Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	////-//	////-////	////-////-////-//	14
b) Bilmiyorum	///-//	///	////-////-//	10

Tablo 5.24: 20. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.24’ de 20. öntest sorusuna verilen cevaplarda; ondört (14) öğrenci müzikte inici-çıkıcı kavramını ile ilgili bilgisinin olduğunu, diğer on (10) öğrenci ise bilmediğini belirtmiştir. Bilenler dört (4) kişi fazla olduğu için çoğunluktadır. Ancak, “Bilme-bilmeme oranı birbirine yakındır”, denilebilir.

21-Müzikte **derece** kavramı nedir?

...Biliyorum.

...Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	(Yok)	/	/	1
b) Bilmiyorum	////-////-////	////-////-///	////-////-////-////-////-///	23

Tablo 5.25: 21. Öntest Sorusu Cevapları

Tablo 5.25’ de 21. öntest sorusuna verilen cevaplarda; yirmibir (23) öğrenci müzikte derece kavramını ile ilgili bilgisinin olmadığını, kalan bir (1) öğrenci ise bildiğini belirtmiştir. Bilmeyenler çoğunluktadır. Böyle bir bilgi bir kişi hariç neredeyse “hiç bilinmemektedir”, denilebilir.

22-Arpej nedir?

...a) Biliyorum.

...b) Bilmiyorum.

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	etele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum	////-///	///	////-////-//	10
b) Bilmiyorum	////-/	////-////-/	////-////-/	14

Tablo 5.26: 22. Öntest Sorusu Cevapları

Şekil 5.26’ da 22. öntest sorusuna verilen cevaplarda; on (10) öğrenci arpej ile ilgili bilgisinin olduğunu, kalan ondört (14) öğrenci ise bilmediğini belirtmiştir. Bilmeyenler çoğunluktadır. Ancak, “bilme-bilmeme oranı birbirine yakındır”, denilebilir.

23-Müziksel **dikte** nedir?

...a)Biliyorum, fakat hiç yazmadım. (olumsuz)

...b) Bilmiyorum. (olumsuz) hiç yazmadım.

...c) Biliyorum, derste yapıyoruz. (olumlu)

Seçenekler	Deney Grubu	Kontrol Grubu	etele Toplamı	Sayısal Toplam
a) Biliyorum yazmadım (olumsuz)	////-/	////-/	////-////-//	10
b) Bilmiyorum (olumsuz)	////-//	///	////-////-/	9
c) Biliyorum yazdım. (olumlu)	/	///	////-/	5

Tablo 5.27: 23. Öntest Sorusu Cevapları

Şekil 5.27’ de 23. öntest sorusuna verilen cevaplarda; a),b) seçenekleri olumsuz, c) seçeneği olumludur. Toplam ondokuz (19) öğrenci olumsuz (bilmiyorum) cevap vermiş, geri kalan beş (5) kişi ise olumlu (biliyorum) cevap vermiştir. Önceden yazdım, biliyorum cevabını veren öğrenciler; A deney grubundan 1 (bir), B kontrol grubundan ise dört (4) kişidir. “Dikte konusu bilinmemektedir”, denilebilir.

24-Müzik öğrenirken kullandığınız herhangi bir yöntem veya teknik (Dalcroze, Kodaly, Fonomimi, Suziki, Fixed Do, Renkler İle Müzik Eğitimi vb.) var mı? Varsa belirtiniz.

Cevaplar	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
Var	///	/	///	4
Yok	///-///-/	///-///-///	///-///-///-///-///	20

Tablo 5.28: 24. Öntest Sorusu Cevapları

Şekil 5.28’ de 24. öntest sorusuna verilen cevaplarda; toplam 20 öğrenci herhangi bir müzik öğretim yöntemi hakkında bilgisi yoktur. Ancak, üç (3) öğrenci, “Suzuki Metodu” ile çello öğrendiğini ve bir (1) öğrenci ise, “Renklerle Müzik Öğretim Metodu” cevabı vermiştir. “Bu konu genel olarak bilinmemektedir”, denilebilir.

25-Piyano ile çalınacak olan Do majör tonunda, 2/4’lük ölçü rakamında ve 8 ölçü uzunluğunda olan bir ezgiyi porte (dizek) içine yazınız!

25. Öntest dikte sorusu verilerini analiz etmek için öğrencilerin yazdığı diktelere ait bilgileri gösteren tablolar yer almaktadır.

Tüm öğrencilerin, öntest diktesindeki *yapabildiği ölçüye göre* başarıları bilgilerini gösteren çetele tablosu, şu şekildedir:

Cevaplar	Deney Grubu	Kontrol Grubu	Çetele Toplamı	Sayısal Toplam
0 Ölçü	///	/	///-/	5
1 Ölçü	/	//	///	3
2 Ölçü	(-yok-)	///-//	///-//	6
3 Ölçü	///-/	/	///-//	6
4 Ölçü	(-yok-)	//	//	2
5 Ölçü	(-yok-)	(-yok-)	(-yok-)	-
6 Ölçü	(-yok-)	(-yok-)	(-yok-)	-
7 Ölçü	/	(-yok-)	/	1
8 Ölçü	/	(-yok-)	/	1
Toplam Öğrenci	12	12	=	24

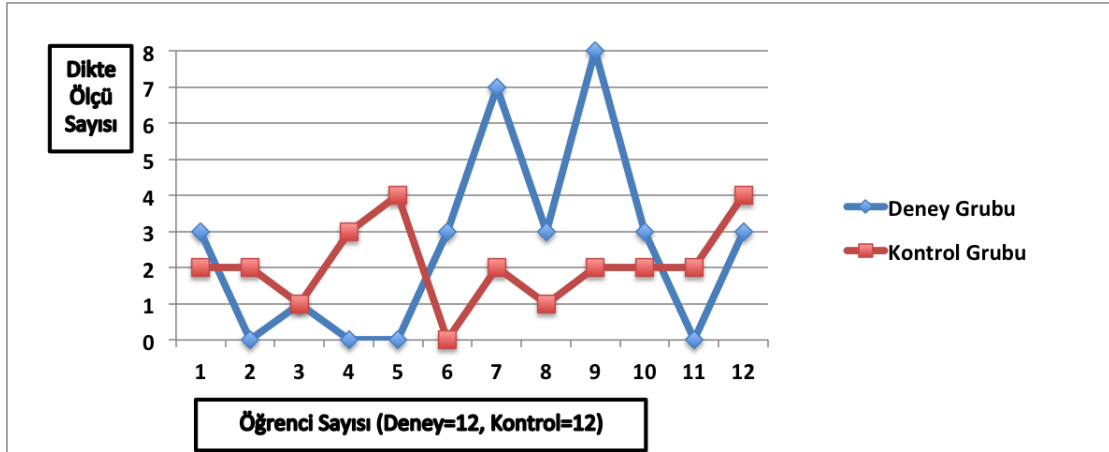
Tablo 5.29: Öntest Genel Doğru Ölçü Yapabilme Çetele Tablosu

Tüm öğrencilerin, öntest diktesindeki *yapabildiği ölçüye göre* başarı bilgilerini gösteren sayısal tablo ise, şu şekildedir. (Tablo 5.30):

Bireysel Dikte/Solfej Değerlendirme			
Deney Grubu		Kontrol Gurubu	
Öğr. No:	Doğru Ölçü Sayısı	Öğr. No:	Doğru Ölçü Sayısı
10	3	7	2
11	0	13	2
15	1	33	1
20	0	120	3
116	0	121	4
130	3	124	0
134	7	142	2
135	3	154	1
138	8	158	2
139	3	160	2
152	0	168	2
164	3	223	4
TOPLAM	31 Ölçü	TOPLAM	25 Ölçü

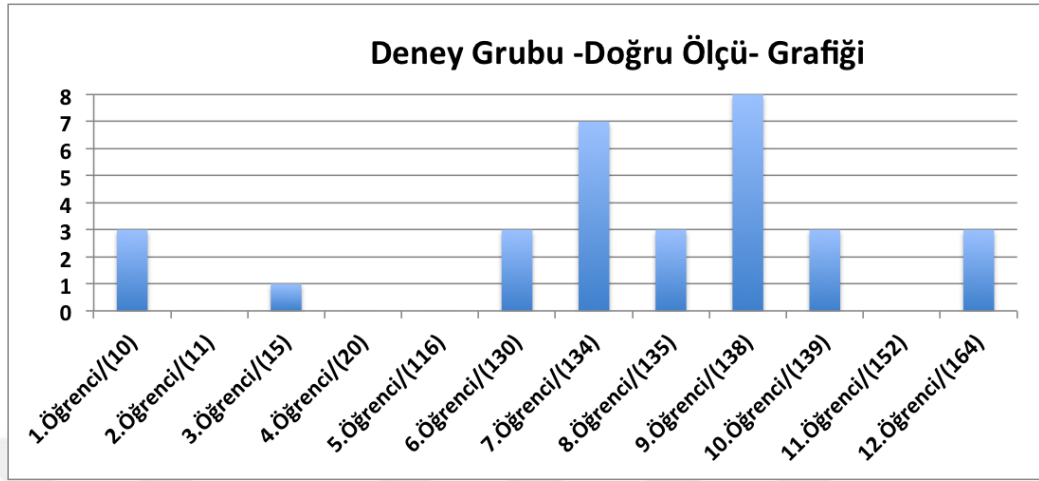
Tablo 5.30: Bireysel Dikte/Solfej Değerlendirme Sayısal Verileri Tablosu

Çalışma grubundaki tüm öğrencilerin öntest uygulamasında yazdığı diktelerdeki genel doğru ölçü yapabilme bilgileri grafiği, şu şekilde oluşturulmuştur. (Şekil 5.29):

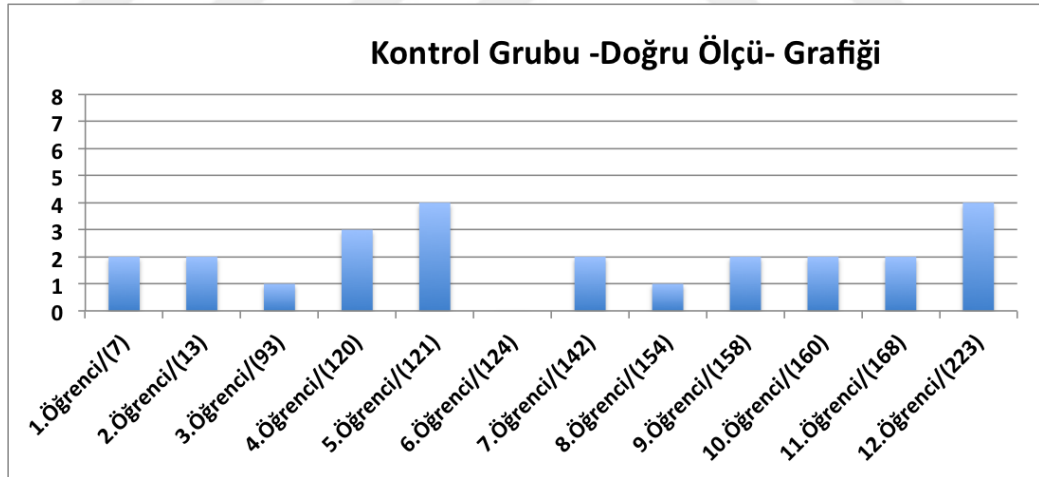
Şekil 5.29: Öğrencilerin Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Genel Doğru Ölçü Yapabilme Grafiği

Deney ve kontrol grubunun öntest dikte uygulaması bilgileri ayrı grafikler ile gösterilmiştir. Deney grubu yazdığı diktelerdeki genel doğru ölçü yapabilme grafiği, şu şekilde oluşturulmuştur:

Şekil 5.30: Deney Grubu Öğrencilerinin Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Bireysel -Doğru Ölçü- Grafiği

Kontrol grubu yazdığı diktelerdeki genel doğru ölçü yapabilme grafiği, şu şekilde oluşturulmuştur:

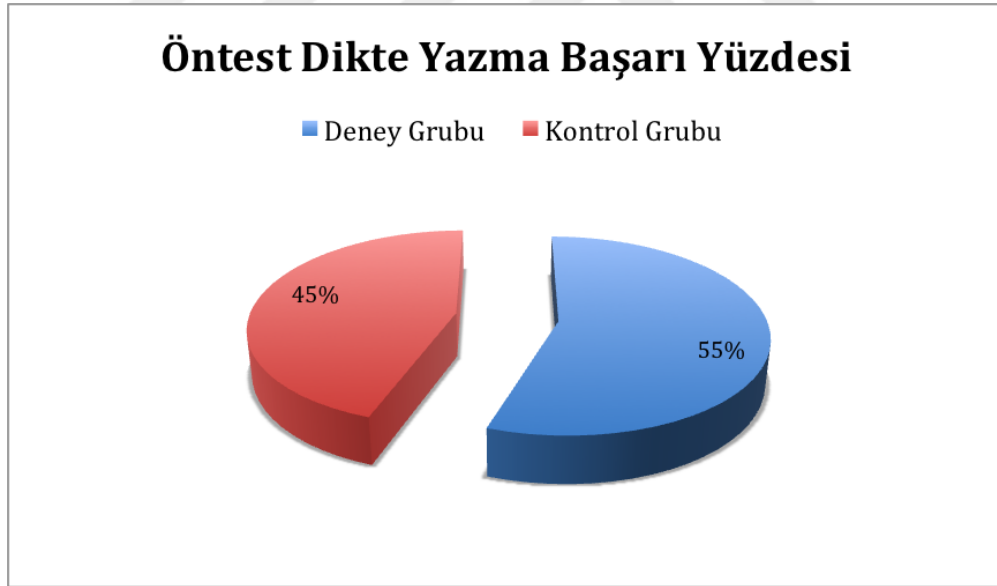

Şekil 5.31: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Bireysel -Doğru Ölçü- Grafiği

Tablo 5.29 ile 5.30’ de verilen bilgilere ve bu bilgilere göre oluşturulan Şekil 5.29, 5.30, 5.31’ deki grafiklere göre;

- Her iki gruptan (4+1) toplam beş (5) öğrenci dikte yapamamıştır.,
- Bir (1) öğrenci ise sekiz ölçü (8 ölçü-tam doğru) dikte yapabilmiştir.
- Üç (3) öğrenci bir (1) ölçü, iki (2) öğrenci iki (2) ölçü, bir (1) öğrencide yedi (7) doğru dikte ölçüsü yapabilmiştir.
- Çoğunluk olarak iki (2) ve üç (3) ölçü dikte yapabilmiştir. İki grupta da beş (5) ve altı (6) adet ölçü dikte yazan öğrenci yoktur.
- Deney grubunda dikte yazamayan öğrenciler dört (4) kişidir. Kontrol grubunda dikte yazamayan bir (1) öğrenci vardır. Deney grubunda dikte yazamayan öğrenciler daha fazladır.

Genel olarak; çalışma grubundaki öğrencilerin “müziksel dikte yapabilme başarıları düşüktür ve başlangıç seviyesindedir” denilebilir.

Şekil 5.32: Grupların Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Doğru Ölçü Yüzde Grafiği

Deney grubunda dikte yazamayan öğrencilerin olmasına rağmen (4 öğr.), Toplam puanlara göre oluşturulan Şekil 5.23’ de verilen grafikte (yüzdelik dilimde) başarılıdır. Grupların başarı oranı birbirine yakındır.

5.3.2 Çalışma Grubu Öğrencilerinin Hazır Bulunuşlukları İle İlgili Elde Edilen Genel Bilgiler

Eğitim süreci başlamadan önce sınıf ortamında deney gruplarının seviyesini belirlemek için yapılan öntest sonuçlarına göre;

- Temel müzik bilgileri ve işitme alanında bazı yetersizlikler ile karşılaşmıştır. Öğrenciler başlangıç düzeyindedir. Özellikle doğru solfej okuma ve dikte yazma ile ilgili birikimleri yoktur.
- Verilen cevaplara göre dört (4) öğrencinin çalgı çalma bilgisi yoktur. Diğer kalan öğrencilerin ise başlangıç düzeylerde çalgı çalma bilgisi vardır.
- İlköğretimde aldıkları müzik eğitim, okula girişte kısa süreli işitme hazırlık kursları vb. dışında müzik eğitimi almamışlardır. Okulda branşı çello olan ve suzuki yöntemi ile çalışan iki öğrenci dışında bir müzik öğretim tekniği ile henüz karşılaşmamışlardır.
- İki öğrenci sınıf tekrarıdır. Sınıf tekrarı olan iki (2) öğrencinin sınıf-okul alt yapısı vardır.
- Dikte ve solfej alanlarında bilgisi olan öğrenciler olmak üzere, genel olarak öğrenciler başlangıç düzeylerindedir.

Bu örneklem ile yapılan çalışmalar ışığında ezgi kalıpları modeli, evrendeki diğer başlangıç müzik eğitimi alan öğrencilerinin sorunlarını çözmeye yönelik bir çalışma olabilir.

Başlangıç düzeyindeki öğrencilerinin öntest cevaplarının değerlendirmesi ve yorumlanması şu şekildedir.

- Verilen cevaplara göre, çalışmaya katılan tüm öğrencilerin genel müzik bilgisi düşük seviyededir.
- Nota okuma (solfej) ve ezgi yazma (dikte) hakkında sınıf tekrarı iki (2) öğrenci dışındaki öğrencilerin bilgileri yoktur.
- Grup üyelerinin geçmişten gelen hazır bulunuşlukları, bazı bireysel müzik ilgileri vb. farklılıklar dışında cinsiyetlerine göre de birbirine denk olarak düşünülebilir.
- Grup üyelerinin öntest sayısal değerleri birbirine yakındır.

5.3.3 Deney Grubu İle Yapılan (Ezgi Kalıpları Modeli İle İlgili) Çalışmalar Ve Sonuçları

Özel olarak hazırlanan ezgi kalıpları deney grubu öğrencilerine derslerdeki çalışmalarda düzenli tekrarlar ile öğretilerek görsel ve işitsel öğrenme sağlanmıştır. Bu öğretim aşamalarında ve öğrenme sonunda, deney grubu öğrencilerinin başarı düzeyi gelişimini anlamak için dikte uygulamaları yapılmıştır. Dikteler ezgi kalıpları ile hazırlanmıştır. Dikte yazabilme başarısının yanında, ezgi kalıplarını öğrenme başarıları ölçülmüştür.

Çalışmalarda ezgi kalıplarını solfej yapılarak ve Piyano ile seslendirilerek, tahtaya yazılarak tanıtılmıştır. Ezgi kalıbı bireysel ve toplu olarak öğrenciler tarafından seslendirilir. Hata yapıldığında hemen düzeltilir. Piyano ile sorulan ezgi kalıbının, bireysel ve toplu olarak öğrenciler tarafından bilinmesi, seslendirilmesi ve yazılması istenilir. Bu yöntem her ezgi kalıbı için uygulanmıştır. Dersin sonunda öğrencilere önceden hazırlanmış dikte kağıtları dağıtılmış, içerisinde öğrendiği ezgi kalıplarını barındıran dikte/ler sorularak konunun pekiştirmesi sağlanmıştır.

5.3.4 Deney Grubu Öğrencilerinin Deney Çalışmalarında Sorulan Diktelerdeki Başarıları

Öğrencilere derslerin sonunda dikte kağıdı dağıtılarak Piyano ile sorulan dikteleri yazması istenmiştir. Yazma işlemi sonunda kağıtlar toplanarak ders bitirilmektedir. Bir diğer ders, yine aynı kağıtlar dağıtılarak dikte için ayrılmış boş olan yerlere yazması istenir. Öğrenciler bir önceki yapmış olduğu dikteki varsa hatalarını görebilmektedir. Çalışmaların sonuna kadar bu şekilde devam etmiştir. Dikteler ezgi kalıpları ile oluşturulmuştur. Öğrencilere sorulan tüm dikteler titiz bir şekilde incelenerek, her diktenin doğru yazılan ölçüleri çetele yöntemi ile sayılmıştır.

Bu açıklamalardan ışığında veriler işlenmiştir. Tablolar ve grafik oluşturulmuştur. (Deney grubu öğrencilerine sorulan dikteler ekte verilmiştir.)

Deney grubu öğrencilerinin hatasız, kabuledilebilir ve tam bir şekilde yazılmış doğru olan ölçü adedi (çetele), aşağıdaki Tablo 5.31’ de şu şekildedir:

D.G.	Yok.	0Ö.	1Ö.	2Ö.	3Ö.	4Ö.	5Ö.	6Ö.	7Ö.	8Ö.	Top.(Kişi)
D.1	-//			/	/			/	/	////-//	10
D.2	-//		/	/				/	/	////-//	10
D.3	-/								//	////-////-/	11
D.4	-/					/		/	/	////-////	11
D.5	+							/		////-////-///	12
D.6	+						/	/	/	////-////-/	12
D.7	+									////-////-////	12
D.8	+									////-////-////	12

Tablo 5.31: Deney Grubu Çalışmalarında (derslerde) Sorulan Ve Öğrencinin Yazdığı Diktelerdeki Doğru Yaptığı Ölçülerin Çetele Tablosu (a)

Öğrencilere derslerdeki çalışmalar sonunda sorulan diktelerin (doğru yazmış olduğu ölçü sayılarına göre) sayısal verileri Tablo 5.32’ de şu şekilde oluşmuştur.

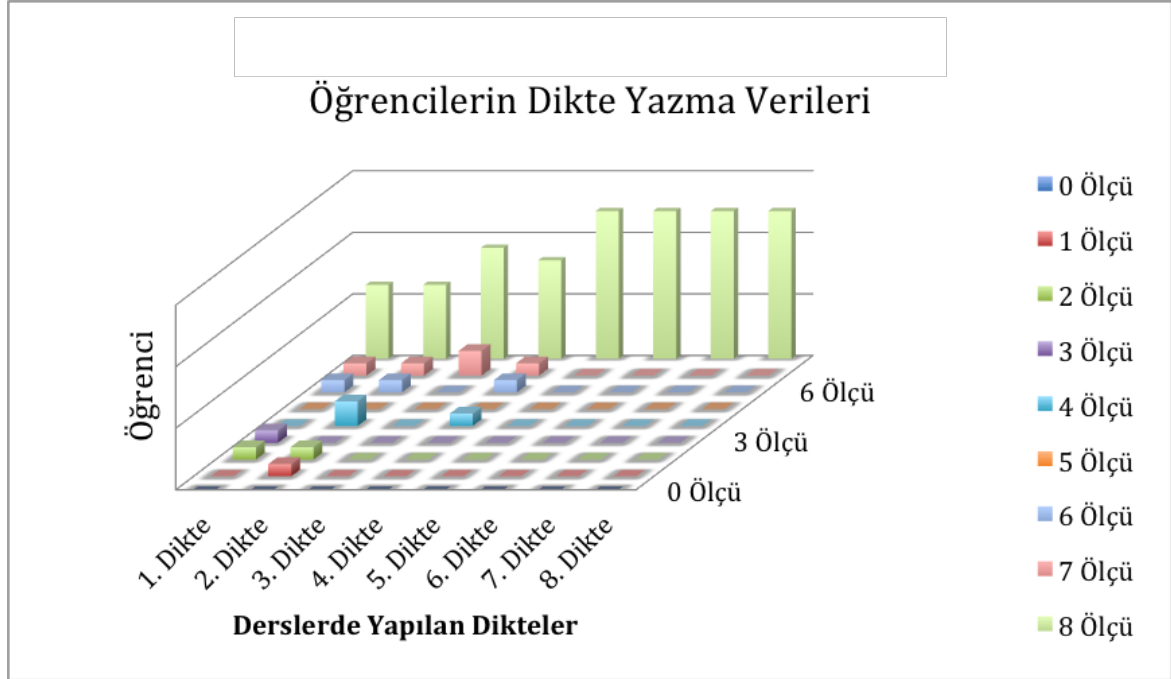
D.G.	Yok.	0Ö.	1Ö.	2Ö.	3Ö.	4Ö.	5Ö.	6Ö.	7Ö.	8Ö.	Top.(Kişi)
Dikte1	-2			1	1			1	1	6	10
Dikte2	-2		1	1		2		1	1	6	10
Dikte3	-1								2	9	11
Dikte4	-1					1		1	1	8	11
Dikte5	+									12	12
Dikte6	+									12	12
Dikte7	+									12	12
Dikte8	+									12	12

Tablo 5.32: Deney Grubu Çalışmalarında (derslerde) Sorulan Ve Öğrencinin Yazdığı Diktelerdeki Doğru Yaptığı Ölçülerin Sayısal Tablosu (b)

- deney grubunun aritmetik ortalaması: $\frac{1068,5}{12} = 89,04$

Deney grubuna çalışmalarda sorulan diktelerde ilk diktelerdeki (1.,2.,3.,4. dikteler) başarılarına göre, son diktelerdeki (5.,6.,7.,8. dikteler) başarı oranı daha tablolarındaki doğru ölçü bilme sayısından belli olmaktadır. 5. dikteden itibaren son diktelere doğru başarı (8 ölçü) olacak şekilde %100 olarak artmıştır. Ezgi kalıpları ile solfej ve dikte yapmayı öğrendikleri için başarının istenilen düzeye çıktığı söylenebilir.

Yine deney sonucunda çetele (Tablo 5.31) ve sayı tablolarında (Tablo 5.32) oluşan veriler grafik olarak gösterildiğinde sonuçlar şu şekilde oluşmaktadır: (Şekil 5.33)

Şekil 5.33: Deney Grubu Öğrencilerinin Diktelerdeki Bireysel Doğru Ölçü Başarı Grafiği

Tablo 5.32 ve Şekil 5.23 incelendiğinde, öğrencilerin ilk diktelerdeki ölçü bazında hata sayısının genellikle bir 1 ölçü civarında olduğu görülmektedir. 3.,4.,5.,6.,7.,8. diktelerdeki doğru ölçü başarı oranı belirgin bir şekilde artmış hatta 5.,6.,7.,8. diktelerde hatasız yazmaya başlamışlardır. Deney grubundaki öğrencilerin tümü (n=12), sorulan bu diktelerin (5.,6.,7. ve 8.) tamamında başarılı görülmektedir.

Bu belirgin artış, çalışmaların ilerlemesi, ezgi kalıplarının pekişmesi ve en önemlisi ezgi kalıplarının katkısı nedeniyle olabilir.

5.3.5 Sontest Sonuçları

Sontest uygulaması kapsamında iki grup birleştirilerek genel konularla birlikte bir adet diktenin de yer aldığı bir işitme sınavı yapılmıştır. Öğrenci isimleri tablolarda gösterilmiştir. Ancak, verileri kontrol etmede karışıklık olmaması için öğrencilerin okul numaraları kullanılmıştır. Bu uygulamada ders öğretmenleri ile iş birliği içinde ve iki grubun beraber girdiği MİOY sınavı şeklinde yapılmıştır. Bu durum gerçek bir değerlendirme olasılığının yüksek olması açısından önemlidir. Teorik konuları ölçmeye yönelik (ölçü tanıma, eksik bırakılan ve verilen ölçü rakamına göre nota değerlerini doldurma, görsel aralık tanıma, müzik terimleri eşleştirme, tonal dizi oluşturma.) sorulardan oluşan ve dikteden MİOY sınavı toplam puanları ise şu şekildedir.

Deney Grubu		Kontrol Gurubu	
Öğr. No:	Sontest İşitme Sınav Puanı	Öğr. No:	Sontest İşitme Sınav Puanı
10	88,5	7	84
11	100	13	84
15	79,5	33	78
20	80	120	59,5
116	67,5	121	62,5
130	97	124	72
134	91	142	97
135	89	154	52,5
138	97	158	45,5
139	100	160	83
152	82	168	78,5
164	97	223	81,5
Toplam	1068,5 P.	Toplam	878 P.

Tablo 5.33: Çalışma gruplarına uygulanan işitme sınavı toplam puanları.

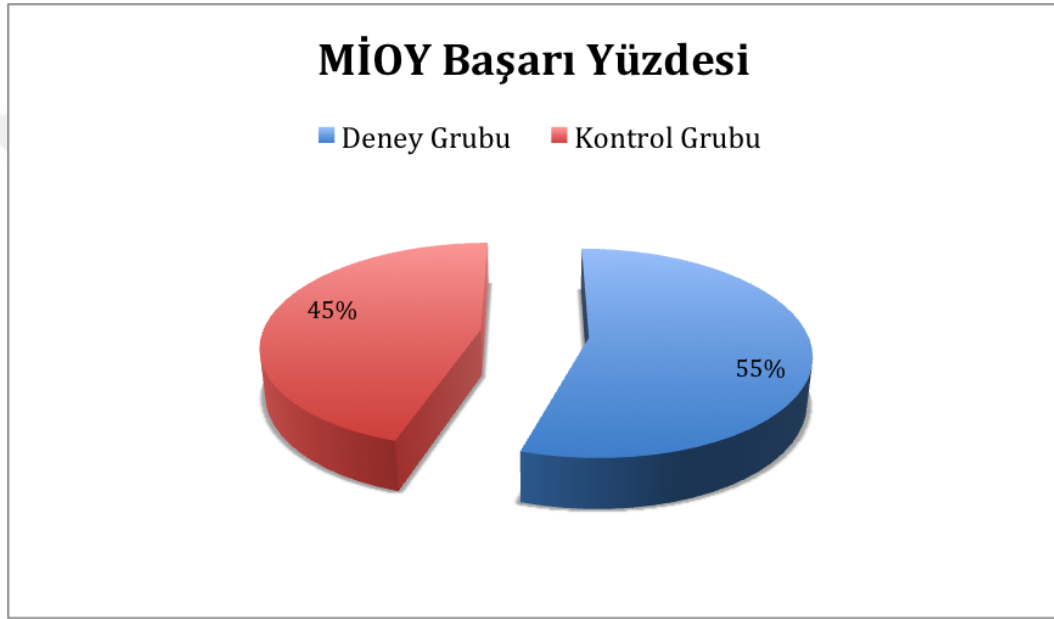
Uygulanan sontest MİOY sınavında, puanlar incelendiğinde;

- Deney grubunda en yüksek 100 puan alan iki (2) öğrenci vardır. En düşük ise 67,5 puandır.
- Kontrol grubunda en yüksek 97 puan, en düşük alan ise 52,5 Puandır.
- Deney grubunun kendi içindeki aritmetik ortalaması: $\frac{1068,5}{12} = 89,04$
- Kontrol grubunun kendi içindeki aritmetik ortalaması: $\frac{878}{12} = 73,16$
- Grupların aritmetik ortalaması ise: $\frac{1068,5+878}{24} = \frac{1946,5}{24} = 81,1$

İki grubun aritmetik ortalama puanları karşılaştırıldığında ise, deney grubunun aritmetik ortalaması: 89,04, kontrol grubunun aritmetik ortalaması ise: 73,16 dır. Deney grubu değeri kontrol grubu değerinden büyüktür. (Deney>Kontrol) Ayrıca öğrencilerin Genel Aritmetik Toplam Başarı Puanı: 81,1 dir. Deney grubunun aritmetik başarı puanı genel aritmetik başarı puanına daha yakındır. Deney grubu başarılıdır.

Bu sonuçlara göre; Deney grubunun aritmetik ortalama başarı puanı, kontrol grubunun aritmetik ortalama başarı puanına göre yüksektir.

Sontest MİOY sınavı başarı grafiği yüzdelik ifade ile şu şekilde oluşturulmuştur.

Şekil 5.34: Sontest Genel Müziksel İşitme Okuma Yazma (MİOY) Sınavı Gruplara Göre Başarı Yüzdesi.

Genel bilgilerin ölçüldüğü MİOY sınavında iki grubun başarı yüzdesi birbirine yakındır. (Şekil 5.25) deney grubu ile kontrol grubu arasında 10 Puanlık fark olduğu görülebilir.

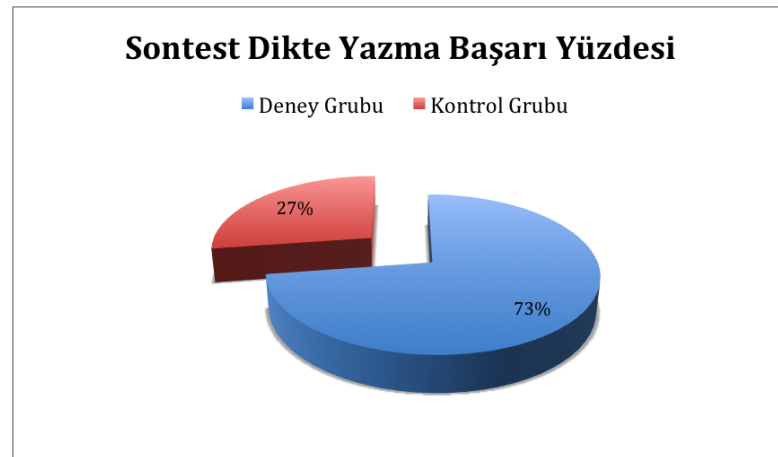
MİOY sınavı içerisinde sorulan bir (1) adet do majör tonunda, 2/4'lük ölçü rakamında ve 8 ölçüden oluşan diktenin gruplara göre verileri Tablo 5.34 de gösterilmiştir.

Toplu Dikte/Solfej Değerlendirme			
Deney Grubu		Kontrol Gurubu	
Öğr. No:	Doğru Ölçü Sayısı	Öğr. No:	Doğru Ölçü Sayısı
10	8	7	5
11	8	13	4
15	8	33	1
20	8	120	0
116	8	121	3
130	8	124	4
134	8	142	8
135	8	154	4
138	8	158	0
139	8	160	3
152	6	168	0
164	8	223	4
TOPLAM	94 Ölçü	TOPLAM	72 Ölçü

Tablo 5.34: Sontest Diktesi Gruplara Göre Sayısal Değerlendirme Verileri.

Tablo 5.34'e göre ezgi kalıpları modeli ile çalışan deney grubundaki onbir (11) öğrenci 8 ölçüden oluşan dikteyi tam yapmıştır. Bir 1 öğrenci ise 6 ölçü doğru yapmıştır. İlk başta yapılan öntest diktesindeki sonuçlara göre olumlu yönde bir artış dikkati çekmektedir. B kontrol grubunda hala tam olarak dikte yapamayan üç (3) öğrenci vardır. Bir öğrenci sekiz (8) ölçü tam yapmıştır. Diğerleri ise 1,3,4,5 ölçü dikte yazabilmişlerdir. B kontrol grubu öğrencileri herhangi bir teknik kullanmadıkları için dikteyi istenilen düzeyde yazamamışlardır.

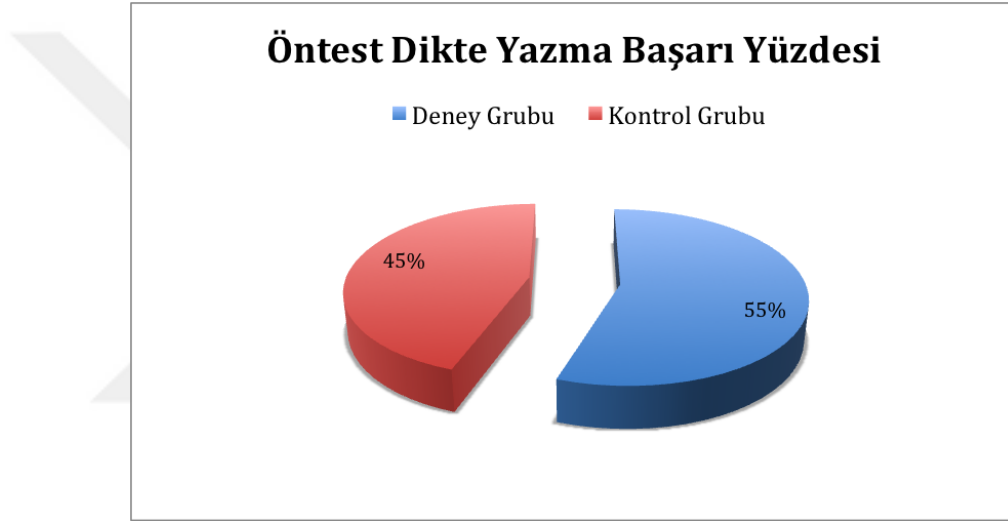
Sontest diktesi doğru ölçü yapabilme başarı grafiği yüzdelik ifade ile şu şekilde oluşturulmuştur.

Şekil 5.35: MİOY Sınavında Sorulan Sontest Diktesinin Başarı Yüzdesi.

Genel bilgilerin ölçüldüğü müziksel işitme okuma yazma (MİOY) sınavında başarılar birbirine yakın olmasına rağmen, sontest dikte uygulamasında iki grubun başarı yüzdesi puanları yakın değildir. Deney grubu ezgi kalıpları ile dikte ve solfej yapmayı öğrendiği için (ezgi kalıpları modelini bildiği için) diktede sorulan ezgileri daha kolay anlamış ve bu durum dikte başarısına yansımıştır. Deney grubu yüzde kırkaltılık (%46) bir puanlık farkı ile daha başarılıdır.

Sontest diktesi doğru ölçü yazma başarı grafiği (Şekil 5.36) ile öntest diktesi doğru ölçü yazma başarı grafiği tekrar hatırladığımızda (Şekil 5.36) değerler birbirine yakın iken, ezgi kalıpları ile solfej ve dikte öğrenen Deney grubunun başarı yüzdesinin anlamlı bir şekilde arttığı görülebilir.

Şekil 5.36: Grupların Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Doğru Ölçü Yüzde Grafiği (Tekrar)

Bu sonuçlara göre, ezgi kalıpları ile başlangıç eğitimi alarak solfej ve dikte öğrenen öğrenciler, bu modeli bilmeyen diğer öğrencilere göre daha başarılı tutum sergileyebilmektedir.

5.4 YORUMLAR

- Sanat alanlarında farklı yeteneklere sahip bireyler vardır. Her insanın doğuştan beraberinde getirdiği ve geliştirdiği yetenekleri aynı değildir. Farklı seviyelerde olan bu durum eğitim ile dengelenmektedir.
- Müzik eğitimi alan bireylerin birbirine yakın derecede bilgi ve beceriye sahip olması gerekir. Bu sayede bireyler daha kolay iletişimde bulunur ve birlikte müzik yapabilmek daha kolaylaşabilir. Eğitimin sağlayacağı gelişim ile farklı seviyede olan yeteneklerin işlenerek, standart düzeye ve sonrasında daha üst düzeylere çıkartılması hedeflenir.
- Müziksel alanlarda, branşlaşmış, donanımlı eğitim ordusuna, kaynaklara, yeni etkili yöntem, teknik ve çalışmalara ihtiyaç vardır. Araştırma, müziksel işitme alanı içine giren solfej ve dikte üzerine çözüm/ler üreten bir çalışmadır.
- Müziğe eğitimine yeni başlayanlar, öncelikle çeşitli müzik işaretleri ve terimlerini öğrenir. Alanında yetişmiş eğitimciler müziksel işitme, okuma ve yazma ile ilgili gerekli çalışmaları yaparlar. Zaman içinde öğrencilerin bireysel farklılıkları, anlama-algılama vb. koşulları başarı durumlarını etkileyebilir. Alan ile ilgili eğitimci/ler, işitme okuma ve yazma ile ilgili sorunları çözmeye yönelik teknikleri araştırmalı ve bilmelidir.
- Başlangıç eğitimi verilen bireylere, bilgiler sınırlandırılarak, aynı bilgi değiştirilmeden kusursuz öğrenene kadar tekrarlanılmalıdır. Bu şekilde kalıcı bir şekilde öğrenilebilir. Zaman zaman öğrenilen bilgilere benzeyen veya çağrıştıran bilgileri vererek, zihinde sentezleme yapılması sağlanabilir.
- Ezgi kalıpları ile yapılan çalışmalar ile dikte ve solfej ile ilgili soruları daha kısa sürede, kolay ve etkili bir şekilde çözebilir, zihinsel ve müziksel düşünme aktiviteleri başarılı bir şekilde yapabilir.
- Genellikle müzik teorisi, işitme, okuma ve yazma ile ilgili kaynak ve ders kitaplarında; teorik konular, müziksel aralık çalışmaları, ritimlemeler, solfejler veya dikteler bulunmaktadır. Solfej ve diktenin nasıl öğretilmesi gerektiği vb. çözüm yollarının yeterli olmadığı görülebilir.

- Bazı İstisnalar dışında genellikle öğrenciler, ders içindeki uygulamalar veya diğer sınavlarda solfej ve dikte sorularıyla karşılaştığında heyecanlanmaktadır. Soru sorulduğunda ne yapacağından emin olamayan, başarısız, çaresiz, mutsuz vb. olan öğrencinin solfej okuma ve dikte yazma işi, tekniksiz bir yapabilme gücüne bırakılmaktadır.
- Müzik öğrenen bireylerin özellikle başlangıç solfej ve dikte eğitiminde de “Ezgi Kalıpları Modeli” uygulanırsa, kısa süre içinde istenilen ve başarılı bir seviyede olumlu sonuçlar alabilir.
- Müzik eserlerinde sıklıkla kullanılmış olan ezgi yapıları (ezgi kalıpları) görüldüğü ve duyulduğu zaman fark edilmelidir. Bu sayede, dikte ve solfej ile ilgili etkinlikleri daha doğru bir şekilde yapmabilmeyi (anlama, duyma, seslendirme, tanıma, yazma vb.) gerçekleştirmesi sağlanabilir.
- Müziksel işitme alanlardaki performans çalışmalarında (özellikle solfej, dikte, yaratıcılık vb.) içsel tınlatma veya içsel duyumun geliştirilmesi önemlidir. Öncelikle zihinsel tınlatma yapılmalıdır. Solfej ve dikte alanında başarı; kişinin kendi müzikal bilgisi, solfej ve dikte tecrübesi, içsel-zihinsel tınlatmalı duyum ve hisleriyle daha kolay yapılabilir.

6 SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 SONUÇLAR

Araştırmada yapılan çalışmalar sayesinde elde edilen verisel sonuçlar genel başlıklar ile şu şekilde sınıflandırılmıştır.

- Öntest verileri ile ilgili sonuçlar,
- Deney grubunun çalışmaları ile ilgili sonuçlar,
- Sontest verileri ile ilgili sonuçlar,
- Karşılaştırılan öntest ve sontest verileri ile ilgili genel sonuçlar.

Öntest İle ilgili Sonuçlar:

- Öğrencilerinin hazır bulunuşlukları başlangıç düzeyindedir. Temel müzik bilgilerinin olmasına rağmen, solfej ve dikte alanında düşük veya yeterli bilgi ve beceriye sahip değildirler.
- Deney grubuna uygulanan *ezgi kalıpları modeli eğitimi* ile sekiz (8) hafta sonunda bu gruptaki tüm öğrencilerin başarısının yükseldiği gözlenmiştir. Her iki grubunda eğitim öğretim yılı içindeki normal eğitimleri devam ederken, buna ek olarak deney grubu ile yapılan çalışmalar bu grubun işitme okuma ve yazma dersindeki başarılarının da olumlu yönde etkilediği yapılan işitme sınavı ile belirlenmiştir. Bu durum genel akademik başarısını da olumlu şekilde etkilemektedir. En iyi belirleyici parametre, dikte yazma başarılarındaki yükseliş olmuştur.

DENEY GRUBU	ADI-SOYADI/Ö.N	MİÖY PUANI TUMÜ(%100)	DİKTE PUANI(%8)
D1	10	85,5	8
D2	11	100	8
D3	15	79,5	8
D4	20	80	8
D5	116	67,5	8
D6	130	97	8
D7	134	91	8
D8	135	89	8
D9	138	97	8
D10	139	100	8
D11	152	82	6
D12	164	97	8
Deney Grubu Toplam Puan		1068,5 P.	94 P.
KONTROL GRUBU	ADI-SOYADI/Ö.N	MİÖY PUANI TUMÜ(%100)	DİKTE PUANI(%8)
K1	7	84	5
K2	13	84	4
K3	33 (Sın.Tek.)	78	1
K4	120 (Sın.Tek.)	59,5	0
K5	121	62,5	3
K6	124	72	4
K7	142	97	8
K8	154	52,5	3
K9	158	45,5	0
K10	160	83	3
K11	168	78,5	0
K12	223	81,5	4
Kontrol Grubu Toplam Puan		878 P.	35 P.

Tablo 6.1: Sontest Kapsamında MİÖY Sınavı Puanları ve Dikte Puanları.

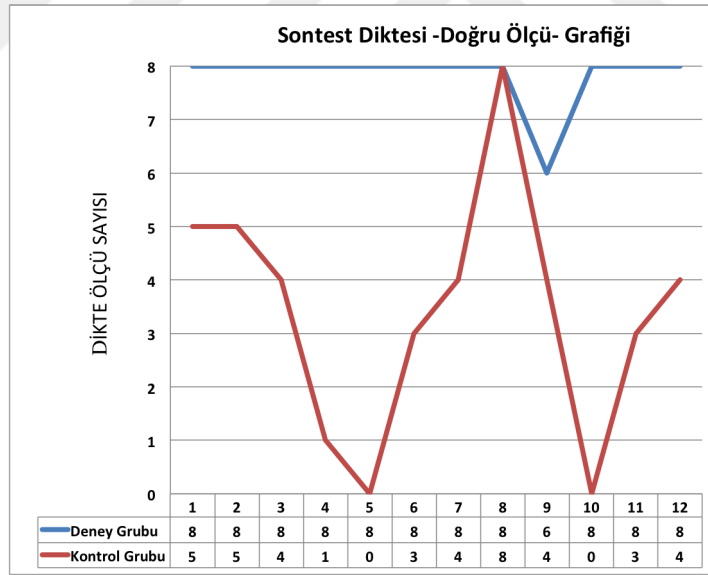
Tablo 6.1’ de öğrenci isimlerine yer verilmemiş ancak, gruplara harfine göre (D-K) öğrenciler D1, D2, D3... ve K1,K2,K3... şeklinde gösterilmiştir. Öğrenciler yukarıdan aşağıya numara sırasına göre sıralanmıştır.

Sontest’in genel olarak toplam puanlarına bakıldığında, Tablo 6.2’de şu şekilde oluşturulmuştur.

Genel Sonuç	Genel Sonuç
DENEY GRUBU	KONTROL GRUBU
12 Ö. MİÖY S.P. Toplamı	12 Ö. MİÖY S.P. Toplamı
1068,5	878
12 Ö. Dikte P. Toplamı	12 Ö. Dikte P. Toplamı
94	35

Tablo 6.2: Sontest uygulamasında yapılan MİÖY sınavında, öğrencilerin aldıkları puanların toplamı.

Grup bazında öğrencilerinin MİÖY sınavında yaptıkları diktenin başarı grafiği ise şu şekilde oluşmuştur.

Şekil 6.1: Son test diktesi doğru ölçü başarı grafiği.

Genel olarak sonuçlara bakıldığında;

- Deney grubu öğrencilerinin MİÖY sınavından aldığı (100’lük sisteme göre 12 öğrencinin toplam puanı) toplam puan **1068,5 P.**,
- Kontrol grubu öğrencilerinin MİÖY sınavından aldığı (100’lük sisteme göre 12 öğrencinin toplam puanı) toplam puan **878 P.** olduğu görülmektedir.

Diğer bir yönden ise,

- Deney grubu öğrencilerinin MİÖY sınavında içerisinde sorulan sontest diktesinden aldığı (her dikte % 8’lik bir değerde) puanların toplamı: **94 P.**,
- Kontrol grubu öğrencilerinin MİÖY sınavında içerisinde sorulan sontest diktesinden aldığı (her dikte % 8’lik bir değerde) puanların toplamı: **35 P.** olduğu görülmektedir.

Deney grubu öğrencilerinin toplam puanlarının yüksek olduğu Tablo 6.3’ ve 6.4’ te görülebilir. Yapılan tüm ders içi çalışmalar ile genel müzik bilgilerinin de geliştiği söylenebilir. Yapılan ortak MİÖY sınavında almış grupların almış oldukları notların toplamı arasındaki farkın yüksek olmasından anlaşılabılır.

SONTEST ORTAK MİÖY SINAVI		
Deney Grubu	Büyüktür(>)	Kontrol Grubu
1068,5	>	878
SONTEST ORTAK DİKTESİ		
94	>	35

Tablo 6.3: Sontest MİÖY Sınavı ve Dikte Başarı Verileri.

Ayrıca her iki puana bakıldığında yine deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre puanlarının daha yüksek olduğu açıkça görülmektedir.

Sontest Mıoy Sınavı: $1068,5 > 878$,

Sontest Dikte Puanı: $94 > 35$

SONTEST MİÖY SINAVI TOPLAM PUAN FARKI	
$1068,5-878=$	189,5 Puan fark.
SONTEST ORTAK DİKTESİ TOPLAM PUAN FARKI	
$94-35$	59 Puan Fark.

Tablo 6.4: Sontest Kapsamında Yapılan MİÖY Sınavı Toplam Puanlar Farkı Verileri

Sontest için yapılan MİOY sınav puanı ve dikte puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında;

- Deney grubu MİOY sınavı aritmetik ortalaması: $(1068,5) \div 12 = 89,04P$.
- Kontrol grubu MİOY sınavı aritmetik ortalaması: $(878) \div 12 = 73,16P$.
- MİOY sınavı genel aritmetik ortalaması ise: $(1068,5 + 878) \div 24 = 81,04 P$.

Genel aritmetik ortalamaya bakıldığında, deney grubunun aritmetik ortalama puanı daha yakın oldu görülebilir.

Toplam puanlara bakıldığında ise, deney grubu öğrencileri ile kontrol grubu öğrencileri arasındaki puanların farkının da birbirine yakın olmadığı görülmektedir.

MİOY Sınavı Farkı: Deney Grubu 1068,5 Puan-Kontrol Grubu 878 Puan=189,5 P., İki Grup arasında 189,5 P. fark vardır.

Sontest Dikte Yazma Puanı Farkı: Deney Grubu 94 Puan-Kontrol Grubu 35 Puan=59 Puan olduğu görülmektedir. İki grup arasında 59 P. fark vardır.

Araştırmanın sonunda, özgün bir şekilde elde edilen “ezgi kalıpları” ile çalışan deney grubu öğrencilerinin, kontrol grubu öğrencilerine göre dikte yazabilme ve bununla birlikte solfej yapabilme etkinliklerinde daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ezgi kalıpları kullanarak başlangıç solfej ve dikte eğitimine yönelik bir model üzerine yapılan bu araştırmanın sonucu olumlu ve anlamlıdır.

- ★ Araştırma sonucundaki verilere göre *Ezgi Kalıpları Kullanılarak Başlangıç Solfej ve Dikte Eğitimine Yönelik Bir Model*’in kullanılabilirliği saptanmıştır.

6.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öntest uygulaması ile müzik eğitime yeni başlayan bireylerin hazır bulunuşluklarına ve düzeylerine bakıldığında:

Öğrenciler okula gelmeden önceki sınava yönelik belli bir süre yetenek sınavı için bireysel veya bir özel ders yoluyla ses duyma-yineleme, ezgi tekrarlama, ritim tekrarlama, basit düzeyde okul şarkısı söyleme-çalma şeklinde hazırlanmışlardır.²⁶ Öntest sonuçlarına bakıldığında akademik bilgiler istenilen düzeyde değildir. Buna göre; Çalışma grubu öğrencileri önceden kısa süreli bir müzik eğitim almışlar ancak, kapsamlı bir müzik eğitim almamışlardır.

Öğrencilerin başlangıçtaki teorik bilgileri öntest uygulamasına göre seviyesi düşük çıkmıştır. Öğrenciler başlangıç düzeydedirler. Ancak tüm çalışma grubu öğrencilerinde müziğe yatkınlık hali mevcuttur ve okulun yapmış olduğu yetenek sınavında başarılı olmuşlardır.

Deney ve Kontrol grubuna ortak sorulan bazı önemli müziksel kavramlar (ton-makam-dizi-derece vb.) henüz oluşmamıştır. Çünkü, öğrenci için başlangıçta henüz soyut olan bu kavramlar ile ilgili çeşitli teknik, metodik, akademik vb. çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Müziğe yatkınlık, aile-çevre, ya da bir müzik kavramına sahip olma ölçütü, belirleyicilik gücünü çok az bir düzeyde arttırmış olabilir.

Müziksel bir geçmiş ölçütü gibi, cinsiyetin de, toplam belirleyiciliğe önemli bir katkıda bulunmadığı düşünülmektedir.

²⁶Okulun yapmış olduğu bazı müzik yetenek sınavı videoları incelenmiştir.

6.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Müzik ile uğraşan, eğitimini alan bireylerin özellikle solfej ve dikte alanında bireysel başarıları öntest uygulamasına göre başlangıç seviyesindedir. Müzik dilini oluşturan işaretler ve teorik bilgilerde (nota, süre, terim vb.) eksiklikler belirlenmiştir. Ayrıca notaları seslendirme yani bir solfejin ezgisini hatasız oluşturabilme ve çalınan bir ezginin notalarını tanıyabilme ve süreleriyle yazabilme yani dikte yazma durumlarında sorun olduğu belirlenmiştir. Öntest başarı durumları bunu yansıtmaktadır. Öğrenciler başlangıç seviyesindedir. Öğrencilerin önceki okul ve yaşantıların solfej ve dikte ile ilgili herhangi bir çalışma yapmamış olması, bu duruma neden olmuş olabilir. Ancak, okul hayatı boyunca belli bir eğitim süreci ve aktiviteler ile müziksel davranışları kazanabilirler.

6.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Müzik ile uğraşan, eğitimini alan bireylerin özellikle solfej ve dikte alanında bazı sorunlarla karşılaşmıştır.

Çalışmaların en başında öğrencilerin solfej ve dikte alanındaki bilgilerinin olmadığı ve bununla beraber müzik bilgisi eksikliği, ses duyma, tanıma, anlanlandırma ve yazma vb. konularda eksiklerinin olduğu öntest değerlendirmesinde görülmüştür. Daha sonraki çalışmalarda bilgiler öğretildikçe bu sorunlar önemli ölçüde giderilmiştir. Örneğin, ilk baştaki dizik üzerine nota yazımları ile sonraki nota yazımları farklıdır. Eğitim sürecinden sonra daha güzel doğru ve temiz bir notasyon oluşturabilme özelliğine sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Bazı öğrencilerin sesleri başka bölgelerden söylemesi yani ton dışına çıkması sorunu ile karşılaşmıştır. Bu durum daha çok erkek öğrencilerde (mutasyon dönemi) görülmüştür.

Çalışmanın kısıtlı zaman içerisinde olmasının, konuları anlama, yeterli örnek yapma ve tam başarı gösterme vb. etkileri açılarından yetersiz olabilmektedir. Daha uzun bir zaman diliminde, daha fazla örnekler ve soru çözümleri ile istenilen başarının da doğru orantılı olarak artabileceği öngörülmektedir.

6.1.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin çalışmaya başlamadan önce müziksel bazı sorunları vardır. Teori ve bilgi eksikliği, tona girememe ve ton dışına çıkma, nota bilmeme, yazamama vb. sorunları gözlemlendi. İlk derslerde yapılan eğitim çalışmaları ile nota yerleri tanıma, tartımlar ve tek ses çalışılarak sorunlar giderilmeye çalışılmıştır.

Deney grubuna Piyano ile yapılan şan çalışmaları, ses duyma, nefes alıştırıcıları, ezgi tekrarı ve ezgi kalıpları öğretimi ile var olan ses duyma sorunları kısa sürede tamamlanmıştır. Bunların dışında çalışmalarda, ezgi kalıpları öğretimi açısından önemli yöntemsel ve teknik bir sorunla karşılaşmamıştır.

6.1.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

MİOY dersinin tanımında da belirtildiği gibi, müzik ile ilgili tüm gerekli bilgileri öğrenme, bu eğitimler sonucunda elde edilir.

Müziksel işitme, solfej ve dikte alanındaki başarı, öğrencinin genel müziksel başarısını olumlu yönde etkileyebilir. Öğrencinin kendine güvenmesini ve düzenli çalıştığı zaman başarabileceği düşüncesini sağlayabilir.

Müziksel teorisi, işitme, okuma ve yazma dersleri aynı zamanda zihinsel ve bedensel aktivitelerin yoğun yapıldığı çeşitli çalışmaları içerir.

Müziksel okuma ve müziksel dikte işitme derslerinde yapılması gereken çeşitli uygulamalar içerisindeki iki temel alandır. Ayrıca solfej ve dikte yoluyla bireylere müziği öğretmek için eğitim aracı ve onların düzeylerini ölçmek için birer değerlendirme aracı olarak kullanılmaktadır.

Tüm çalışma grubu öğrencileri ile birlikte yapılan müzik teorisi, işitme, okuma ve yazma sınavında dikte ve solfej tekniği çalışılan deney grubunun genel başarıları yüksek çıkmıştır. Yapılan sınavda sorulan dikteyi yazma başarısı yüksek olan öğrencilerin diğer sorularda da başarılı olduğu ve genel sınav notunun da, yüksek olduğu görülmektedir.

6.1.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bireylerde bilgi teori, alt yapı, çalışma veya kapasite vb. eksikliği olduğunda hem müziksel İşitme alanında içerisindeki duyma, solfej ve dikte vb. aktivitelerde hemde diğer alanlarda çalgı, şan, vb. alanlarda sorun yaşaması olasıdır. Başarısızlık veya yetersizlik varsa öğrencilere daha kolay anlayacağı bir yöntem sunulmalıdır. Tüm çalışma grubu öğrencilerinin başlangıçtaki bilgi ve pratik çalışma eksikliği başta yapılan öntest başarısı ve içinde geçen sorulara verilen yanıtlardan da anlaşılmaktadır. Ayrıca temel davranışların ve her türlü ilerde gerekli müziksel alt yapının verildiği işitme alanında başarısız olunmamalıdır. Alanlardaki başarısızlık müziksel yaşantıları ile birlikte maddi, manevi diğer yönlerini de (sağlık, mutluluk, psikoloji, zaman vb.) olumsuz etkileyebilir. Örneğin; nota okuma veya çözümlemeye sorunu olan, yapamayan öğrencinin çalgısal gelişiminde doğal olarak yavaş ilerleyebilir. Ders, sınav, konser vb. performansları için çalışması gereken eser/leri zamanında yetiştiremeyebilir. Bu durumda yetersizlik inancına, psikolojinin olumsuz etkilenmesine, zaman kaybına, motivasyon eksikliğine vb. diğer sıkıntılara yol açabilir. Eğitiminin planlı, etkili yaklaşımı ve verilecek olan düzey eğitimi ile müziksel ve psikolojik vb. kişiyi etkileyecek sorunlara çözüm bulunabilir.

6.1.7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

İlk defa karşılaşılan bir solfej (deşifre) veya dikte sorusunun yapılabilmesi ile ilgili şunlar söylenebilir.

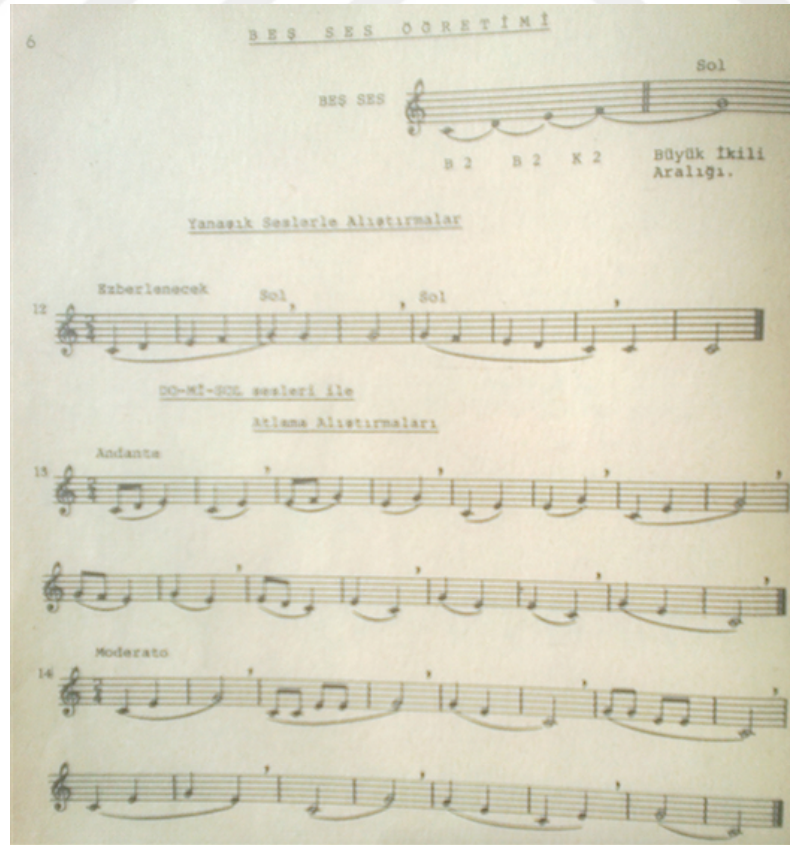
Müziksel bilgi ve beceri yetersizliği nota okuma (solfej) (okuyamama) ve yazma (dikte) (yazamama) sorunlarını beraberinde getirebilir. Bireyin o anki durumu (heyecan, stres, sağlık, moral, yorgunluk, açlık vb.) yanında, bulunduğu ortam, o anki hazır bulunuşluğu olumlu ya da olumsuz başarısını etkileyebilir.

Yapılan öntest uygulamasına göre, başlangıç seviyesindeki öğrenciler ilk defa karşılaştığı dikteyi istenilen düzeyde yapamamışlardır. Ancak zaman içinde belli bir düzenli eğitim süreci ile, ilk defa karşılaştığı solfej ve dikteyi, başarılı bir şekilde yapabildiği görülebilir.

6.1.8 Sekizinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Müzik eğitiminde işitme alanı ile ilgili solfej ve dikte ile ilgili kaynaklar, seviyesine göre dizi kitaplar şeklinde olabilmektedir. (Örn: Solfej-1, Solfej-2, 1A, 1B, 1C, 2A, 2B, 2C vb.) Seçilen bazı solfej kitapları incelendiğinde, başlangıç nota ve solfej eğitimleri şu şekilde verilmiştir:

Muammer SUN' un Solfej-1 kitabında (Sun, 1973: 6); Birinci bölümde yanaşık sesler ile alıştırma, do-re-mi sesleri ile alıştırma, dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on, onbir, oniki ses öğretimi, do dizisinin sesleri ile alıştırmalar, do-mi-sol ve do-mi-sol-do sesleri ile alıştırmalar, ayrıca farklı notalarda duraklı okuma parçaları başlıkları altında çalışmalar yapılmıştır. İkinci bölümde ölçüler ve tartılar, çeşitli tartı kalıpları ve kümeleri ile okuma parçaları, üçüncü bölümde açkılar (anahtar) öğretimi ve yine dört, beş, altı, yedi, sekiz, dokuz, on, onbir ve oniki nota öğretimi ile Sol ve Fa anahtarında karışık yazılmış solfej çalışmaları yer almaktadır. Dördüncü bölümde aralık öğretimi, her sesin altındaki, üstündeki aralığın öğretimi, pekiştirilmesi ile ilgili okuma parçaları ve son olarak ta çok sesli alıştırmalar ile tamamlanmıştır. Yazarın Solfej-2 kitabında ise, ünlü eserlerden seçilmiş ezgiler, bilgi, örnek alıştırmalar ve okuma parçaları yer almaktadır. (Şekil 6.2)

Şekil 6.2: Muammer SUN Solfej-1 Kitabından Örnek Bir Çalışma Sayfası.

Ülkü Özgür ve Salih Aydoğan'ın Müziksel İşitme Okuma birinci kitabında (Özgür ve Aydoğan, 2000:29); Nota ve solfej öğretimine yönelik üç, dört, beş, altı, yedi, sekiz öğretimi ve sonunda kalın si ile ince re^2 arasındaki sesleri seslendirmeye yönelik okuma parçaları, aralık çalışmaları ve ritim kümeleri ile ilgili çeşitli çalışmalar yer almaktadır. (Şekil 6.3)

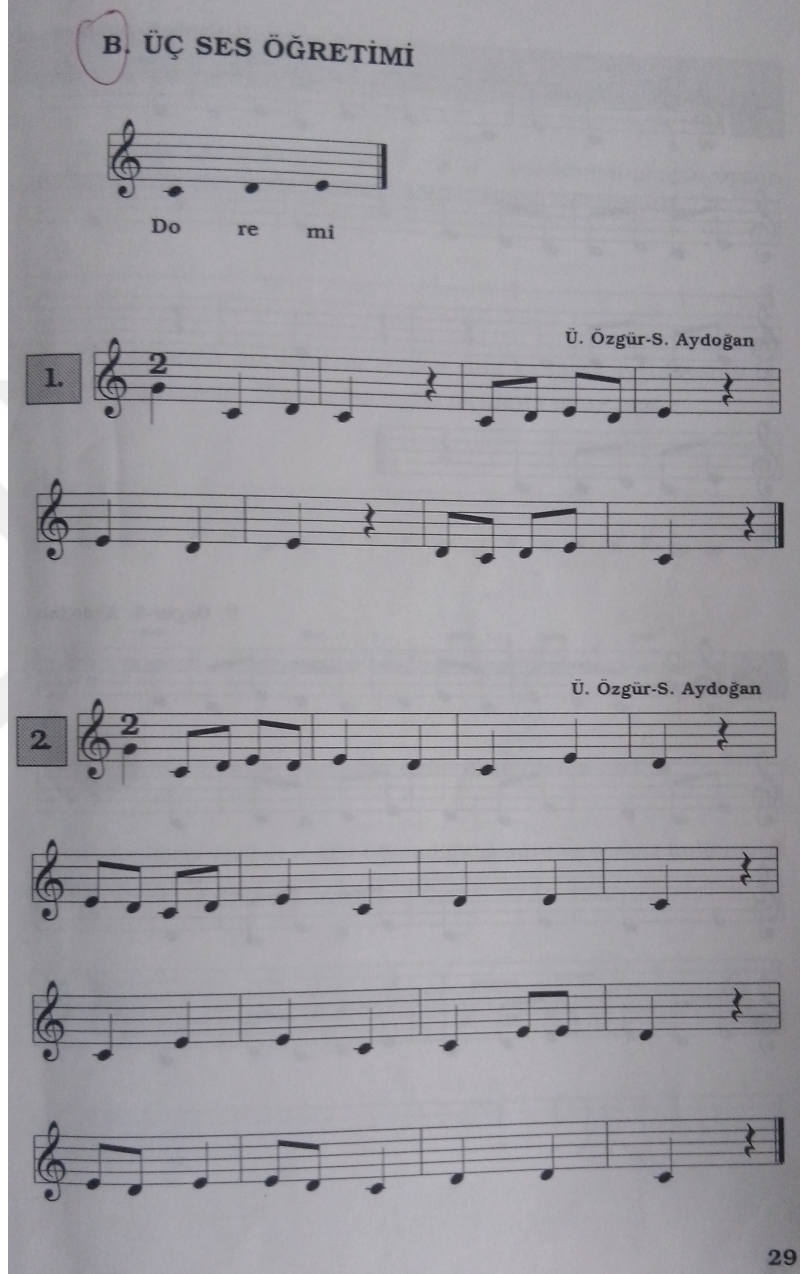
B. ÜÇ SES ÖĞRETİMİ

Do re mi

1. Ü. Özgür-S. Aydoğan

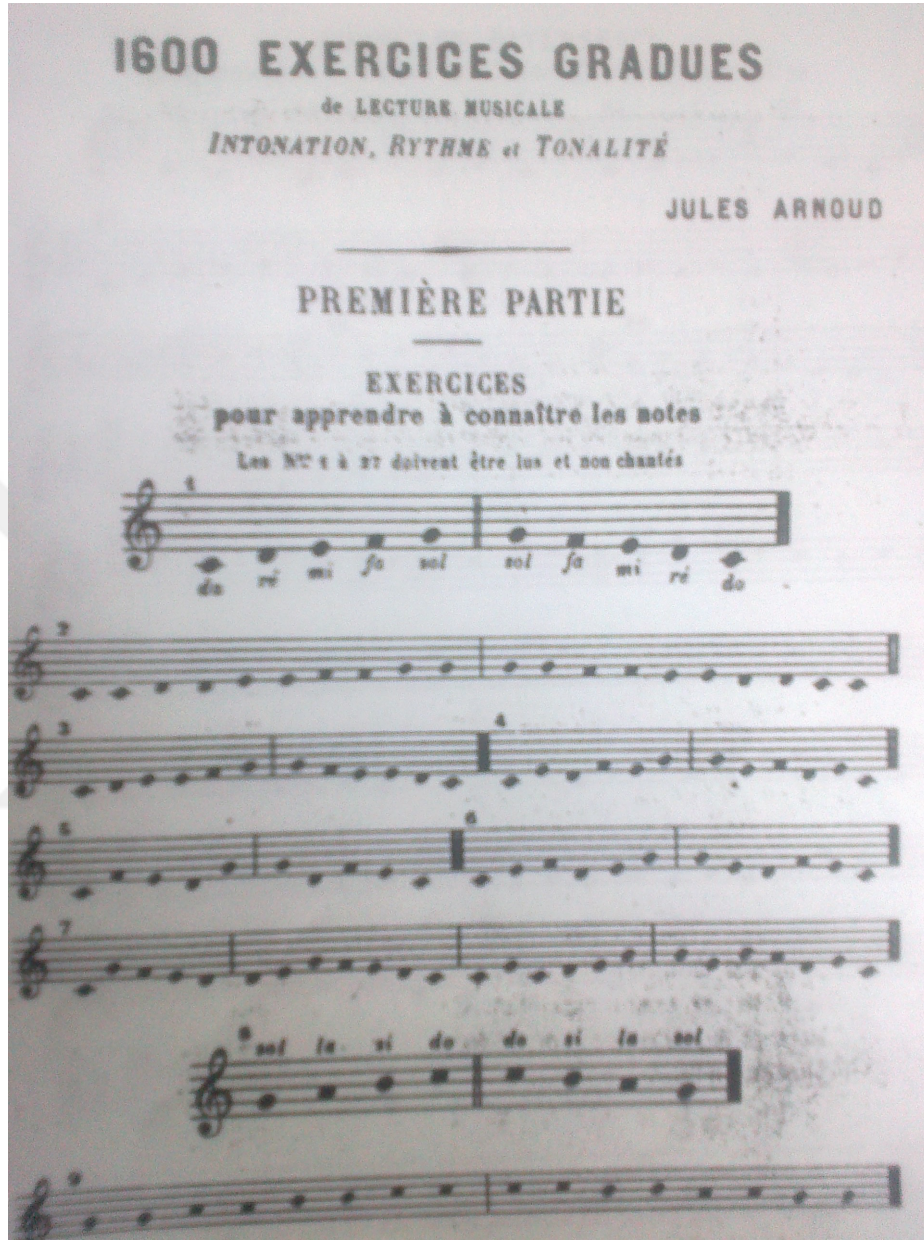
2. Ü. Özgür-S. Aydoğan

29

Şekil 6.3: Ülkü Özgür ve Salih Aydoğan Müziksel İşitme Okuma Birinci Kitabından Başlangıça Yönelik Örnek Bir Çalışma Sayfası.

Jules Arnoud' un yazmış olduğu 1600 Exercices Gradues isimli dikte için eserlerin olduğu diğeri bir yabancı kaynaktan ise, başlangıçtaki eğitiminde notalar değeri gözetilmeksizin do majör tonunda tartımsız şekilde verilmektedir. (Şekil 6.4)

Şekil 6.4: Jules Arnoud' un Yazmış Olduğu 1600 Exercices Gradues İsimli Dikte İçin Eserlerin Olduğu Yabancı Kaynaktaki Başlangıç Solfej Öğretimine Yönelik Örnek Bir Çalışma Sayfası

Müzik eğitiminde işitme alanı ile ilgili kaynaklar genellikle solfej çalışma ile ilgilidir. Kaynaklarda solfej için gerekli okuma parçaları verilmekte, çeşitli teorik bilgiler anlatılmaktadır. Dikte ile ilgili kaynaklar ise genellikle içerisinde farklı ton ve düzeylerde çalışmaların olduğu soru bankası şeklindedir. Bu tür kaynaklara da ihtiyaç vardır. Fakat dikte yazma ile ilgili anlatımlara da yer verilmesi gerekebilir.

6.1.9 Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Bazı öğrencilerin çalışma kitaplardaki solfejleri defalarca çalarak-okuyarak ezberlemesi genellikle başvurulanan kullanılan bir yöntemdir. Bilinçsizce yapılan bu yöntemin genellikle geçerli olduğu söylenemeyebilir. Bu şekilde çalışan öğrencilerde çalgı desteği kesildiğinde ise hata (pesleşme-tizleşme-ton dışına çıkma vb.) meydana gelebilir. Çünkü eşlikle okumaya ve ses desteği ile çalışmaya alışılmıştır.

Öğrenci, “tonal eksen çatkısı” bilincine ermeden, çoğu kez “tonal eksen duygusu” na dayanarak, çalıştığı parçaları adeta bilinçsiz bir ezberleme yolu ile öğrenmektedir. Sesler, işlevleri ve ilişkileri ile bilince yerleşmediği için, öğrendiklerinden daha gerideki konuları içeren bir tonal ezgiyi bile deşifre ederken güçlük çekmekte, makamsal ezgiler ise ona tümüyle yabancı gelmektedir. (Sun:VI

Bilinçsizce şekilde ezber ile öğrenilen şeyler, belli bir zaman sonrasında kolayca unutulabilir. Belli bir solfejin ezberlenmesi yerine kullanılan seslerin (derecelerin) karakteristik etkilerini, bunun yanında ezgi kalıplarının ve tartım kalıplarının iyice öğrenilmesi, daha doğru olabilir.

Defalarca çalarak-okuyarak çalışma ile notaların dizek üzerindeki yerlerini ve ritimlerini pekiştirmeye, ezgi, ton, işaret vb. öğrenmeye yardımcı olabilir. Müzikte ezberleme yöntemi, doğru ve bilinçli bir şekilde yapılırsa kısa süreçler için faydalı olabilir.

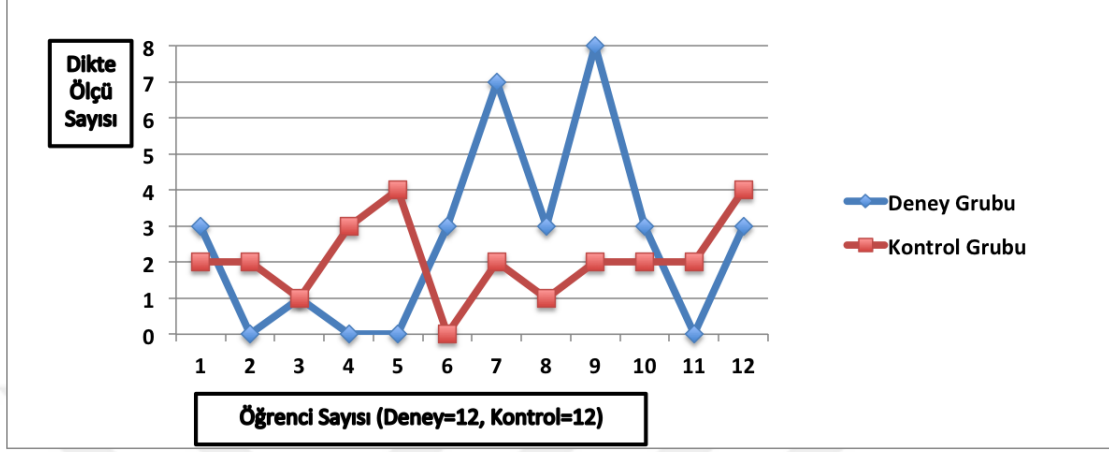
Müzik ile uğraşan bireylerin işine en çok yarayan durum, ilk karşılaştığı bir solfej ve dikteyi doğru bir şekilde yapabilme veya başarabilmedir.

Bütün bir solfejin defalarca bilinçsiz bir şekilde çalarak-okuyarak ezber yöntemi yerine, daha küçük ve kolay parçaların (ezgi kalıplarının) öğrenilmesi ve akılda tutulması araştırmamızın sonucuna göre başarıyı artırmaktadır.

Solfej okumada önemli olan şey, eşlikli veya eşiksiz olsun ton içinde ve hatasız okuma olmalıdır. Karşılaşılan solfejlerde aynı performansı göstermek iletme eğitiminin amadır.

6.1.10 Onuncu Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Deney ve kontrol grubunun öntest dikte başarıları Şekil 6.5’ te grafik ile gösterilmektedir.

Şekil 6.5: Öğrencilerin Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Genel Doğru Ölçü Yapabilme Grafiği

- Her iki gruptan (4+1) toplam beş (5) öğrenci dikte yazamamıştır.
- Deney grubunda dikte yazamayan öğrenciler dört (4) kişidir. Kontrol grubunda dikte yazamayan bir (1) öğrenci vardır. Deney grubunda dikte yazamayan öğrenciler daha fazladır.

Genel olarak; çalışma grubundaki öğrencilerin müziksel dikte yapabilme başarıları düşüktür ve başlangıç seviyesindedir.

Tüm öğrencilerin öntest diktesini yazabilme sonuçlarına göre, başarıları düşük ve birbirine yakın olduğu görülmektedir. Öğrenciler gruplara ayrıldığında bu sonuçlar grup bazında incelenmiş ve Deney grubunda dikte bilmeyen öğrencilerin sayısının daha çok olduğu görülmüştür. (Not: Öntest dikte sorusunda Deney grubunda doğru ölçü yapamayan öğrenci sayısı dört (4), kontrol grubunda ise bir (1) dir.)

Deney ve kontrol grubunun sontest MİÖY ve içindeki dikte uygulaması puan bilgileri Tablo 6.5’ te incelendiğinde,

Deney grubu öğrencileri MİÖY sontest sınavı içerisinde sorulan bir adet diktede 12 öğrenci, toplam (dikte % 8’ lik bir puan değerinde): **94 P.** almasına rağmen,

Kontrol grubu öğrencileri MİÖY sontest sınavı içerisinde sorulan bir adet diktede 12 öğrenci, toplam (dikte % 8’ lik bir puan değerinde): **35 P.** almıştır.

SONTEST ORTAK MİÖY SINAVI		
Deney Grubu	Büyüktür(>)	Kontrol Grubu
1068,5	>	878
SONTEST ORTAK DİKTESİ		
94	>	35

Tablo 6.5: Sontest Diktesi Verileri

Deney grubuna yönelik yapılan ezgi kalıpları ile ilgili deneysel çalışmalar ile öğrencilerin dikte ve solfej yapabilme oranlarında anlamlı bir yükseliş görülebilir. Öntest kapsamında sorulan dikteyi yapamayan öğrenciler bile çalışma sonunda doğru dikte yazabilmiştir.

Sontest kapsamında yapılan işitme (MİÖY) sınavında %100 değer içerisinde dikte % 8’lik bir puan değerindedir. Ayrıca her iki puana bakıldığında yine deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre dikte puanlarının daha yüksek olduğu açıkça görülmektedir.

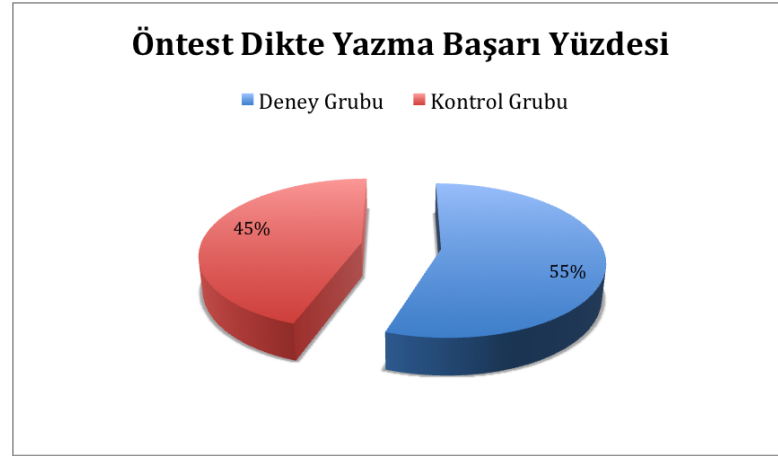
Sontest Dikte Toplam Puanına Göre : Deney Grubu (94 P.)> Kontrol Grubu (35 P.)

Sontest dikte puanlarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında;

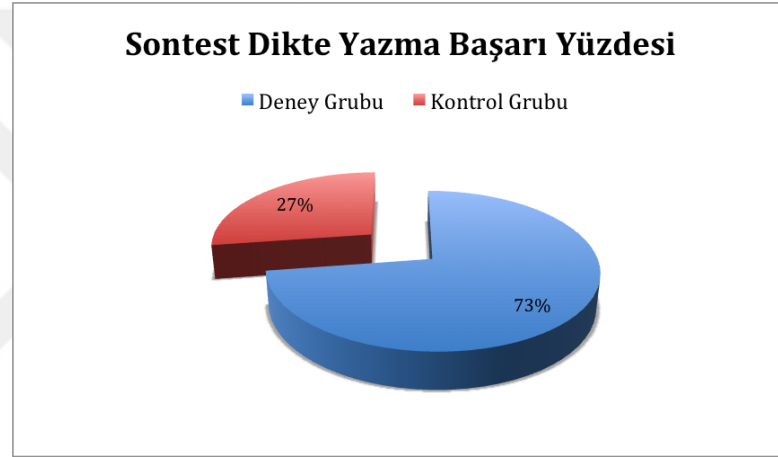
$$\text{Deney Grubu A.O: } \frac{94}{12} = 7,83$$

$$\text{Kontrol Grubu A.O: } \frac{35}{12} = 2,91$$

$$\text{Deney+Kontrol Grubu A.O: } \frac{94+35}{24} = 5,375$$

Şekil 6.6: Grupların Öntest Uygulamasında Yazdığı Diktelerdeki Doğru Ölçü Yüzde Grafiği (Tekrar)

Şekil 6.7: MİOY Sınavında Sorulan Sontest Diktesinin Başarı Yüzdesi. (Tekrar)

- ★ Ezgi kalıpları kullanılarak başlangıç solfej ve dikte eğitimine yönelik uygulanan ön-test ve son-test sonuçlarına göre, son-test lehine anlamlı bir fark vardır.

6.2 ÖNERİLER

- Müzik eğitiminde özellikle başlangıç müzik eğitimlerinde konular veya çalışmalar sınırlandırılmalıdır. Sınırlandırılmış olarak ezgi kalıpları öğretimi yöntemi modeli ile oluşturulan farkındalık sayesinde, bireylerde bilinçli düşünme, zihinsel gelişim ve bu sayede eğitim süresine tasarruf, daha az çaba sonunda ise müziksel-işitsel-genel başarı sağlanabilir.
- Anlaşılamayan konular geçirtilmemeli, farklı örnekler ile somutlaştırılarak daha sade anlatılmalı veya dönülmek üzere ertelenmelidir. Konu ile farklı yöntemler varsa araştırılmalı, yaratıcı çalışmalar geliştirilmelidir.
- Özellikle İşitmenin (kulağın) geliştirilmesi ile aynı zamanda özel müzik yeteneğinin gelişmesi de sağlanabilir. Hangi müziksel alan içinde müzik eğitimi alınırsa alınsın, başlangıç temeli sağlam olacak şekilde iyi bir işitme eğitiminden geçmelidir.
- İşitme alanı ile ilgili kaynak kitaplar genellikle içerisinde farklı düzey ve tonlarda solfej veya diktelerin bulunduğu ezgi bankası şeklindedir. Bu tür kaynaklara zaten ihtiyaç vardır. Ancak, solfej veya dikte ile ilgili kullanışlı tekniklerin olup olmadığı, varsa neler olduğu vb. anlatımlara yer verilmesi eğitimci ve öğrencilere yol gösterici çalışmalar son derece gereklidir.
- Solfej okuma çalışmalarında çalgı eşliği (özellikle piyano eşliği) zaman zaman müzikal yönden ve birleştirme-toparlama amacıyla etkili bir şekilde kullanılmalıdır. Ancak, solfej-dikte yapılırken, devamlı çalgıdan ses alarak solfej okuma-solfej deşifresi yapma alışkanlığı kazanmamalı ya da varsa vazgeçilmelidir.
- Alandaki başarısızlık veya yetersizlik, kişinin zaman kaybetmesine, kendine güvenini yitirmesine, müzikten uzaklaşmasına, kendini başarısız, yeteneksiz ve mutsuz hissetmesine vb. olumsuz davranışlara yol açabilir. Mesleki müzik eğitimi gören bireylerdeki alanda ilgili ve başarılı olma durumları çok önemlidir. Çünkü müzikle ilgili her türlü bilgi, beceri, çalma, söyleme, öğretme, prova, konser vb. faaliyetlerinde etkili ve yeterlilik gereklidir. Bu başarıyı olumlu yönde etkileyen en önemli olguların temeli olan müziksel işitmenin geliştirilmesine önem verilmelidir.
- Eklerde verilen ezgi kalıpları ile hazırlanmış ezgi-solfej-dikte notaları diğer kaynaklarla birlikte eğitimci ve öğrenciler tarafından kullanılabilir.

- Müzik eğitimine yeni başlayan (başlangıç seviyesi) bireyler için nota okuma (solfej) ve duyduğu veya verilen ezgiyi notaya alma-yazma (dikte) etkinliklerindeki içsel-zihinsel duyma aktivitelerini olumlu yönde geliştireceği öngörülmektedir. Müziksel işitme, okuma ve yazma (MİOY) eğitiminde kullanılan mevcut bilgi ve yöntemlere ek olarak geliştirilen ezgi kalıpları modeli; işitme eğitiminde kullanılan geleneksel yöntemlere ek olarak kullanılabilir.
- Özel olarak hazırlanan ezgi kalıpları, belli sayıda ve bir sürede değiştirilmeden ve bireyler kusursuz öğrenene kadar tekrarlanmalıdır. Bununla birlikte ezgi, solfej, dikte vb. işitme alanlarındaki yönlerden yetenek geliştirilebilir. Özellikle deşifre okuma-çalma vb. çalışmalarında görülen, duyulan, sorulan solfej-dikteleri istenilen bir şekilde doğru yapabilir.
- Eğitimciler isterse öğrenilen ezgi kalıplarına benzeyen veya çağrışım yapan, farklı müzik türlerindeki ezgisel kalıpları veya kendi fikirlerini özgün bir şekilde ekleyebilir ve oluşturabilirler. (Örn. Makamsal, caz-blues, pentatonik, çağdaş ezgi kalıpları vb.)
- Ezgi kalıplarının öğretilmesinde mümkün olduğu kadar piyano kullanılmalı eşlik yapılmalıdır. Ancak sınıf ortamında müzik öğretmeninin şartlarına göre diğer çalgılar kullanılabilir. Ancak Tampere olmayan çeşitli makamsal ezgi kalıpları oluşturup çalışma yapılacak ise; Makamsal sisteme ait sesleri oluşturabilen çalgılar (Bağlama, Kaval, Ud, vb.) kullanılabilir.
- Müzik öğrenen veya yapan öğrencilerin müziksel bilgi, beceri ve yetenek düzeylerinin yakın olması, doğru solfej ve dikte yazabilmesi önemlidir. Farklı düzeylerde olan öğrencilerin oluşturduğu bir sınıf ortamında (örn. koro veya orkestra çalışmalarında), birlikte iyi bir müzik yapma sağlanamayabilir. Ezgi kalıpları modeli ve tekniği ile öğrenciler aynı ve yakın derece duyum ve bilgilere sahip olabilmekte, istenilen ve gerekli homojenlik sağlanabilmektedir.
- Solfej ve dikte çalışmalarına yönelik eklerde verilen ezgi kalıpları, eğitimci tarafından çalışma yaprakları²⁷ oluşturulabilir.
- Çağın ve teknolojinin gereği olarak müzik alanında ve özellikle müziksel işitme alanlarında yeni öğrenme-öğretme teknikleri araştırılmalıdır.

²⁷“Çalışma Yaprakları: Bir davranışı öğretmek, bir bilgiyi pekiştirmek veya bir konuya dikkati çekmek gibi amaçlarla hazırlanmış tek sayfalık, hem bilgi veren hem de bilgi alan, araştırma yaptıran öğretme materyalidir. (Günay ve Özdemir, 2006:197)”

- Solfej çalışmaları bireysel olarak ders dışında yapabilmektedir, ancak bu durum dikte için geçerli olamayabilir. Kendi kendine dikte sorup yazması olanaksızdır. (Gördüğü bir ezgi çalarak o ezgiyi aynen yazması mantıklı olamaz ancak bir paradokstur.) Kendi çaldığı bir ezgiyi yazması notaya alma işi bunun dışında tutulabilir. İşitme eğitiminde dikte yazmak, görmediği bir yapıyı (ses ve tartım, aralık, akor, nüans vb.) duyarak kağıda dökme işidir. Bunun için sorulacak diktenin bir başkası tarafından sorulması gerekmektedir. Halbuki, öğrenci ders dışında kimseye ihtiyaç duymadan kendi kendine dikte çalışabilirse, başarı ve öğrenme motivasyonu artabilir, bunun sonucunda ise daha kısa sürede gelişmeler gösterebilir. Böyle bir çalışma sistemi geliştirmek için günümüzde teknolojiye yararlanabilir. Bilgisayar ile bir eserin notasının yazılması, seslendirilmesi veya Piyano çalarak kayıt yapılması vb. mümkün olmaktadır. Yazılan veya kayıt edilerek çalınan bir diktenin elektronik ortamda sorulması mümkündür. Bilgisayar ortamında, müzik yazılımları ile dikte için²⁸ ile midi ses veya Mp3 ses dosyaları ve kayıtlar oluşturulabilir. Diktenin tonu, hızı, çalma tekrarı ve zamanlaması ile ilgili içeriğini ve düzeyini (ezgi, ritim, dikte, solfej vb.), midi dosyasını hazırlayan kişi belirleyebilir. Hazırlanan midi ses dosyaları ile okul dışında kendi kendine çalışma ortamı sağlaması açısından önemli olabilir. (Bilgisayar ve müzik programı ile hazırlanmış ve içerisinde ezgi kalıplarından oluşan, anlatımlı, basit düzey açık midi dosyası örneği, eklerde verilmiştir.)
- Müzik ile uğraşanlar için seviye, düzey, beceri, eğitim, tecrübe vb. gibi zaman ile çalışmalar sonrasında oluşan çeşitli yönler vardır. Öğrenen kişi etüt ve birleştirme ya da çalışma-alıştırma yapma gerekliliği duyar. Her yaş grubu için müzik eğitiminde, basitten zora-doğru, parçadan bütüne doğru olan yöntemlerin uygulanması önerilir.
- Müzik alanında işitsel yönü güçlü olan öğrenciler daha başarılı olabilir. Bu nedenle, başarı elde etmek isteyen öğrencilerin işitme alanına özel ilgi göstermeleri ile sorunlar daha kısa sürede giderilebilir.
- İşitme konusunda özellikle; ses tanıma-duyma, ezgi yazma (dikte)-okuma (solfej) vb. İşitme çalışmalarını yeterince kavrayamayan, eksiklik hisseden veya kendisini daha da geliştirmek isteyen bireyler için *ezgi kalıpları* modeli yararlı olabilir. Bunun için tez çalışmasında tanıtılan *ezgi kalıpları* modelinin özellikle başlangıç solfej ve dikte eğitimlerinde kullanılması, daha ileri düzeylerde de yeri geldikçe uygulanması ilgili müzik eğitimcilerine ve öğrencilere önerilmektedir.

²⁸Çeşitli Müzik, Nota Yazım Programları; Sibeliuss, Finale, Encore, Cakewalk, Mus2, MuseScore, Logic Pro, Cubase vb.

- Başlangıç işitme eğitiminde, ezgi kalıplarının do majör tonunda kullanılması önerilir ancak ilerleyen düzeylerde ihtiyaca göre diğer ton, makam ve dizilere ait ezgi kalıpları da oluşturulabilir.
- Öğrencilerin işitsel performanslarını daha yüksek düzeylere çıkarabilmek amacıyla yapılmış bilgisayar destekli işitme programlarının (Better ears Beginner, Music intervals, Ear master vb.) kullanılması ve özendirilmesi ile başarıya katkılar sağlayabilir.
- Çok küçük yaşlardaki henüz okuma-yazma bilmeyen çocukların müziksel işitme eğitimi, çalgı ve ses eğitimleri vb. için ezgi kalıpları modelinin uygulanabilir olup olması, yeni araştırmacılara bir çalışma konusu olabilir.

★Solfej ve Dikte Yapamama Sorunları İle İlgili Bazı Öneriler:

- 1-Bireyler çalışmak ve kendisini geliştirmek için istekli olmalıdır.
- 2-Ders içi ve dışı çalışmaları özenli yapmalıdır.
- 3-Müzikal teorisi, aralık, akor, derece, ton-makam vb. bilgilerini geliştirmelidir.
- 4-Öğrencilerin genellikle solfej okurken-çalışırken kullandığı bilinçsiz bir şekilde söyleyerek-dinleyerek ezberleme alışkanlığından uzaklaşması önerilir.
- 5-Öğrencilerin genellikle solfej okurken ve dikte yazarken-çalışırken kullandığı, sesleri bilinçsizce arayarak, sıra ile tamamlayarak vb. bilinçsiz duyum alışkanlıklarından uzaklaşması önerilir.
- 6-Diğer tekniklerin ve bilgilerin yanında, ezgi kalıplarını da öğrenmelidir.
- 7-Ezgi kalıpları modeli ile zaman içerisinde düzenli ve yeterli çalışmalar yapıldığında zihinsel gelişim sağlanabilir. Bu sayede içsel tınlatma yapabildiğinden çalgıdan ses alma bağımlılığından vaz geçebilir. Zaman içinde başarı artabilir ve kişide güven oluşabilir. Solfej ve dikte etkinliklerinden korkmadan, rahat ve mutlu bir şekilde müziği okuyup yazabilir.
- 8-Müziksel okuma (solfej) etkinliklerinde öğrenci ses sınırları ile mutasyon dönemleri ve rahatsızlıklar vb. sesi etkileyen durumlar dikkate alınmalıdır.
- 9-Müziksel öğrenme aktivitelerinde seviyeye uygun olmayan çalışmalar ile direkt zorlayıcı bir tutum yerine, metodik sistemlerle düzey geliştiren yöntemler kullanılabilir. Özellikle solfej ve dikte uygulamaları (soruları) seviyeye göre özenle seçilmelidir.
- 10-Solfej ve dikte alanlarında başarının artması için, boş zamanlarda gazete-kitap-dergi vb. okuma alışkanlığına benzer şekilde, düzenli olarak solfej okuma ve dikte yazma alışkanlığı kazanmalı-kazandırılmalıdır.

BÖLÜM VI

7 EKLER

Çalışmada kullanılan dokümanlar, öğrencilere uygulanan dikteler, hazırlanan materyaller, İncelenen farklı tür, ton ve makamda eser notaları, resmi yazılar vb. bu bölüme eklenecektir.

7.1 ARAŞTIRMA İZNİ YAZISI SAYFALARI

T.C.
TOKAT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27001677-44-E.4605884
Konu : Araştırma İzni Verilmesi

04.05.2015

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve
Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi
b) 09/10/2014 tarihli ve 27001677/600/4437181 sayılı Valilik Makam Onayı.
c) Araştırma İzinleri İnceleme Komisyonunun 04/2015 tarihli tutanakları.

Ekli listede adı soyadı, görev yeri, görevi ve anket konusu belirtilen GOP Üniversitesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Özlem ONUK, yüksek lisans öğrencisi Fazilet Özge MAVİŞ (çalışmaya gönüllü olarak katılabilecek öğretmenlere), yüksek lisans öğrencisi Ercan DİRİK ve İnönü Üniversitesi doktora öğrencisi Ercan BAŞ'ın il/ilçe merkezindeki ilgili okullarına yönelik hazırlamış oldukları bilimsel amaçlı deneysel gözlem, anket çalışmasını uygulamak istemektedir.

Söz konusu bilimsel amaçlı çalışmanın il/ilçe merkezindeki ilgili okul/kurum müdürlüklerinde ilgili kişilere uygulama yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olur'unuza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
04.05.2015

Mehmet Suphi KÜSBECİ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: Anket Listesi

GOP Bulvarı 60100 Tokat/Merkez
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: strateji@millieminisr.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Adnan YÜCE
Tel: (0356) 214 10 17-358
Faks: (0356) 214 11 86

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 66b5-3b62-3301-a134-67b1 kodu ile teyit edilebilir

Şekil 7.1: İzin Belgesi-1

Adı Soyadı	Görevi	Görev Yeri	Anket Araştırma Konusu	Anketi Uygulamak İstedığı Okul/Kurumlar	Anketi Uygulama Alanı
Fazilet Özge MAVİŞ	Yüksek Lisans Öğrencisi	GOP Üniversitesi	Anlamlı Öğrenme Etkinlikleri Kullanım Gözlem Formu	Tokat Merkez Ortaokullar	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerine
Özlem ONUK	Öğretim Üyesi	GOP Üniversitesi	Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar	Tokat Çocuk Dünyası Uygulama,75.Yıl Zübeyde Hanım, Tokat Devlet Hastanesi ve 23 Nisan Ulusal Egemenlik Anaokulu	Anaokulu öğrencilerine
Ercan BAŞ	Doktora Öğrencisi	İnönü Üniversitesi	Ezgi Kalıpları Kullanarak Başlangıç Solfej ve Dikte Eğitimine Yönelik Bir Model Üzerine Araştırma	Tokat Zile Ortaöğretim Okullarında	Tokat Güzel Sanatlar Lisesi 9. Sınıf Öğrencilerine
Ercan DİRİK	Yüksek Lisans Öğrencisi	GOP Üniversitesi	Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Çoklu Zeka Kuramının Uygulanabilirliğine İlişkin Görüşleri	Tokat İl/İlçe Birleştirilmiş Sınıflar	Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerine

04/05/2015
Adnan YÜCE
Memur
Strateji Geliştirme Birimi

Şekil 7.2: İzin Belgesi-2

DÜZEY BELİRLEME AMAÇLI ÖN TEST

Öğrenci No:.....

Bilimsel bir araştırma için yapılan bu çalışmada; Düzey belirlemek için deney gruplarına ilk olarak ön test, deney gruplarının çalışma takvimi sonunda ise son test uygulaması yapılacaktır.

Size uygun olan maddelerin baş tarafına (...✓....) onay işaretini çiziniz. Cevabını bilmediğiniz sorularda **BİLMİYORUM** seçeneğini varsa işaretleyiniz. Ön test ve son test, gruplar hakkında bilgi edinme amaçlıdır. Vermiş olduğunuz **doğru bilgiler** ışığında ancak sağlıklı verilerin oluşması sağlanabilir. Size göre en doğru cevapları veriniz!

A-Okuduğunuz okula başlamadan önce;

1-Ailenizde veya yakın çevrenizde müzik ile ilgilenen var mı? Belirtiniz:.....

2-.....a) Giriş sınavı için müzik eğitimi aldım.

.....b) Giriş sınavı için müzik eğitimi almadım.

3-.....a) Nota-ritim-ses vb. ile ilgili bilgim vardı.

.....b) Nota-ritim-ses vb. ile ilgili bilgim yoktu.

4-z

.....a) Biliyordum. Belirtiniz:.....

.....b) Bilmiyordum.

5-Okul tercihim ile ilgili;

.....a) Çok istiyordum.

.....b) Çevremdekiler ses, çalgı vb. konularda yetenekli olduğumu düşünüyorlardı.

.....c) Kendi isteğimle geldim, müziğe karşı yetenekli olduğumun farkındayım.

.....d) Ailemin isteği veya zorlaması ile geldim.

.....e) Hiç istemiyordum.

B-Okuldaki ders çalışma, başarı veya performansınız ile ilgili;

6- Çalgı derslerinde;

.....a) Çok çalışıyorum ama olmuyor.

.....b) Biraz zorlanıyorum, ama yapabiliyorum.

.....c) Hiç çalışmıyorum, ama yapabiliyorum.

.....b) Çok çalışıyorum, yapabiliyorum ve öğretmenim çalışmalarımı her zaman beğeniyor.

7-Müziksel İşitme-Okuma-Yazma dersinde;

.....a) Teorik konularda zorlanıyorum.

.....b) Solfej okuyorum ama zorlanıyorum.

.....c) Notaların seslerini hiç bulamıyorum.

.....d) Ritimleri yapamıyorum, zorlanıyorum.

.....e) Konular kolay, zorlanmıyorum.

f) Diğer:.....

8-Solfej Çalışmalarında;

.....a) Ton dışına çıktığımı veya solfeji doğru yapamadığımı farkındayım.

.....b) Nota isimlerini ve değerlerini karıştırıyorum.

.....c) Piyano eşliği olsa bile öğretmenim hatalarımı söylüyor.

.....d) Solfeji eşlik olursa daha kolay yapıyorum.

.....e) Öğretmenim hiç hata yapmadığımı söylüyor ve beni devamlı örnek gösteriyor.

9-Müzik dersleri dışındaki diğer derslerde;

(Türkçe, Tarih, Fen, Matematik, İngilizce vb.)

.....a) Ders, ödev, tekrar vb. yaparım yani çalışırım.

.....b) Ders, ödev, tekrar vb. yapmam-yapamam yani çalışmam.

.....c) Tüm derslerde başarılıyım.

.....d) Bazı derslerde başarılıyım.

.....e) Tüm derslerde zorlanıyorum, zayıfım çok.

C-Bazı temel müzik bilgileri ile ilgili sorular;

10-a) Sol anahtarına göre alttan 3. aralıktaki nota hangisidir?.....

b) Sol anahtarına göre üstten 4. çizgideki nota hangisidir?.....

11-a) Notanın sağında bulunan (uzatma noktası)

notanın değeri ne kadar uzatır?.....

b) 8'lik (yarım vuruş) nota değerini çiziniz:.....

c) Noktalı dörtlük notayı çiziniz:.....

d) 2'lik nota değerini çiziniz:.....

e) 3 vuruş nota değerini çiziniz:.....

f) 4 vuruşluk (Birlik) nota değerini çiziniz:.....

12-a) ¾ 'lük ölçüde kaç adet 8'lik nota vardır?.....

b) 4/4 'lük ölçüde kaç adet 2'lik nota vardır?.....

13-Tonalite, Majör, minör ve makamsal kavramları nedir? biliyorum. bilmiyorum.

14-Müziksel aralıkları (yatay-dikey) teorik olarak; biliyorum. bilmiyorum.

15-Aralıkları seslendirmeyi (na-na şeklinde)?

.....biliyorum. bilmiyorum.

16-Piyano ile çalınan-sorulan göreceli sesleri (notaları) biliyorum bilmiyorum.

17-Absolute veya mutlak işitme nedir?

.....biliyorum bilmiyorum.

(.....Absolute değilim Absolute'yim*)

18-Piyano ile çalınan-sorulan ezgileri notaları ve

tartımları ile; biliyorum bilmiyorum.

19-Müzikte inici-çıkıcı dizi kavramı nedir?

.....biliyorum. bilmiyorum.

20-Müzikte İnici-çıkıcı kavramı nedir?

.....biliyorum. bilmiyorum.

21-Müzikte derece kavramı nedir?

.....biliyorum. bilmiyorum.

22-Arpej nedir? biliyorum. bilmiyorum.

23-Müziksel dikte nedir?

.....a) Biliyorum, fakat hiç yazmadım.

.....c) Bilmiyorum, hiç yazmadım.

.....b) Biliyorum, derste yapıyoruz.

24-Müzik öğrenirken kullandığınız bir herhangi bir yöntem veya teknik (Dalcroze, Kodaly, Fonomimi, Suzuki, Fixed Do, Renkler ile Müzik Eğitimi vb.) var mı? Varsa belirtiniz:.....

25-Piyano ile çalınacak olan Do majör tonunda, 2/4'lük ölçü rakamında ve 8 ölçü uzunluğunda olan bir ezgiyi **arka sayfadaki** porteye (dizek) yazınız!

Teşekkürler!

Şekil 7.3: Öğrencilerin Müziksel Geçmişini, Hazır Bulunuşluklarını ve Diğer Sosyal Verileri İçin Uygulanan Öntest Sayfası.

7.2 ÇALIŞMALARDA KULLANMAK İÇİN BOŞ DİKTE CEVAPLAMA KAĞIDI

Araştırmaya katılan öğrencilere öntest ve sontest uygulamaları kapsamında sorulacak olan 8 ölçü uzunluğundaki dikteleri yazmak için kullanacağı boş cevaplama kağıdı.

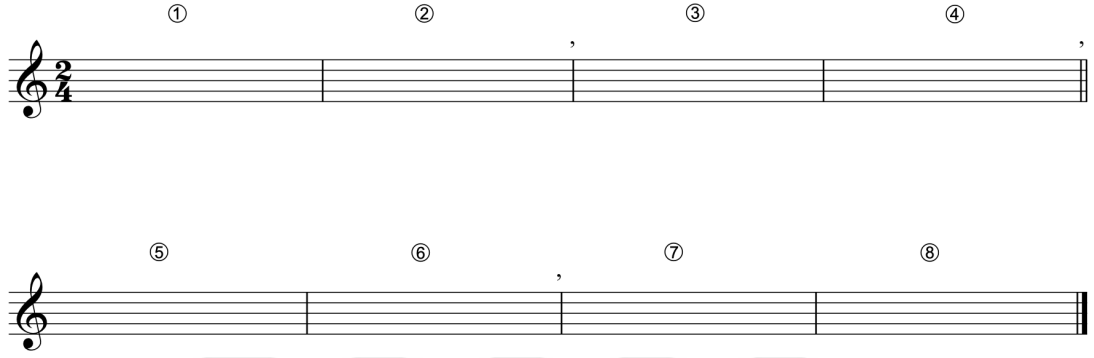
Öntest ve Sontest Dikteleri Cevaplama Kağıdı

Adı/Soyadı:.....

Tarih:...../...../.....

Öğrenci Numarası:.....

.....Grubu

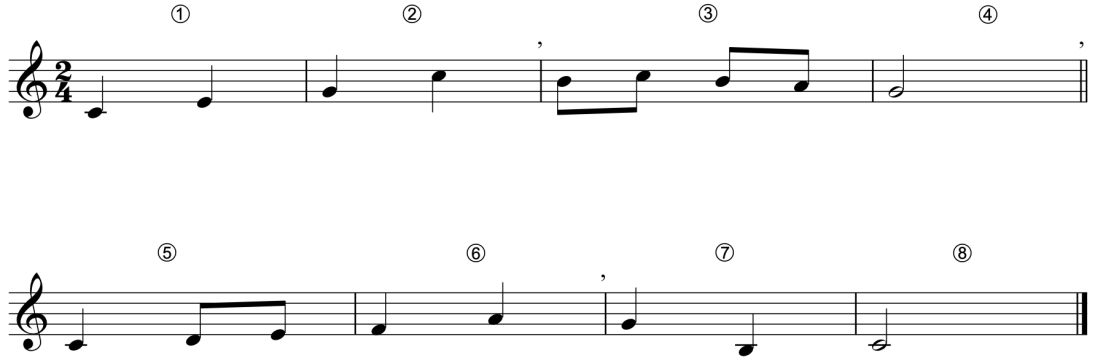

Şekil 7.4: Öntest ve Sontest İçin 8 Ölçülük Dizekli Boş Cevaplama Kağıdı.

7.3 ÖNTEST DİKTESİ

Araştırmaya katılan deney ve kontrol grubu öğrencilerine araştırmanın başında Piyo ile bir adet müziksel dikte sorulmuştur. Ezgi kalıpları ile oluşturulmuş, Do majör tonunda, 2/4'lük ölçü rakamında ve 8 ölçü uzunluğundaki dikte.

Öntest Ezgi Diktesi

Şekil 7.5: Öntest Diktesi.

7.4 DENEY GRUBU ÇALIŞMALARINDA KULLANILAN DİZEKLİ DİKTE ÇALIŞMA KAĞIDI

DİKTE VE SOLFEJ ÇALIŞMA KAĞIDI

Grup No:.....

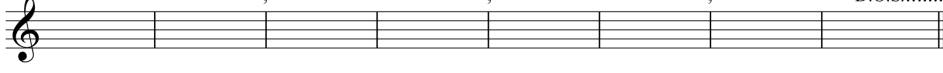
ADI/SOYADI:.....

Öğrenci No:.....

1. Dikte Tarih:...../...../.....

D.Ö.S.=Doğru Ölçü Sayısı.

D.Ö.S.:.....

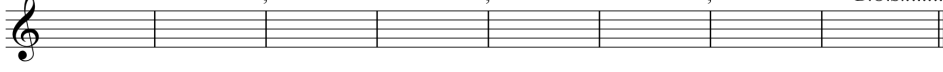
2. Dikte

D.Ö.S.:.....

1. Dikte Tarih:...../...../.....

D.Ö.S.:.....

2. Dikte

D.Ö.S.:.....

1. Dikte Tarih:...../...../.....

D.Ö.S.:.....

2. Dikte

D.Ö.S.:.....

Tarih:...../...../.....

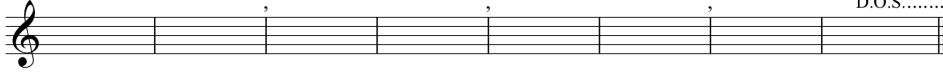
1. Dikte

D.Ö.S.:.....

2. Dikte

D.Ö.S.:.....

Hazırlayan:Ercan BAŞ

Şekil 7.6: Deney Grubu Öğrencilerine Çalışmalarda Sorulan Dikteleri Yazmak İçin Kullanılan Dizekli Cevaplama Kağıdı.

7.5 EZGİ KALIPLARI İLE OLUŞTURULMUŞ DENEY GRUBU DİKTELERİ

DENEY GRUBUNA SORULAN EZGİ KALIPLARI İLE OLUŞTURULMUŞ DİKTELER

(1. ve 2. dikteler aynı derste soruldu.)

(3. ve 4. dikteler aynı derste soruldu.)

(5.6.7.8. dikteler aynı derste soruldu.)

Şekil 7.7: Deney Grubu Öğrencilerine Çalışmalarda Sorulan ve Ezgi kalıpları İle Oluşturulmuş Dikteler.

7.6 SONTEST MİOY SINAVI

9/M Sınıfı Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Sınavı

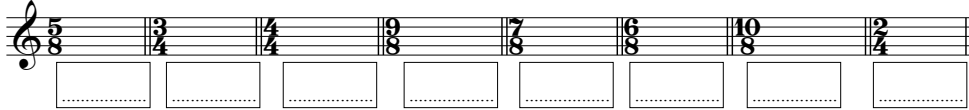
(Soruları dikkatlice okuyup doğru cevaplayınız. Başarılar!)

Tarih...../...../.....

Adı/Soyadı:.....

Öğr.No:.....

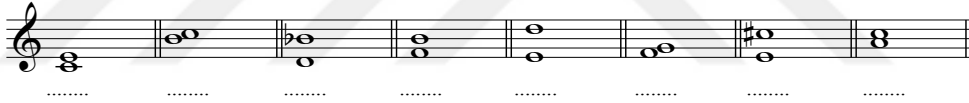
S1) Aşağıdaki verilen ölçü rakamlarının altına "Aksak yada Basit ölçü" olduğunu yazınız.

S2) Aşağıdaki verilen ölçü rakamına göre ölçü içindeki "eksik nota değerini" sol notası ile yazınız.

S3) Verilen dikey aralıkların altına adını ve rakamını yazınız. (örn: k3)

S4) Müzikte yazı dilinde; hız, nüans, yorum ifade eden bazı işaretler, terimler veya harfler kullanılır. Aşağıdaki müziksel işaret veya terimlerin anlamlarına göre doğru bir şekilde çizgi ile eşleştiriniz.

- 1) Hafif
- 2) Kuvvetli
- 3) Allegro
- 4) Ölçü Rakamı
- 5) ♭

- A) *f*
- B) Kalınlaştıran ses değiştirici işaret.
- C) Hızlı
- D) *p*
- E) Usûl

S5) Piyano ile 2/4' lük ölçü rakamlı ve Do majör tonunda (2 şer ölçü çalınacak) olan müziksel dikteyi yazınız.

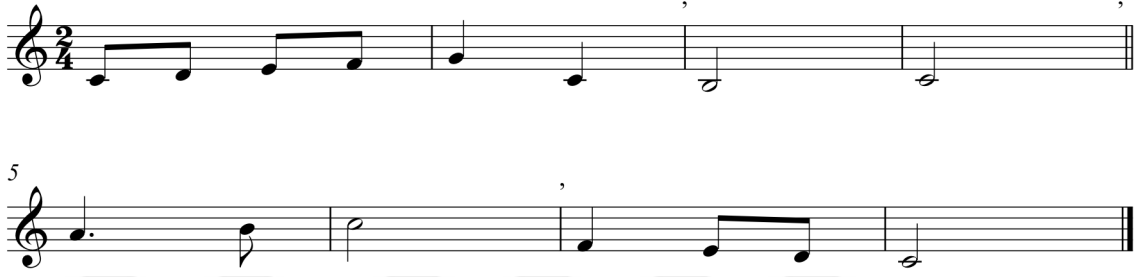

Şekil 7.8: Sontest MİOY Sınavı Boş Cevap Kağıdı.

7.7 SONTEST DİKTESİ

• Araştırmaya katılan deney ve kontrol grubu öğrencilerine araştırmanın sonunda Pi-yano ile bir adet müziksel dikte sorulmuştur. Ezgi kalıpları ile oluşturulmuş, Do majör tonunda, 2/4'lük ölçü rakamında ve 8 ölçü uzunluğundaki dikte.

Sontest Ezgi Diktesi

Şekil 7.9: Çalışma Sonunda Tüm öğrencilere Sorulan Sontest Diktesi.

7.8 ÇALIŞMALARDA KULLANILAN İNİCİ VE ÇIKICI EZGİ KALIPLARI

BAŞLANGIÇ SOLFEJ VE DİKTE EĞİTİMİNE YÖNELİK
DO MAJÖR TONUNDA HAZIRLANMIŞ VE İKİŞER ÖLÇÜDEN OLUŞAN
'EZGİ KALIPLARI'

(Deney grubu öğrencilerine öğretilen kalıpların tümü)

Ercan BAŞ

The image displays 16 examples of melodic patterns in 2/4 time, starting on middle C (C4). The patterns are arranged in two columns, with ascending patterns on the left and descending patterns on the right. Each pattern is labeled with its interval and step count.

- 1. VII (Yeden) I (Tonik)
- 2. VII (Yeden) I (Tonik)
- 3. VII II I
- 4. II VII I
- 5. Çıkıcı 3 adım
- 6. İnici 3 adım
- 7. İnce oktava giden çıkıcı 3 adım
- 8. İnce oktavdan gelen inici 3 adım
- 9. Çıkıcı 4 adım
- 10. İnici 4 adım
- 11. İnce oktava çıkıcı 4 adım
- 12. İnce oktavdan inici 4 adım
- 13. Çıkıcı 5 adım yürüyüşü
- 14. İnici 5 adım yürüyüşü
- 15. Çıkıcı temel arpej
- 16. İnici temel arpej
- 17. Kalından ince oktava çıkıcı dört sesli temel arpej
- 18. İnceden kalın oktava inici dört sesli temel arpej

Şekil 7.10: Deney Grubu Öğrencilere Öğretilen ve Diğer Aşamalarda Kullanılan İnici-Çıkıcı Ezgi Kalıpları.

7.9 DİĞER EZGİ KALIPLARI

Diğer Ezgi Kalıplarına Örnekler-1

(Do majör Tonunda)

Ercan BAŞ

Şekil 7.11: Diğer Ezgi Kalıplarına Örnekler. (1)

Diğer Ezgi Kalıplarına Örnekler-2 (Ritim ve ses olarak çeşitlendirilmiş)

Ercan BAŞ

(Do majör tonunda)

Şekil 7.12: Diğer Ezgi Kalıplarına Örnekler. (2)

(Do majör tonunda)

The image displays a musical score for a single melodic line, likely for a piano or guitar, in 2/4 time. The score is written on eight staves, each containing a series of notes and rests. The key signature is one sharp (F#), indicated by the sharp sign on the F line of the first staff. The notation includes various note values: quarter notes, eighth notes, and sixteenth notes, as well as rests. The music is organized into measures by vertical bar lines. The overall structure suggests a short, melodic piece or a section of a larger composition.

130

7.10 BAŞLANGIÇ NOTA ÖĞRETİMİNDE GÖZ ALIŞKANLIĞI İÇİN HAZIRLANAN ÇALIŞMA SAYFASI

NOTA GÖZ ALIŞKANLIĞI

(Kalın Si ile ince Re notaları arasında)

Ercan BAŞ

Not: Önce yavaş, sonra hızlı tempolarda çalışılacak!

9

17

25

33

41

49

57

Şekil 7.14: Başlangıç Nota Öğretiminde (Ezgi-Solfej-Dikte-Bona İçin) Göz Alışkanlığı İçin Hazırlanan Çalışma Sayfası

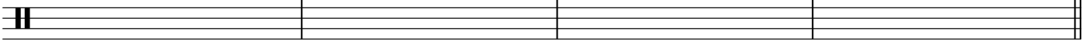
**7.11 BAŞLANGIÇ DİKTE VE SOLFEJ ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK HAZIR-
LANAN ÖRNEK RİTİM-TARTIM ÇALIŞMA SAYFASI**

RİTİM DİKTESİ İÇİN ÇALIŞMA KAĞIDI

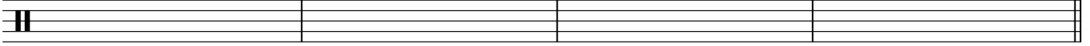
Dosya Takip:.....

.....

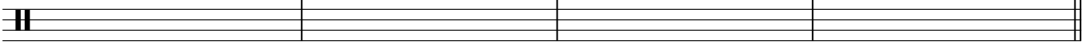
No:.....

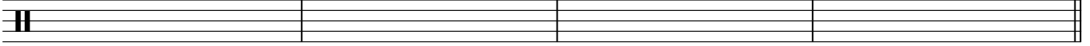
No:.....

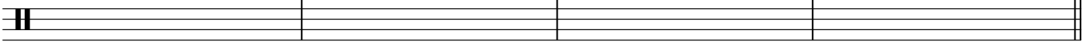
No:.....

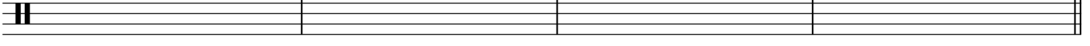
No:.....

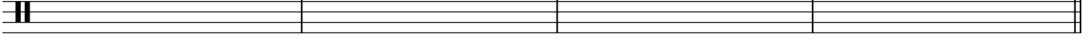
No:.....

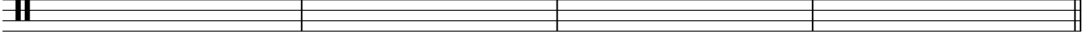
No:.....

No:.....

No:.....

Şekil 7.15: Örnek Boş Ritim-Tartım Çalışma Sayfası

7.12 RİTİM DİKTESİNE (TARTIM YAZMA) YÖNELİK HAZIRLANAN ÖRNEK
ÇALIŞMA SAYFASI

ÖRNEK RİTİM-TARTIM DİKTESİ

Ercan BAŞ

①

②

③

④

⑤

⑥

⑦

⑧

Şekil 7.16: Örnek Ritim-Tartım Yazma Çalışma Sayfası

7.13 İÇERİSİNDE BAZI EZGİ KALIPLARI OLAN ÇEŞİTLİ TÜRLERDEKİ ESERLERE AİT ÖRNEKLER

Bu bölümde, notalar üzerinde herhangi bir işaretleme yapılmadan orijinal halleri ile verilmiştir. Örnek eserler (notalar) incelendiğinde, içerisinde bazı ezgi kalıpları görülebilir.

7.13.1 Eğitim Müziği Okul Şarkıları Örnekleri

CUMHURİYET

Sefai ACAY

Çabukça

1. Cum hu ri yet Hür ri yet de mek Cum hu ri yet öz
2. Cum hu ri yet mut lu luk de mek Cum hu ri yet kol

4 1. 2.
gür ce ya şa mak gür ce ya şa mak 1.2. Uy gar lı ğa çağ daş lı ğa
ko la yü rü mek ko la yü rü mek

8 1. 2.
dur ma dan yıl ma dan koş mak de mek koş mak de mek

Şekil 7.17: Eğitim Müziğine Örnek Okul Şarkısı: “Cumhuriyet”

YAĞMUR YAĞIYOR

Anonim

Tekerleme

Yağ mur ya ğı yor sel ler a kı yor

A rap k1 z1 cam dan ba k1 yor

Şekil 7.18: Eğitim Müziğine Örnek Okul Şarkısı ve Tekerleme: “Yağmur Yağıyor”

HAVADA BİR TOP BULUT OLSAM

Orta Hız

Söz, Müzik:
Salih AYDOĞAN

Ha va da bir top bu lut ol sam
Si no p'a doğ ru ge zi nir dim
Ne şi rin bir yurt bu gü zel yurt

Ne gü zel yur du mu do la şır dım
O ra dan ha ta y'a sü zü lür düm
De ni zi gü ne şi ha va sıy la

Şekil 7.19: Eğitim Müziğine Örnek (Fa Majör Tonunda Ezgi Kalıbına Örnek) Okul Şarkısı: “Havada Bir Top Olsam”

AVCI

Salih AYDOĞAN

Av cı or man da bir tav şan vur muş
Bir kuş as la na git miş söy le miş
Av cı çok kork muş or man dan kaç mış

Şekil 7.20: Eğitim Müziğine Örnek Okul Şarkısı: “Avcı”

7.13.2 İçerisinde Ezgi kalıplarının Kullanıldığı Örnek Bir Okul Eğitim Müziği Şarkısı
Bestesi “Okul Açıldı”

OKUL AÇILDI

Söz, Müzik:Ercan BAŞ

Neşeli

O kul a çıl dı ne şe sa çıl dı se vinç li yiz he pi miz o kul a çıl dı
Ya zı yaz ma yı bil gi al ma yı o ku lum dan öğ ren dim o kul a çıl dı
Sen siz ya pa mam boş boş du ra mam o ku lu öz le mi şim o kul a çıl dı
O kul a çıl dı ne şe sa çıl dı se vinç li yiz he pi miz o kul a çıl dı

Şekil 7.21: Ezgi kalıpları ile oluşturulmuş Eğitim Müziği Okul Şarkısı (Beste):“Okul Açıldı”

7.13.3 İçerisinde Ezgi kalıplarının Kullanıldığı Örnek Bir Eğitim Müziği Okul Şarkısı
“Masal”

MASAL

Söz ve Müzik: Salih Aydoğan

Orta Hızda

Dağ lar ar dın da bir or man var mış
Bir in san gel miş çok ta za lim miş
Yağ mur yağ ma mış gü neş doğ ma mış

5

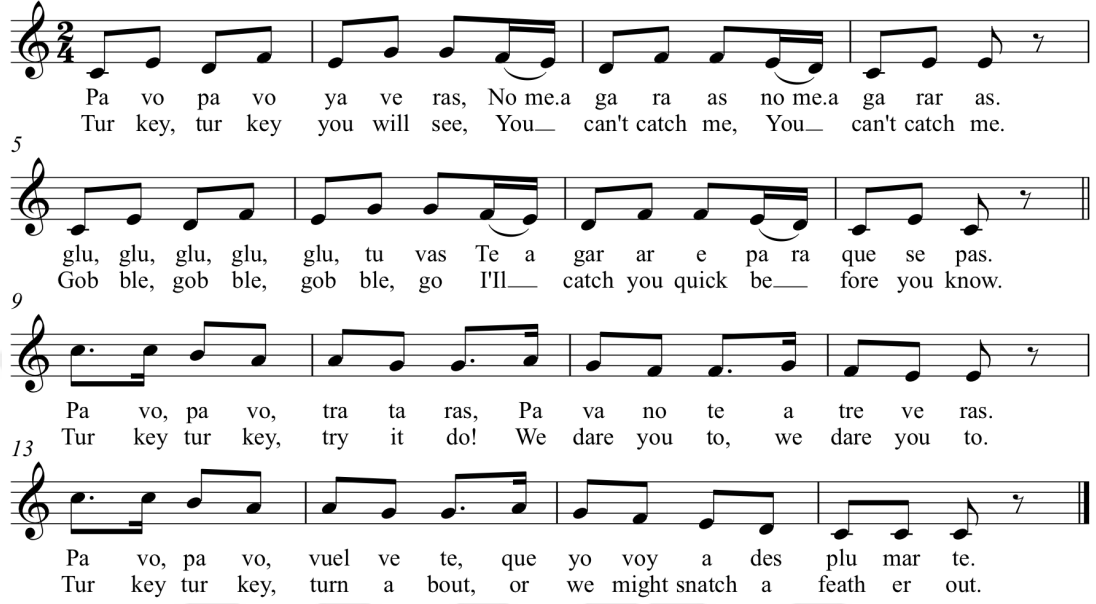
or da bü tün hay van lar mut lu ya şar mış
vur muş bir bir on la rı kes miş or ma nı
o za li min so nu nu gö ren ol ma mış

Şekil 7.22: Ezgi kalıpları ile oluşturulmuş Eğitim Müziği Okul Şarkısı:“Masal”

7.13.4 Yabancı Halk Şarkısına Örnek (Şili Şarkısı) “Pavo, Pavo”

Pavo, Pavo

Folk Song from Chile
(Şili Halk Şarkısı)

Pa vo pa vo ya ve ras, No me a ga ra as no me a ga rar as.
Tur key, tur key you will see, You can't catch me, You can't catch me.

5
glu, glu, glu, glu, glu, tu vas Te a gar ar e pa ra que se pas.
Gob ble, gob ble, gob ble, go I'll catch you quick be fore you know.

9
Pa vo, pa vo, tra ta ras, Pa va no te a tre ve ras.
Tur key tur key, try it do! We dare you to, we dare you to.

13
Pa vo, pa vo, vuel ve te, que yo voy a des plu mar te.
Tur key tur key, turn a bout, or we might snatch a feath er out.

Şekil 7.23: Yabancı Halk Şarkısına Örnek: “Pavo, Pavo” (Şili Şarkısı)

7.13.5 Yabancı Halk Şarkısına Örnek “Song Of Swedish Patriots”

Song of Swedish Patriots

Swedish folk song

1. Sons of free-dom bold. and true, Brave to dear and strong to do, Staunch to old tra -
- di - tions stand, Guard the hon - our of your land, Fond to friend, fair to foe,
Cold to wrong, to good - ness warm, For - ward still in
glad - ness go, Glo - ry - ing in stress and storm!

2. Sons of freedom blest are ye,
Nurtured by a wind so free,
Good North wind that keen and pure,
Braces spirits to endure,
Blest are ye who have known,
Fame which still in legend runs,
Yet more blest because ye own,
Hearts of freedom, Sweden's sons!

Şekil 7.24: Yabancı Halk Şarkısına Örnek: “Song Of Swedish Patriots”

7.13.6 Geleneksel Türk Sanat Müziği Eseri “Çargah Peşrevi” (Orjinal Nota)

www.neysazi.com

M. Reşat AYSU
15 Aralık 1981 Alsancak
No 308

Sofyan *ÇARGAH PEŞREVİ*

Kaynak: M. Reşat Aysu'nun el yazması notadan kopya edilmiştir.

Şekil 7.25: Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Eserlerine Örnek: “Çargah Peşrevi” (Orjinal nota)

7.13.7 Geleneksel Türk Sanat Müziği Hicaz Eseri “Şu Gelen Atlı Mıdır?” (Orjinal Nota)

www.neyzen.com

Hicâz Türkü

Dolgun Dalgıçoğlu
Nota arşivi

Usûlü: Düyek

Şu gelen atlı mıdır

Anonim

SAZ -----

Şu ge len at lı mı dır zı yav rum So run Bağ dat
Şu ge len ki min kı zı yav rum Ya nak la rı

lı kır mı dır zı a man So run bağ dat
a man Ya nak la rı

lı kır mı dır zı SAZ ----- Her ge len ya ri so rar
Ya na ğın da be ni var

yav rum Yar bu ka dar tat lı mı dır zı a man Yar bu ka dar
yav rum San dım se her yıl dı zı a man San dım se her

tat lı mı dır zı Coş tum yi ne dal ga la nı yo rum ben
yıl dı zı

ye ni ye ni sev da la nı yo rum ben

Dolgun
01.02.2010

Şu gelen atlı mıdır
Sorun Bağdatlı mıdır
Her gelen yarı sorar
Yar bu kadar tatlı mıdır

Şu gelen kimin kızı
Yanakları kırmızı
Yanağında beni var
Sandım seher yıldızı

Coş tum yine dalgalanıyorum ben
Yeni yeni sevdalanıyorum ben

Şekil 7.26: Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Hicaz Eserlerine Örnek: “Şu Gelen Atlı mıdır?” (Orjinal nota)

7.13.8 Geleneksel Türk Sanat Müziği Uşşak Eseri “Ah Bu Gönül Şarkıları” (Orjinal Nota)

www.neyzen.com

Uşşak Şarkı
Seninle doğan güldür bu gönül
(Gönül Şarkıları)

Yücel Müzik

Sofyân ♩ = 72

Beste: Safiye Ayla
Güfte: Ramazan Gökalp Arkun

Aranağme

Se nin le do ğan— gül— dür bu gö nül— Ah bu gö nül şar—

kı— la— rı SAZ— Di lin de ki bül— bül— dür bu gö nül—

Ah bu gö nül şar— kı la— rı

Do lu— sev gi ta sını da— gö nül— SAZ—

bir— genç lik ma— sa— sını da— i ki miz— a ra

sın da gö nül— Ah bu gö nül şar— kı la— rı D.C. (Son)

Ka vuş ma nın— ta dı nı ta dı nı— ay rı lık fer—

ya— dı nı SAZ— Ta şır se nin— a dı nı bu gö nül—

Seninle doğan güldür bu gönül Ah! bu gönül şarkıları
Dilindeki bülbüldür bu gönül Ah! bu gönül şarkıları
Dolu sevgi tasında gönül bir gençlik masasında
Şikimiz arasında gönül Ah! bu gönül şarkıları

Kavuşmanın tadını tadını ayrılık feryadını
Taşır senin adını bu gönül Ah! bu gönül şarkıları
Dolu sevgi tasında gönül bir gençlik masasında
Şikimiz arasında gönül Ah! bu gönül şarkıları

Şekil 7.27: Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Hicaz Eserlerine Örnek: “Ah Bu Gönül Şarkıları” (Orjinal nota)

7.13.9 Geleneksel Türk Sanat Müziği Buselik Eseri “Bir Pür Cefa Hoş Dilberdir”
(Orjinal Nota)

www.neyzen.com

Bûselik Şarkı

Yücel Müzik

Usûlü: Aksak

Bir pür cefa hoş dilberdir

Beste: Sultan 3.Selim (İlhâmi)

Güfte: Sultan 3.Selim (Selîmi)

Bir pür ce fa hoş dil ber dir Müp te lâ yım
Yal var dık ça i nad e der İn saf ey le
hay lı dem dir El bet gö gül
gay ri ye ter Ü ze ri ne
ar zu ey ler Gül ya na ğı her şeb ter
pek va ra mam Kor ka rım ki ka çar gi
dir der Gö re bil sem se ve bil sem
yâr yâr a man a man gül ya na ğı
her şeb ter dir

*Bir pür cefa hoş dilberdir
Müptelayım hayli demdir
Elbet gönül arzu eyler
Gül yanağı her şebterdir*

*Yalvardıkça inad eder
İnsaf eyle gayri yeter
Üzerine pek varamam
Korkarım ki kaçır gider*

*Görebilsem sevebilsem
Gül yanağı her şebterdir*

Şekil 7.28: Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Hicaz Eserlerine Örnek: “Bir Pür Cefa Hoş Dilberdir” (Orjinal nota)

7.13.10 Geleneksel Türk Sanat Müziği Eseri “İki Dilber” (Orjinal Nota)

www.neyzen.com

ACEM RUMELİ TÜRKÜSÜ İki Dilber Söyleşirler

Tolga Göyünç
nota arşivi

Usûlü: Nîm Sofyan

Anonim

ARANAĞME

I KI DİL BER

SÖY LE ŞİR LER A MAN

GEL Gİ DE LİM DAY

LE RE

GİT ME DİL BER

GİT ME DE RİM A MAN A

MAN BİZ DÜ ŞE RİZ DİL

LE RE

İKİ DİLBER SÖYLEŞİRLER
GEL GİDELİM DAYLARE
GİTME DİLBER GİTME DERİM
BİZ DÜŞERİZ DİLLERE

ÖLÜRÜM GAYRET YOLUNDA
SENİ VERMEM ELLERE
AH BRE ŞAHİN ÇOK YOSMASIN
YAKDIN KÜLHAN EYLEDİN

AH BRE HAIN ÇOK YOSMASIN
YIKDIN VİRAN EYLEDİN

15 - 12 - 2008

Şekil 7.29: Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Eserlerine Örnek: “İki Dilber” Şarkısı (Orjinal nota)

7.13.11 Geleneksel Türk Sanat Müziği Eseri “Atatürk Marşı” (Orjinal Nota)

(♩ = 108) ATATÜRK MARŞI Söz - Müzik KÂZİM NARMANLI

SAVUR DU DÜŞMA NI DÖKTÜ DENİ ZE YE Dİ DÜ VE Lİ DE
GETİR Dİ Dİ ZE TERTE MİZ BİRDİ YAR ARMA ĞAN Bİ ZE
EY GENÇ Lİ ĞİM VA TAN E MA NET Sİ ZE
DE Dİ GÜR SE Sİ Y LE SÖ Y LE Dİ A TAM ŞU HE DA KANI NA
KANI MI KA TAM (SON) KAL Bİ ÇARPI YOR DU DİYOR DU VA TAN
SA TIL MAZ DÜ ŞMA NA Pİ Rİ PAK A NAM VATA NIN UFKUN DA YÜ CE BAY RA ĞİM
DAL GA LAN DAL GA LAN SEN SİN VAR LI ĞİM
YÜ CE SİN YÜ CE DEN OL MAZ DAR LI ĞİM
SE MA LAR DA YÜ CEL GÜ ZEL BAY RA ĞİM E.B.

SAVURDU DÜŞMANI DÖKTÜ DENİZE
YEDİ DÜVELİ DE GETİRDİ DİZE
TERTEMİZ BİR DİYAR ARMAĞAN BİZE
EY GENÇLİĞİM VATAN EMANET SİZE

DEDİ GÜR SESİYLE SÖYLEDİ ATAM
ŞÜHEDA KANINA KANIMI KATAM
KALBİ ÇARPIYORDU DİYORDU VATAN
SATILMAZ DÜŞMANA PİRİ PAK ANAM

VATANIN UFKUNDA YÜCE BAYRAĞIM
DALGALAN DALGALAN SENSİN VARLIĞIM
YÜCESİN YÜCEDEN OIMAZ DARLIĞIM

Şekil 7.30: Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Eserlerine Örnek: “Atatürk Marşı” (Orjinal nota)

7.13.12 Geleneksel Türk Sanat Müziği Eseri “Çargah İlahi” (Orjinal Nota)

Usûlü = Oşya **ÇARGAH İLÂHİ-14** Beste = Seyyid NESİMİ
Güfte = Seyyid NESİMİ

GEL GEL YA NA LIM GEL GEL YA NA LIM Ā TE Sİ AŞ
VA RIN VE REN LER VA RIN VE REN LER DÜ SE E REN
EY PA Dİ ŞA HİM EY PA Dİ ŞA HİM AF VET GÜ NA

KA LER Ā TE Sİ AŞ KA
LER DÜ SE E REN LER
HİM AF VET GÜ NA HİM

ŞÜ LE VE RE LIM ŞÜ LE VE RE LIM Ā TE Sİ AŞ
YAN DIM E REN LER YAN DIM E REN LER " " " "
YAN MAK DIR KÂ RİM YAN MAK DIR KÂ RİM " " " "

KA Ā TE Sİ AŞ KA
" " " " "

EV VEL AL DAN DIM EV VEL AL DAN DIM PEK KO LAY SAN
AŞK_EH Lİ ÖL MEZ AŞK_EH Lİ ÖL MEZ SİR DIR SÖY LEN
SEYYİD NE Sİ Mİ SEYYİD NE Sİ Mİ TERK_EY LE RES

DİM PEK KO LAY SAN DİM
MEZ SİR DIR SÖY LEN MEZ
Mİ TERK_EY LE RES Mİ

YANDIK CA YAN DIM YAN DİR CA YAN DIM Ā TE Sİ AŞ
YAN MA YAN BİL MEZ YAN MA YAN BİL MEZ " " " "
YAN DIR BU CİS Mİ YAN DIR BU CİS Mİ " " " "

KA Ā TE Sİ AŞ KA
" " " " "

TÜRK İSAVYVUF MÜZİĞİ
REPERTUAR KURULU
No : 132
Tarih : 3.2.1989
Çok muhterem Sefer Dalgıç
aldığım, Üsküp, Naksî Seyhî Yusuf
Ef. ve cemaatinin okuduğu kâğıda

Şekil 7.31: Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel TSM Eserlerine Örnek: “Çargah İlahi” (Orjinal nota)

7.13.13 Geleneksel Türk Halk Müziği Türküsü “Sevdiğime Varamadım” (Orjinal Nota)

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 11-88
İNCELEME TARİHİ : 26.12.1975

DERLEYEN
TUĞRUL ŞAN

YÖRESİ
ORDU - Aybastı
KİMDEN ALINDIĞI
RAMADAN ÇETİN

SEVDİĞİME VARAMADIM

DERLEME TARİHİ
25.8.1975

SÜRESİ :
♩ = 100

NOTAYA ALAN
TUĞRUL ŞAN

2-3

SEV Dİ Ğİ ME VA RA MA DİM İ PEK ÇO RAP Gİ YE ME DİM
BE Nİ ÇO BAN ET Tİ NİZ ON Bİ Nİ Mİ YE Dİ NİZ
ŞU NIK SA RA VAR SA LAR SEV Dİ Ğİ Mİ BUL SA LAR

MU RA DI MA E RE ME DİM A BUM A BUM Gİ ZA BUM
GÜ NA Hİ MA GİR Dİ NİZ " " " " " "
ŞU HA Lİ Mİ SOR SA LAR " " " " " "

SE BE BİM SEN Sİ NA BUM MU RA DI NOL SU NA BUM
" " " " " " " " " " " "

—1—
SEVDİĞİME VARAMADIM,
İPEK ÇORAP GIYEMEDİM,
MURADIMA EREMEDİM.
Bağlantı { ABUM ABUM GİZ ABUM,
SEBEBİM SENSİN ABUM,
MURADIN OLSUN ABUM.

—2—
BENİ ÇOBAN ETTİNİZ,
ON BİNİMİ YEDİNİZ,
GÜNAHIMA GİRDİNİZ.
Bağlantı.....

—3—
ŞU NIKSARA VARSALAR,
SEVDİĞİMİ BULSALAR,
ŞU HALİMİ SORSALAR.
Bağlantı.....

Şekil 7.32: Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Geleneksel THM Eserlerine Örnek: “Sevdiğime Varamadım” Türküsü (Orjinal nota)

7.13.14 Geleneksel Türk Halk Müziği Türküsü “Harman Yeri Yaş Yeri” (Orjinal Nota)

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 1089
İNCELEME TARİHİ: 16_6_1975

YÖRESİ
ANKARA

KİMDEN ALINDIĞI
MUCİP ARCIMAN

SÜRESİ :

DERLEYEN
HAMDİ ÖZBAY

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
HAMDİ ÖZBAY

HARMAN YERİ YAŞ YERİ

HAR MAN YE Rİ YAŞ YE Rİ HAR MAN YE Rİ YAŞ YE Rİ
HAR MAN YE Rİ YA RIL DI HAR MAN YE Rİ YA RIL DI

U SUL BAS YA VAŞ YÜ RÜ U SUL BAS YA VAŞ YÜ RÜ
KAY NA NA BA NA DA RIL DI KAY NA NA BA NA DA RIL DI

ŞİM Dİ BU RA DAN GEÇ Tİ ŞİM Dİ BU RA DAN GEÇ Tİ
NE DA Rİ LIN KAY NA NA NE DA Rİ LIN KAY NA NA

GÜ ZEL LER DEN BİR SÜ RÜ GÜ ZEL LER DEN BİR SÜ RÜ
Kİ ZİN BA NA SA RIL DI Kİ ZİN BA NA SA RIL DI

A MAN A MAN BİR SÜ RÜ YAN DIM A MAN BİR SÜ RÜ
A MAN A MAN SA RIL DI YAN DIM A MAN SA RIL DI

Saz

N. Uysal

— 1 —
HARMAN YERİ YAŞ YERİ
USUL BAS YAVAS YÜRÜ
ŞİMDİ BURADAN GEÇTİ
GÜZELLERDEN BİR SÜRÜ.

— 2 —
HARMAN YERİ YARILDI
KAYNANAM BANA DARILDI
NE DARIL IN KAYNANA
KIZIN BANA SARILDI.

Şekil 7.33: Bazı Ezgi Kalıplarının olduğu Geleneksel THM Eserlerine Örnek: “Harman Yeri Yaş Yeri” Türküsü (Orjinal nota)

148

7.13.16 Jazz Müziğine Ait Örnek Eser “Boogie No.1” (Orjinal Nota)

Boogie No. 1

Moderate or lively Gerald Martin

f with a solid beat

© Copyright 1967 Yorktown Music Press, Inc.

Şekil 7.35: İçerisinde Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Jazz Müziğine Ait Örnek: “Boogie No.1” (Orjinal nota) (Müzik:Gerald Martin)

7.13.17 Çalgı Müziğine Ait Örnek Eser “The Star-Spangled Banner” (Nota)

The Star-Spangled Banner

Music by
John Stafford Smith

Şekil 7.36: İçerisinde Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu Çalgı (Keman) Müziğine Ait Örnek Eser: “The Star-Spangled Banner”

7.13.18 İki Çalgı Müziğine Ait Örnek Eser “Sonata Gm Op. 2, III, Allegro” (Nota)

Allegro
Sonata sol minore - opus 2, III Benedetto Marcello
Venezia 1686 - 1739

batti il quarto a 105

Fl. Bsn.

Fl. Bsn.

Fl. Bsn.

Fl. Bsn.

trascrizione di Giovanni Vianini - Milano, a. 2007

Şekil 7.37: İçerisinde Bazı Ezgi Kalıplarının Olduğu İki Çalgı (Flüt ve Bassoon) Müziğine Ait Örnek Eser: “Sonata Gm Op.2, III, Allegro”

7.14 EZGİ KALIPLARI İLE HAZIRLANMIŞ ÇEŞİTLİ DÜZEYLERDE EZGİ-SOLFEJ-BONA VEYA DİKTE İÇİN ÖRNEKLER (10 SAYFA)

Bu bölümde, eğitimciler ve öğrenciler için ezgi kalıpları tekniği ile hazırlanmış on (10) sayfa ve her sayfada on (10) adet olmak üzere tam yüz (100) adet ezgi/solfej/dikte/bona verilmiştir. Tez çalışmasında kullanılan sınırlı sayıdaki ezgi kalıplarına ek olarak farklı ritim ve ses bölgelerini kapsayan örnekleri içerir.

Düzenli bir çalışma ile kısa sürede ezgi kalıpları öğrenilebilir. Bu sayfalarda verilen notalar, müziksel işitme okuma ve yazma ile ilgili diğer kaynaklara ek olarak ezgi-solfej-dikte-bona vb. çalışmalarında eğitimci ve öğrenciler tarafından kullanılabilir. Ezgi kalıpları tekniğini öğrenildikten sonra verilen çalışmaların (ezgi-solfej-dikte-bona) yapılması önerilmektedir.

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-1

The image displays ten musical staves, numbered 1 through 10, each containing a melodic pattern in Do Major 2/4 time. The patterns are as follows:

- Staff 1: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 2: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 3: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 4: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 5: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 6: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 7: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 8: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 9: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.
- Staff 10: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, D5, E5, F5, G5, A5, B5, C6.

Şekil 7.38: Örnek Ezgi Uygulamaları (1-10)

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-2

The image displays ten musical staves, each representing a different melody. Each staff is numbered from 11 to 20. The music is written in a single system on a five-line staff with a treble clef. The time signature is 2/4, and the key signature is D major (one sharp). Each melody consists of eight measures. The notes are primarily quarter and eighth notes, with some half notes and rests. The melodies are designed for solfège and dictation exercises.

Şekil 7.39: Örnek Ezgi Uygulamaları (11-20)

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-3

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Şekil 7.40: Örnek Ezgi Uygulamaları (21-30)

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-4

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

Şekil 7.41: Örnek Ezgi Uygulamaları (31-40)

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

3

157

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-6

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

The image displays ten musical staves, numbered 51 through 60, each containing a different melodic pattern. The music is written in 2/4 time and the key of Do Major. The patterns are as follows:

- 51: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a triplet of eighth notes: C5, B4, A4, and a quarter rest.
- 52: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a quarter note: D4, and a quarter rest.
- 53: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a quarter note: D4, and a quarter rest.
- 54: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a quarter note: D4, and a quarter rest.
- 55: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a quarter note: D4, and a quarter rest.
- 56: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a quarter note: D4, and a quarter rest.
- 57: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a quarter note: D4, and a quarter rest.
- 58: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a quarter note: D4, and a quarter rest.
- 59: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a quarter note: D4, and a quarter rest.
- 60: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, followed by a quarter rest, then a triplet of eighth notes: C5, B4, A4, and a quarter rest.

Şekil 7.43: Örnek Ezgi Uygulamaları (51-60)

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-7

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

The image displays ten musical examples, numbered 61 through 70, arranged vertically. Each example is a single staff of music in treble clef, representing a 2/4 time signature. The patterns are composed of eighth and quarter notes. Examples 61-69 are 8-measure patterns, while example 70 is a 10-measure pattern. Examples 61-69 feature various rhythmic combinations of eighth and quarter notes. Example 70 includes triplet markings (indicated by a '3' over and under the notes) in measures 5 and 6.

Şekil 7.44: Örnek Ezgi Uygulamaları (61-70)

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-8

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

Şekil 7.45: Örnek Ezgi Uygulamaları (71-80)

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-9

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

The image displays ten musical staves, numbered 81 to 90, each containing a unique melodic pattern. The notation is in 2/4 time and Do Major key. The patterns are as follows:

- 81: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 82: A sequence of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 83: A sequence of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 84: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 85: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 86: A sequence of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 87: A sequence of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 88: A sequence of eighth notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 89: A sequence of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.
- 90: A sequence of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F4, E4, D4, C4.

Şekil 7.46: Örnek Ezgi Uygulamaları (81-90)

BAŞLANGIŞ SOLFEJ-DİKTE EĞİTİMİNDE KULLANILMAK ÜZERE
EZGİ KALIPLARI KULLANILARAK ÖZEL OLUŞTURULMUŞ
DO MAJÖR 2/4' LÜK 8 ÖLÇÜ ÖRNEK EZGİLER-10

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

Şekil 7.47: Örnek Ezgi Uygulamaları (91-100)

7.15 MÜZİK PROGRAMI İLE HAZIRLANABİLİR AÇIK MIDI DOSYASI ÖRNEĞİ (MIDI DOSYASININ AÇIK HALİ)

Örnek bir MIDI Dikte Dosyasının Hazırlaması

(Dikte, Ezgi Kalıplarından Oluşturuldu!)

Ercan BAŞ

Genellikle görece ses olarak LA notası verilir.

Ton ile ölçü rakamını bulmak için diktenin tümünü bir kez çalacak.

Diktenin tümü çaldıktan sonra sessizlik 4 ölçü sus yeterlidir.

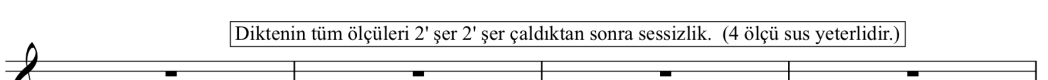
Diktenin ilk 2 ölçüsü 3 kez çalınır.

3. ve 4. ölçü eklenir.

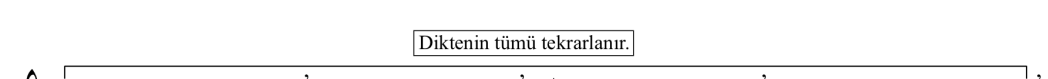

5. ve 6. ölçüler eklenir.

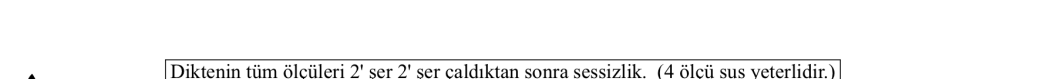

6. ve 7. ölçüler eklenir.

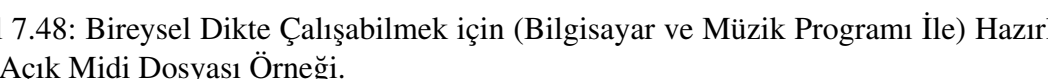
Diktenin tüm ölçüleri 2' şer 2' şer çaldıktan sonra sessizlik. (4 ölçü sus yeterlidir.)

Diktenin tümü tekrarlanır.

Diktenin tüm ölçüleri 2' şer 2' şer çaldıktan sonra sessizlik. (4 ölçü sus yeterlidir.)

Şekil 7.48: Bireysel Dikte Çalışabilmek için (Bilgisayar ve Müzik Programı İle) Hazırlanabilir Açık Midi Dosyası Örneği.

7.16 ÇALIŞMADA ANALİZ YAPILARAK BİR KISMINA VEYA TAMAMINA YER VERİLEN ESER-NOTA BİLGİLERİ LİSTESİ

- AKKAŞ, Salih., (2007). Orff Çalgıları ve Blokflüt İle Müzik Eğitimi”, “NEŞEYE ŞARKI” (L.V. Beethoven, 9. Senfoni), Syf.73, ISBN:978-975-9162-06-1, Bilge Ders Kitapları, Feryal Matbaacılık, Ankara.
- Bach, J.S., “Well Tempered Clavier”, BWW 846-869, “I Fuga”, Andante, Syf. 5. (Book)
- C.CZERNY., Op.599, Erster Lehrmeister, für klavier zu zwei Handen, (100 Czerny)
- Denes, AGAY., “Denes Agays’s Learnin To Play Piano Book1: Primer, Yorktown Music Press, Inc. Newyork/London/Sydney.
- E.KÖHLER., Op.66, 25 Romantic Etudes (Book)
- F. BURGMÜLLER., Op.100, 25 Etudios faciles para piano. (Book)
- H.MÖNKEMEYER., Metodo para tocar la flauta dulce soprano Blokflute (1) (Book)
- LAVİGNAC, Albert., “Solfege Des Selfeges Volume 1A”, Editions Henry Lemoine, Made in France. (Book)
- LAVİGNAC, Albert., “Solfege Des Solfeges Volume: 2A”, Editions Henry Lemoine 8108.(2), (Piyano Eşlikliği Kitabı), Made in France. (Book)
- TRT, Rep. No: 11439, Beste:İsmail Dede (Hammaizade), “Yine Bir Gül-Nihal”, Rast Makamı.

KAYNAKLAR

- Akbayır, Sıddık.**, (2002). “Dil ve Diksiyon”, Yazılı ve Sözlü Anlatım Bozuklukları, Syf. 1 (I Okuma Eylemi), 12, e-yazı Yayınlar, ISBN: 975-92927-0-X, Samsun.
- Apple Dictionary.**, Sürüm 2.2.1 (171), “Sequence: Music a Repetition of a Phrase or Melody at a Higher or Lower Pitch”, (Çeviri)
- Babacan, Devrim.**, (2001). “Caz Müziği ve Piyano Eğitimi Üzerine Bir Çalışma” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bilgiç, İlgem.**, (2008). “Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretim Yöntem Bilgilerinin Araştırılması”, Selçuk Üniversitesi, *Ahmet Keleşoğlu Eğt. Fak. Dergisi*, Sayı 26, Syf.116,117.
- Brown, A. L.** (1987). “Metacognition, Executive Control, Self-Regulation, And Other More Mysterious Mechanisms“, F.E. Weinert, R.H. Kluwe (Eds.), Metacognition, Motivation, and Understanding (65-116) Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Carter, R.** (2013). “Beyin Kitabı” Türkçe (Orijinal Dili :İngilizce), ISBN :9786051066707, Alfa Yayıncılık, İstanbul. Syf. 66.
- Demirel, Özcan., Seferoğlu, Süleyman Sadi ve Yağcı, Esed.**, (2003).“Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme” ISBN 975-6802-53-7, Cantekin Matbaacılık, Syf. 30-31, Ankara.
- Demirel, Özcan.**, (1994).“Genel Öğretim Yöntemleri”, USEM Yayınları-11, Syf. 36,37,38, Ankara,
- Deniz, Ünsal.**, (2009). “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersinin Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlara Ulaşma Durumlarının Değerlendirilmesi”, , (2008).“İnsan Kaynakları Yönetiminde Çalışanların Kendilerine Doğru Yolculuk Yöntemi: Yetenek Yöntemi”, Ç.Ü., *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 17, Sayı 3, 2008, Syf. 151.
- Duyar, Melik, Safi.**, “Memorable Vocabulary Repetition” ISBN: 975-8181-00-9, Mega Hafıza Eğitim Hizmetleri Limited Şirketi, Syf:14, Ankara.
- Ertürk, S.**, (2013). “Eğitimde Program Geliştirme” Syf. 9-10. Ankara.

Erjem, Y. ve Çağlayandereli, M., (2006). “Televizyon ve Gençlik: Yerli Dizilerin Gençlerin Model Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi”, *C.Ü., Sos. Bil. Der.*, 30(1), 15-30., (Akt.: Kurtuldu, 2009:350)

Eroy, Ozan., (2014). “Türk Müziği Ezgilerinin Modern Armoniyle Düzenlenerek Piyano Eğitiminde Kullanılması”, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı Müzik Bilimleri ve Telnolojisi Bilim Dalı, Doktora Tezi, Malatya.

Yazan, Evren, İdil., (2007). “Konservatuvar Şarkıcılık Lisans Programlarında Solfej Eğitiminde İzlenen Kaynak ve Yöntemlerin Analizi” Yüksek Lisans Tezi, Başkent Ün. Sos. Bil. Enst. Müzik ve Sahne Sanatları ABD, Syf. 14, Ankara.

Göğüş, Gülay., (1999). “Müzik Yeteneğinin Tanımı, Ölçümü ve Deneme Yetenek Testi”, Uludağ Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi* 12 (1), 147-154.

Göğüş, Gülay., (2009). “Müzik Öğretim Yöntemleri”, Bursa, (Sayfa 302’ den Akt.: Hande Mestan, 2013). “Müzik ve Renk İlişkisi”, Uludağ Üniversitesi, Araştırma Makalesi, *Kaygı*, 2013/20.

Göğüş, Gülay., (2009). “Müzik Yeteneğinin Geliştirilmesinde Küçük Yaşlarda Eğitime Başlamanın Önemi”, Uludağ Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, XXII (1), Syf. 91-92

Guissepi, Robert., (2007) “The History of Education”, Syf.1. (Çeviri)

Günay, Edip ve Özdemir, M. A., (2006). “Müzik Öğretimi Teknolojisi ve Materyal Geliştirme”, Bağlam Yayınları, syf.129, 185, 197, 209, ISBN: 975-6947-99-3, Önsöz Basım Yayıncılık, Topkapı/İst.

Günaydın, Günay., (1988). “Müzik Eğitiminde Terimler Sözlüğü”, Arkadaş Kitabevi Yayınları, Aşık Ofset, Birinci Basım, Syf.48, Ankara.

Hodeir, Andre., (2003). “Les Formes de la Musique”, Presses Universitaires de France, 1951 (“Müzikte Türler ve Biçimler”), (Çev.: İlhan Usmanbaş), Pan Yayıncılık 1005, ISBN 975-8434-60-8, Ayhan Matbaası, İstanbul.

Karkın, A. Metin., (2011). “Müzik Bilimleri Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi”, İnönü Üniversitesi, *Sanat ve Tasarım Dergisi*, ISSN:1309-9776 E-ISSN:1309-9884, Cilt/Vol.1, Sayı/No.2, Syf.144, Malatya.

Karkın, A. Metin., (2007). “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersinin Piyano Eğitimi Üzerindeki Etkileri, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 15. No.1.Syf., 412-422.

Karkın, Kadir., (2004). “Türkiyede’ki Müzik Kurumları Mezunlarının İşlevleri ve Sorunları”, 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi SDÜ, Syf.1, (7-10 Nisan), Isparta.

Karolyi, Otto., (1999). “Müziğe Giriş”, Orjinal ismi: “Introducing Music”, First Published in the United Kingdom by Penguin Books Ltd, 1965, ISBN 975-7652-45-8, (Çev.:Mehmet Nemutlu), Pan Yayıncılık 33, Ayhan Matbaası, Üçüncü Basım, Syf:65, 170, 184, İstanbul.

Kurtuldu, M. Ayhan., (2009).“Eğitim Öğretimde Sosyal Öğrenme Süreci ve Müzik Eğitimi”, Milli Eğitim, Sayı 183 (Yaz), Syf. 350.

Kurtulmuş, Mehmet, Kayhan., (2007). “Bilgiyi İşleme Modeline Dayalı Piyano Eğitiminde Genel Öğrenme Stratejilerinin Yeri ve Görsel İmajlar Oluşturma Yönteminin Kullanılabilirlik Düzeyi”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ankara.

Küçükahmet, Leyla., (2003). “Sınıf Yönetimi”, ISBN:9789755916118, Nobel Dağıtım, 8. Baskı, Syf. 169, Ankara.

Kinslow, A. J., (1995). “The use of mental imagery in the teaching and learning of music: A naturalistic study in an elementary school setting”, Dissertation, Temple University, USA.

Lammers, W., (2006). “Factors Affecting Performance Proficiency. A Case Study Involving Intermediate Piano Students”, Master of Education Dissertation, Brock University St. Catharines, Ontario, Canada.

Levent, Necdet., (1995). “Çağdaş Türk Müziğinde Dörtlü Armoni”, Syf.7, İzmir.

MEB.,(2009). “Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Müziksel İşitme, Okuma Yazma Dersi Eğitim Programı”, 9., 10., 11. ve 12. Sınıflar, Syf.5.

Ogburn, James., (2011). “Species Counterpoint”, Lecture Notes. Syf. 1

Ogurlu, Üzeyir ve Çayır, Şahin., (2014). “Analysis of Keywords Used in Research about Gifted” *Journal of Gifted Education Research (Üstün Yetenekler Araştırma Dergisi)*, ISSN:2147-7248, 2(2),72-85, Syf.74.)

Öz, Nesrin, Biber., (2001).“Müzik Eğitimin Önemi”, Uludağ Üniversitesi, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt XIV, Sayı 1, Syf.104.

Ülkü Özgür ve Salih Aydoğan., (2000). “Müziksel İşitme Okuma Eğitimi Birinci Kitap, 5. Baskı, ISBN: 9799758895242, Gazi Kitabevi/ Eğitim Dizisi, Syf.29, Ankara.

Öztuna, Yılmaz., (1997). “Türk Musikisi Ansiklopedisi II”, Milli Eğitim Basımevi, Devlet Kitapları, No:5628, Birinci Basılış, Syf. 216, İstanbul.

Öztürk, Burak, Metehan., (2010). “Solfej Öğretim Yöntemlerinin Bando Okullar Komutanlığı 9. Sınıf Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Derslerinde Kullanılabilirliği”. Yüksek Lisans Tezi, Syf: 11, Ankara.

Pirgon, Yüksel., (2009). “Piyano Eğitiminde Karşılaşılan Teknik Güçlüklerin Aşılmasına Yönelik Bir Uygulama.” Yayımlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Sağır, Turan., (2004). “Temel Müzik Teorisi”, Bemol Müzik Yay., 1. Baskı, Syf. 14, 58.

Say, Ahmet., (1985). “Müzik Ansiklopedisi II”, Syf. 438, Ankara.

Say, Ahmet., (2002). “Müzik Sözlüğü”, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, ISBN 975-7436-29-1, Syf. 370-371, 380, 484, 515, 518, Ankara.

Sevgi, Ali., (1982). “G.Y.Ö.O. Müzik Bölümü Müziksel İşitme Okuma Yazma Eğitimi I. ve II. Yarıyıllarında Kullanılan Yöntem, Kaynak, Araç-Gereçler Üzerine Bir Araştırma”, Asistanlık Tezi, Syf. 5-6, Ankara.

Sevgi, Ali., (2003). “Nasıl Bir Müzik Öğretmeni?”, Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, 30-31 Ekim 2003 Bildiriler, Syf. 65, İnönü Ün. Eğt. Fak. GSEB MEABD, Malatya.

Sezerel, Timuçin.,“Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ‘Müziksel işitme okuma yazma’ Başarılarının incelenmesi”, Y. Lisans Tezi, Marmara Ün., Syf. v, İstanbul.

Sözer, Vural., (2012). “Müzik Terimleri Sözlüğü”, ISBN 978-975-14-1496-0, Syf. 95, İstanbul.

Sun, Muammer., (2005). “Solfej 2” (Büyük Bestecilerin Eserlerinden Seçilen En Güzel Ezgilerle Solfej Eğitimi-Kuramsal Bilgiler ve Dağarcık) ’ ISBN: 975-6216-04-2, Syf.VII, Ankara.

Sun, Muammer., (1973). “SOLFEJ” 1. Kitap, Kültür Bakanlığı Yayınları, Syf. 6, Ankara.

Şentürk, Nezihe., (2013).“Okul Öncesinde Müzik Eğitimi-II”, (Ünite 6), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 2834, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1792, ISBN: 978-975-06-1499-6, Syf.82, Eskişehir.

Tekin, Ayşe, Tuba., (2007). “ Dokuzuncu ve Onbirinci sınıf Öğrencilerin Zihinde döndürme ve uzamsal görselleştirme Yeteneklerine Göre karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi”, Ankara Ün. Eğt. Bil. Yüksek Lisans Tezi, Syf. 12, Ankara.

Cangal, Nurhan ve Erdener, Yıldırım., (1976). “*Müzik Formları*”, II. Sınıf, Eğitim Enstitüleri Müzik Bölümü, Yaykur Açıköğretim Dairesi, Güneş Matbaacılık T.A.Ş, Syf:6, Ankara.

Yöre, Seyit., (2012). “Temel Besteleme Malzemeleriyle Çağdaş Müzik”, ISBN 9786055809591, Bağlam Yayınları 375 Müzik Bilimleri Dizisi 13, 1. Basım, Bölüm 2, Syf. 27, İstanbul.

Uçan, Ali, (1994). “Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Syf.14 Ankara.

Uçan, Ali, (1994). “Müzik Eğitimi”, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Syf. 36, Ankara.

Uçan, Ali, (1994). “İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Syf.23,71,72,73, Ankara

Uçkun, C. Gazi., Demir, Barış., Yüksel, Asiye., (2013). “Meslek Yüksek Okullarında Görevli Akademik Yöneticilerin Üst Bilişsel Farkındalık Düzeylerinden Kontrol Becerilerinin İncelenmesi “Kocaeli Üniversitesi Örneği”, 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, *Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, ISSN:2147-0928, Cilt 2, sayı 5, Syf.20.

Yekta, Rauf, Bey, (1923). “Türk Musikisi”, IV. Bölüm, (Çev.:Orhan Nasuhioğlu), Pan Yayıncılık. Aralık 1985.

Yener, S., (2004). “Markov Tekniği ve Bilgisayar destekli Analiz Yoluyla Geleneksel Türk Sanat Müziği Hicaz Şarkılarda Kalıplaşmış Ezgilerin Araştırılması”, Atatürk Üniversitesi *Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, Sayı:6. Syf.83.

Yıldırım, Şakir., Acar, Müfide ve Uçurum, Fatma., (2012). “Müzik Biçimleri”, MEB, Güzel Sanatlar Liseleri 12. Sınıf, Devlet Kitapları, ISBN 978-975-11-3351-9, Saray Matbaacılık, 3. Baskı, Syf.96, Ankara.

Yudkin, J., (2008). “Understanding Music”, P.4, Upper Saddle River, NJ:Pearson/Prentice Hall. (Çeviri)

Y.Ö.K.B., (1998). “T.C. Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı, “Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, Müzik Öğretmenliği Ders Tanımları”, Syf. 79-80, Ankara.

***İNTERNET KAYNAKLARI, ELEKTRONİK ERİŞİM ADRESLERİ:**

< http://dersnotlari.acim.name.tr/latexfor_PHD/ > (01.08.2015)

< https://en.wikipedia.org/wiki/Cantus_firmus/media/File:Dufay_Mass_cantus_firmus.png > (21.09.2015)

< https://en.wikipedia.org/wiki/WikiMusic_education > (21.08.2015)

< <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sinaps> > (21.08.2015)

< <http://muzikulkesi.blogspot.com.tr/2013/01/tampere-sistemi.html> > (21.08.2015)

< <http://www.tdk.gov.tr/index.php?> > (21.08.2015)

< <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> > (10.09.2015)

< <http://notaarsivleri.com/TSM.html> > (11.09.2015)

< http://neyzen.com/ney_klasik_serler.html > (11.09.2015)

< http://www.wikiwand.com/en/en/Melodic_pattern > (16.09.2015)

(< http://history-world.org/history_of_education.htm >) (22.09.2015)

<http://www.musictheory21.com/jae-sung/syllabus/graduate/rameau-studies/2002-1/documents/color-and-music.pdf>) (25.08.2015)

< <http://trainer.thetamusic.com/en/content/melodic-dictation> > (12.10.2015)

★ ★ ★ ★ ★

